

AYLIK
SANAT
EDEBİYAT
DERGİSİ
Ocak '87
65
KDV Dahil
500 TL

YALAN

İnsanlık onurumuz işkenceyi yenecektir

“Türkiye’de işkencenin bulunmadığını söyleyenler, artık iyice zor durumdadır. Devletin savcıları, Bakanlar, işkenceden ileri gelen ölüm olaylarını doğrulayan açıklamalar yapmak zorunda kaldılar. İşkence olayları resmi raporlarla kabul edildi. Ülkemizde işkence olayı, öylesine yoğun ve yaygın yaşanmıştır ve öylesine geniş kesimler bunun bir gerçek olduğunu kavramışlardır ki, iktidar inandırıcılığını tümüyle kaybetmemek için işkencenin olmadığı iddiasından vazgeçmek zorunda kalmıştır. Şimdi artık işkence konusundaki resmi ağız, olayların münferit olduğu, şikayetlerin üzerine gidildiği, kovuşturulduğu biçimindedir. Bu söylenenler, iktidarın işkence konusunda sığındığı son yalandır ve bu yalan her geçen gün çökmektedir.”

gözaltından greve

**kadir inanır
“kendimizce
türkülerimizi
söylüyoruz”**

İşkenceye Son!...

Yeni bir yılın ilk günlerini yaşıyoruz. Nasıl yaşıyoruz? Böyle bir soru pek çoğumuzun üzerindeki yeni yıl tazeliğini bir anda siliyor olmalı. Nasıl silmesin, neden silmesin? Demokratik hakların yalnız anayasayla değil bizzat devlet görevlilerinin keyfiyetiyle sınırlandırıldığı, ekonomisinin uluslararası çıkar çevrelerinin dümen suyunda kararlık denizlere açıldığı, işsizliğin zirvesine erişilemez bir dağa dönüştüğü, işçilerinin 'başı koparılacaklar' topluluğu sayıldığı, darağaçlarında onlarca genç yüreğin canverdiği, sığın odalarının işkence odalarına dönüştürüldüğü, basın özgürlüğünün kulakardı edildiği bir ülkede yeni bir yılın ilk günleri nasıl yaşanır?

Geçtiğimiz yılın son günlerinde yaşananlar yukarıda söylediklerimizi bir kez daha kanıtlar nitelikteki gelişmelerdi. Emniyet görevlileri polis yarasından aldıkları yetkileri bir kez daha en geniş bir biçimde kullanıyorlardı. Keyfi uygulamaların kapsamı sonuna kadar açan bu 'yetki'ler her zamanki gibi demokrasiden yana olanlar üzerinde kullanılıyor. Öğrenci dernekleri yöneticilerine ve temsilcilerine yönelik olarak ivme kazanan baskılar giderek basına, yayınevlerine, kitabevlerine yöneliyordu. Demokratik öğrenci hareketinin sesi Öğrenci Postası'nın Sorumlu Yazışmaları Yönetmeni Emin Bebek'in 18 Aralık Perşembe günü gözaltına alınmasının ardından 22 Aralık Pazartesi günü dergimiz haberler sorumlusu Beyhan Sunal arkadaşımız sınav çıkışında sivil polislerce götürülüyordu. Aynı günün gece yarısında abone ve ilan bürosu sorumlusu Nesrin Hocaoğlu ile teknik servis çalışanlarımızdan Surat Tekeli arkadaşlarımız Emniyet Müdürlüğü'ne götürülüyorlar. Tiyatro yazarı Yılmaz Onay da gözaltına alınıyordu.

Ve alınmaların hemen ardından vücuda soku su sıkılarak, dayak atılarak, küfür edilerek, elektrik verilerek yapılan "derin araştırmalar" başladı. Bir sanatçı, bir öğrenci dergisi sorumlusu ve üç gençlik dergisi çalışanı açık işkence gördü. Evet işkence.. Evet Türkiye 2000 yılına yaklaşan bir dünyada sanatçılara, öğrencilere, bilimadamlarına, gazetecilere işkence yapılan ülkelerden biri. Evet Türkiye yeni bir yüzyıla giren dünyada demokrasiyi sindiremeyenlerin iktidarda olduğu ülkelerden biri. Evet yalnızca işkence raporları bile demokrasinin varlığı iddialarını kendiliğinden yalanlıyor.

Yeni bir yılın ilk günlerindeyiz, yeni bir yüzyıla, insanlığı en aydınlık yüzyıla olabilecek yeni bir yüzyıla bir adım daha yaklaştık. Güzel bir geleceğe beynlerinde, yüreklerinde yaşadıkları, büyüyenlere olan sonsuz inancımız ve yaşadıklarımız karşısında bizi dimdik ayakta tutuyor. İşkencenin kara lekesi anti demokrasinin sınır tanımaz keyfiyeti yerini aydınlık bir geleceğe bırakmak zorunda kalacaktır.

Dergimize yöneltilen baskılar tüm basına yöneltilmiştir, demokrasi inancına, geleceğe yöneltilmiştir. Arkadaşlarımıza yöneltilen baskıları şiddetle kınıyor, suçluların en kısa sürede cezalandırılmalarını talep ediyoruz.

Bir yeni yıl sayısının sunuşunu işkence gören gençlere, aydınlara değil onların umutlu dileklerine ayırmak isterdik. Ama tüm bu baskılar, insanlık dışı uygulamalar köreltemiyor umudu. Onlara karşı verilen onurlu mücadele sürdükçe umut da güçleniyor, bilindikçe keskinleşiyor.

Tüm okurlarımıza aydınlık güzel bir yıl diliyoruz. Umutla hep birlikte kuracağımız aydınlık geleceğe olan inancımızla, sevgiyle, dostlukla...

Sahibi: **SAMİ ALPTEKİN** • Sorumlu Yazışmaları Yönetmeni: **MUSTAFA OKAN** • Genel Yayın Yönetmeni: **TANER GÜREL** • İnceleme Araştırma Sorumlusu: **YASEMİN ÇONGAR** • Haberler Sorumlusu: **BEYHAN SÜNAL-MUSTAFA ÜSTÜN** • İlan-Abone Bürosu: **NESRİN HOCAOĞLU** • Büro ve Temsilcilikler/İsviçre: **GÜRHAN UÇKAN** Box 38045, 10064 Stockholm • F. Almanya: **MEHMET BİLGİN** Vulkan Str. 20, 4000 Düsseldorf 1 • Hollanda: **RAMAZAN EKİNCİ** Postbus 392, 6040 AJ Reormond • İsviçre: **SERDAR ATAMAN** Apollo Str. 8, 8032 Zürich • **SEVGÜL ULUDAĞ** 19 Necmi Alkırın Sokak Lefkoşa • İzmir: **SEVİL ÇAĞIRAN** 856. Sokak Nur Han 3/502 Konak • İstanbul: **ZEKERİYA AYTEMUR** Divanyolu Hoca Rüstem Sokak Zafer Han 7/14 Çağaloğlu • Adana: **LEVENT AKSEL** Özel Sançak İşhanı Asmakat No: 5 Dörtüyoğazı • Trabzon: **HASAN TOMBAK** Maraş Caddesi Onbaşı İşhanı • Abone Koşulları/Yurtiçi: Yıllık 3500 Altı Aylık 1800, Yurtdışı: Yıllık 30 Altı Aylık 16 DM. Yurtdışı Tek Satış: 3 DM. • Teknik İşler/Dizgi: Yeşim • Baskı: Daily News • Grafik Düzenleme: Yarın • Yönetim Adresi: Hanımeli Sokak 19/10 Sıhhiye-Ankara • Yazışma Adresi: PK 723 Kızılay-Ankara • Posta Çeki: 164860 • Dağıtım: Etkin 527 60 11 • İlan koşulları/Kapak: Tam Sayfa 100.000, Yarım Sayfa 60.000, Çeyrek Sayfa 30.000 TL • İç Sayfalar: Tam Sayfa 70.000, Yarım Sayfa 35.000, Çeyrek Sayfa 15.000 TL.

ÖĞRENCİ GENÇLİK

YARIN/İşkence Yok Yalanı	3
H. HÜSEYİN IŞIK/Demokratik Kitle Örgütleri Politika İlişkileri Üzerine	4
SELİM DEMİRCİ/YÖK Mahkemeleri	7
Korsan Koymak	7
GÖZALTINDAN GREVE	7
18 Aralık 1986 - Haksız Gözaltı Zincirinde Yeni bir Halka	8
22 Aralık 1986 - Dördü Öğrenci Altı Kişi Daha Gözaltında	9
23 Aralık 1986 - Haksız Gözaltına Sessiz Kalınmayacak	9
24 Aralık 1986 - İçişleri Bakanı ile Görüşme	10
25 Aralık 1986 - Basın Toplantıları	12
27 Aralık 1986 - İnsan Hakları Adına Kınama	13
28 Aralık 1986 - Açlık Grevi Başlıyor...	14
Öğrencilere Duyuru: Emniyet Teşkilatı Görevli Arıyor	16
SERDAR CAN/İcazet Edebiyatı Üzerine Yalçın Küçük'e Kısa Bir Yanıt	17

SANAT-EDEBİYAT

KADİR İNANIR "Kendimizce türkülerimizi söylüyoruz"	18
ÇETİN ÖNER "Sinema Patlamaya Hazır"	19
SEMİH ACAR/Yeni Romanın Tükenişi-1	20
Yeni Şiirleriyle: ŞÜKRÜ ERBAŞ	22
Yeni Yılda Yeni Yüzyıla Genç Bakışlar/Türkçesi:	
YARIN ÇEVİRİ KURULU	23
SUNAY AKIN/İhlamur	7
HAYDAR EROĞLU/Yeni Yılda Yeniden	21
M. MAHZUN DOĞAN/Dindî Bakışların	25
GÜLTEKİN EMRE/Kış Boğar Ankara'yı	29
HİDİR ASLAN/Bizen Sonraki Gelecekler	30

İŞÇİ-SENDİKA

SEBAHATTİN ŞEN/TÜRK-İŞ: Tek Hedef Genel Kurul mu?	24
CEMİL TURAN/Demokratik Muhalefet Zorladı	26

DIŞ POLİTİKA

TANER GÜREL/Portreler: Chun Doo Hvan	27
ZEKİ YÜCEL/Karşı Devrimcilerin Gizli Silahı: Afyon	28
Okuma Notları	30
Okurdan...	31
Haberler	32

İŞKENCE YOK YALANI

YARIN

Türkiye'de işkencenin bulunmadığını söyleyenler, artık iyice zor durumdadır. Devletin savcılarını, Bakanlar, işkenceden ileri gelen ölüm olaylarını doğrulayan açıklamalar yapmak zorunda kaldılar. İşkence olayları resmi raporlarla kabul edildi. Ülkemizde işkence olayı, öylesine yoğun ve yaygın yaşanmıştır ve öylesine geniş kesimler bunun bir gerçek olduğunu kavramışlardır ki, iktidar inandırıcılığını tümüyle kaybetmemek için işkencenin olmadığı iddiasından vazgeçmek zorunda kalmıştır. Şimdi artık işkence konusundaki resmi ağız, olayların münferit olduğu, şikayetlerin üzerine gidildiği, kovuşturulduğu biçimindedir. Bu söylenenler, iktidarın işkence konusunda sığındığı son yalandır ve bu yalan her geçen gün çökmektedir.

İşkencenin kontrol dışı münferit olaylar düzeyinde kaldığı iddia edenler, sorunu karakol dayacağı gibi göstermeye çalışmaktadırlar. Oysa herkes biliyor ki, sözü edilen uygulamalar, kaba dayanın çok ötesinde, elektrik verme, askıya alma, basınçlı soğuk su sıkma vb., insanlık dışı yöntemlerle yürütülmektedir. Resmi raporlarda sözü geçen işkencede ölüm olayları da bu tür yöntemler sonucu gerçekleşmiştir.

Bu tür işkence özel aletler ve ona göre düzenlenmiş özel bir mekan gerektirir. Böylesi bir işkence iktidarın bilgisi dışında nasıl gerçekleştirilebilir? Kimi işgüzar görevliler yasalara ve iktidara rağmen, aralarında para toplayıp işkence aletleri alıp, uygun bir mekan düzenleyip herkesin bilgisi dışında bu işleri sürdürmeye meşgul olmuşlardır? Evet, ancak özel alet ve mekanla yürütülebilecek bir işkence uygulaması nasıl münferit olabilir? Böyle bir işkencenin bilgi dışı yürütülmesine kim inanır?

Bir iktidar düşününüz ki, devlette görev alacak amirinden, müstahdemine kadar yüzbinlerce kişiyi güvenlik soruşturmasında geçiriyor ve bu soruşturmada insanların senelerce önce kartıldığı sıradan bir eylemi ortaya çıkartabiliyor, fakat elinin altındaki kuruluşların arka odalarındaki manyetolardan, filistin askılarında habersiz. Yine bir görevliler gurubu düşününüz ki, iktidara ve muhalefete rağmen, kısacası herkese rağmen, en olmayacak yerlerde illegal işkence yürütecek kadar gözükür.

Bugün Türkiye'de, gözü bağlı olarak sorguya çekilmelerine karşın işkence mekanlarını eliyle koymuş gibi ortaya çıkartabilecek işkence mağdurları vardır. Bu dönemin Ziverbey köşkleri meçhul değildir, gözler önündedir. Yediden yetmişe herkesin dilinde dolayan bir DAL sözü var. Nitekim SHP yöneticilerinden Fikri Sağlar geçtiğimiz günlerde haber vermeksizin Ankara emniyetine gitmiş, yetkililerle işkence şikayetlerini tartışmış ve DAL bölümünü görmek istemiştir. Ancak kendisine kapılar kapatılmıştır. İşkence yapılmadığını, DAL'daki sorgulamaların yasal sınırlar içinde yürütüldüğünü topluma kanıtlamak

için, yetkililer bundan daha iyi bir fırsat yakalayabilirler miydi? Gününe kadar herşeyin, aylarca önceden belirlendiği teftişlerin inandırıcı hiç bir yanı yoktur. Oysa sayın Sağlar emniyete habersiz ve ani gitmiştir. İşkence iddialarını yalanlamak fırsatı adeta emniyetin ayağına gelmiştir. Neden kapılar açılmadı? Neden ana muhalefet partisinin yöneticisine gezip görmek istediği yerler gösterilmedi? Evet nedir Emniyetin kendisini aklama fırsatını bu kadar ucuz harcamasının sebebi? Gerekece bölüm yetkilisinin bulunmadığıdır. Bu gerekçeye herkes güler.

İçişleri Bakanı soruyor: "İşkence gördüğünü söyleyenlerin vücudunda iz var mı?" Biz de soruyoruz: İçişleri Bakanı, basınçlı soğuk suyun, vücuda verilen elektriğin, hatta cinsel organların sıkılmasının tecrübeli işkencecilerin attığı kaba dayanın iz bırakmayacağını; iz olsa bile bunların, gözaltında tutma süresi olan 15 gün içinde açıkça teşhis edilemeyecek kadar iyileştirilebileceğini bilmiyormu, düşünmüyor mu? Kaldı ki, Bakan kendisiyle tartışan öğrencilere bu soruyu yönelttiği günlerde Emniyette sorgusu yapılmakta olan, Tiyatro yazarı, yönetmen Yılmaz Onay'ın, bırakıldıktan hemen sonra aldığı doktor raporu ortadadır. Evet konu açıktır ve işkencenin sistematik olmadığı, himaye görmediği demagojisi toplumun gözünde yıkılıp gitmektedir.

Bizler bu ülkenin gençleriyiz. Bu ülkenin üniversitelerinde okuyoruz, bu ülkenin havasını soluyoruz, bu ülkenin sorunlarını sırtımızda taşıyoruz. Elbette sorunların çözümüne ilişkin görüşlerimiz olacaktır. Elbette haklarımızı savunmanın meşru yollarına başvuracağız. Anayasalarda yer alan örgütlenme ve düşüncüyü açıklama haklarımızı kullanacağız.

İşte bu en doğal haklarımıza iktidarın tahammülü yoktur. Çünkü iktidar, emperyalizmin dümen suyunda, ki politikalarıyla, tekelci sermayenin uğursuz çıkarlarının temsilcisi olma niteliğiyle, toplumun ezici çoğunluğunu ve gençliği daha baştan karşısına

almıştır. O, toplumun geniş kesimlerinin taleplerini, gençliğin arayışlarını karşılama şansına sahip değildir. Evet, iktidarın elinde kitleleri yanıltmak, kendi durumlarını alternatifsiz göstererek verilenle yetinmeye razı edebilmek için kullandığı dev propaganda olanakları vardır. Ama bunlara ne kadar güvenilebilir? Böylesine acımasızca insan emeğinin tekeller yararına talan edilmesine insanlar ne ölçüde razı edilebilir, bu nasıl gözlerden gizlenebilir? Ulusal bağımsızlığın açıkça ayaklar altına alınarak emperyalizme tam boy entegrasyon politikalarının yararına ve zorunluluğuna bu toplum ne zamana kadar inandırılabilir? O halde demogoji yetmez. Kitleleri politikanın dışına atmak gerekir. Onları susturmak sindirmek gerekir. Bunun için yasaklarla dolu Anayasa yapmalı, yasakları yasalastırmalı. Yetmiyor mu? O halde yasakları aşmalı, keyfi baskılar yapmalı. O da mı yetmiyor? İşkenceciyi yardıma çağırmalı. İşte yaşadıklarımızın özeti budur.

Hiç bir sorununu çözemediği gençliğe sahte gülcükler, şevkat dolu nutuklar atan iktidar, gerçek yüzünü her gün biraz daha gösteriyor. İktidarın, gençliği baş belası olarak gördüğünü kitleler her geçen gün daha iyi anlıyor. Gençlik iktidarın gözünde susturulması, korkutulması gereken potansiyel asiler topluluğudur. Neden üniversitelere YÖK düzeni getirildi? Akıl almaz yasaklar ve cezalarla dolu disiplin yönetmeliklerinin amacı nedir? Öğrenci yurtlarının durumu nasıl açıklanabilir? İki yıldır oluşturulmaya çalışılan öğrenci derneklerini kimler engelliyor? Okulundasinema bileti satan öğrenciye bir ay okuldan uzaklaştırma cezası verecek kadar gözünü karantan fakülte yönetimleri hangi mantıkla davranıyor?

İşte bir yandan bu uygulamalar gündeme getirilirken, diğer yandan da baskıyı toplumun gözünde haklı göstermeye yönelik demogoji de ihmal edilmiyor. Öğrenci hareketiyle toplumun bağları kopartılmaya karşı karşıya getirilmeye çalışılıyor. Bunun için

gençliğin en basit girişimlerini dahi gayri meşru ilan etmeye yönelik bayatlamış senaryolardan medet umuluyor. İşte işkence odaları bütünüyle bu uğursuz politikaların vazgeçilemeyen unsurunu oluşturuyor.

Öğrencilerin her türlü engele karşın derneklerine sahip çıkmalarının ve 44. maddenin değiştirilmesi istemiyle yürüttükleri haklı girişimlerin hemen ardından aynı senaryo gündeme sokulmak istenmiştir. Ankara'daki derneklerin yöneticileri ve altı yıldır herkesin gözün önünde yayın yapan dergimizin çalışanları ard arda göz altına alınmaya başlanmıştır. Ve bu gençlere işkence yapılmıştır. İşkenceye tiyatro adamı Yılmaz Onay tanıktır. Bunu basına açıklamıştır. İşkence denilen aşağılık uygulamayı bütün insanlık onurumuzla lanetliyoruz.

Bilinmelidir ki, işkence, onu kim himaye ederse etsin, ne denli yıkılmaz sanılan güçlerin desteğiyle yapılsa yapılınsa önüne geçilmez bir bela değildir. İşkence önlenemez. İşkenceyi önlemenin yolu, ona karşı, kararlı, cesur, meşru bir mücadeleyi yükseltmekten geçiyor. Siyasi görüşü ne olursa olsun, işkenceye içtenlikle karşı olan bütün güçler, işkenceciyi, onu himaye edenleri kitlelerin önünde açıkça teşhir etmelidirler. Demokratik kuruluşlar ve namuslu basın kendilerini küçümsememeli, çok haklı olunan bu konuda kitlelerin duyarlılığına güvenmeli ve her işkence olayının üzerine dayanışma içinde yürümelidir. Bu başarırsa sonuç alınacağı kesindir.

Nitekim bir süre önce itirafçı polis Sedat Caner'in işkence konusunda yaptığı açıklamalardan sonra, kamuoyunda oluşan tepki sonucu, bir dönem işkence yapılmadığı biliniyor. Ne kadar çarpıcı olursa olsun, bir tek itirafçının açıklamaları tek başına böyle bir sonuç yaratabiliyorsa, demokratik kuruluşlar dayanışma içinde işkencenin üstüne yürüdüklerinde her halde daha kalıcı ve gerçek sonuçlar alabileceklerdir.

İşkenceye kadar etkili mücadelenin vazgeçilmez bir unsuru da, hesap sormayı ilke edinmektir. Bugünün kuşağının, biraz da, 12 Mart'ın hemen ardından geçmişe sünger çekilmesinin, işkence olaylarının cezalandırılmasının günahını çektiğini düşünmek çok yanlış olmasa gerektir. Eğer ülkemizde demokratik güçler, işkencenin gelenek haline gelmesini istemiyorlarsa, kendileri hesap sormayı gelenek haline getirmeli, insanlık suçlarında hiç bir siyasi hesaplama uzlaşmamayı ilke edinmelidirler. Hesap soracaklarını her fırsatta açıkça ilan etmeli bunu toplumun vazgeçemeyeceği bir talep haline getirmelidirler. İşte böyle bir mücadele, hakkını vere vere yürütülmedikçe, gençlerimiz, hak aradığı için işkenceye uğrayan insanlarımız, demokratik güçlerin yasal haklarımızı kullanınız çağrısına kulak veren bu yürekli insanlarımız yalnız bırakılmış olurlar. Unutmayalım ki, işkencenin olduğu bir ülkede herkese yönelik bir tehdit vardır.

İçinde bulunduğumuz günlerde, demokrasi savaşının giderek gelişip güçlenmesiyde birlikte, bunun biçim ve yöntemleri konusunda da farklı değerlendirmeler ortaya çıkıyor, tartışmalar çeşitleniyor. Bu, kuşkusuz doğal ve olumlu bir gelişme. Varolan sürece elbette bir netleşme yaratacak, demokrasi savaşımında ortak noktaların yakalanmasını sağlayacaktır. Başka türlü olması da beklenemez zaten. Tartışma ve değerlendirmeler ancak somut gerçeğe hizmet ettikleri ölçüde, somut gerçeğe uygulanabilecek sonuçlar çıkartabildikleri ölçüde önem ve güncellik kazanırlar. Yoksa, yalnızca fikir jimnastiği yaptırın, ya da bir sonuca varıldığı için değil, yalnızca yorulduğumuz için sonlanan, yaşamdan kopuk entellektüel düşünce alışverişine dönerler. Gelişen tartışmaları da bu gerçekleri asla unutmadan değerlendirmeliyiz.

Görünen o ki, Demokratik Kitle Örgütlenmeleri de bu tartışmalardan şöyle ya da böyle nasiplerini alıyorlar. O halde yapılması gereken, bu yapıları doğru olarak değerlendirmek, toplumsal ilişkiler içinde yerli yerine oturtmak ve doğru amaçlar ışığında en verimli şekilde çalışmalarını sağlamaktır.

Kısa bir tanımlama

Demokratik Kitle Örgütlenmeleri'ni, ortak çıkar ve hedeflere sahip olan, hak arama temelinde bira-

lenmenin çalışma ilkeleri barındırdığı kitlenin ortak, somut ve güncel hedeflerine hizmet etmesinde belirler. Örneğin öğrencilerin çok yaşamsal bir sorunu olan "atılmalar" hiçbir dünya görüşü ayırd etmeden tüm öğrencileri tehdit etmektedir. Yahut iş güvenliğinin sağlanması tüm işçiler için çözülmesi gereken bir sorundur. Bu örnekler çoğaltılabilir.

Bataklıklara Dikkat!

Bu noktada düşülmemesi gereken bir bataklığa dikkat çekmek gerekiyor. Bu da Demokratik Kitle Örgütlenmeleri'nin yalnız ve yalnız ele alınan toplumsal kategorinin yerel güncel sorunlarıyla ilgilenen, toplumsal yaşamdan kopuk örgütlenmeler olarak ele alan anlayıştır.

tim müdürlerinde, ne de birazdan bahsedeceğimiz gibi öğrencilerin sorunlarının çözümü yalnızca okullardadır. Tüm bu sorunların belirleyici ve bütünleştirici özelliği toplumsal ekonomik ilişkiler tarafından belirlenmesidir. İşçi sınıfına yönelik yoğun sömürüyü de, ayrıcalıklı ve pahalı sağlık politikasını da, gerici eğitim sistemini de belirleyen bu yapıdır. Bunun altında toplumun bütün kesimlerindeki hiçbir sorunun politikadan soyutlanamayacağı gerçeği yatar. İşte Demokratik Kitle Örgütlenmeleri'ni yalnızca kendisiyle ilgili sorunlarla uğraşan baskı grupları olarak görme yanlışlığı da, böylece ana halkayı görememenin tikanıklığı içinde çırpınır durur.

O halde sorunun özü nerede? Gerçek şu ki esas anlamda Demokratik Kitle Örgütlenmeleri kendilerine özgü sorunlara yönelik olarak örgütlenirler ve bu boyuttaki güncel ve genel sorunları çözmek için çalışırlar. Bu boyutuyla bir anlamda baskı grubu olma işlevini de içlerinde barındırırlar. Ancak bu çalışmalar içinde bir an olsun toplumsal yapı gözardı edilmemeli, aksine varolan sorunun ana kaynağı yakalanmalı, çalışmanın hattı bu bütünsellikte paralel kılınmalı, üstüste çakıştırılmalıdır. Aşında günümüzde büyük önem verilen depolitizasyon politikasının

DEMOKRATİK KİTLE ÖRGÜTLERİ-İLİŞKİLERİ

raya gelen, bu temelde geniş kitleleri kucaklayan örgütlenmeler olarak tanımlayabiliriz. Toplumsal savaşımı üç sacayağı üzerine oturtur ve bunları 1) İdeolojik, 2) Politik, 3) Ekonomik-sendikal savaşım olarak sınıflarsak, Demokratik Kitle Örgütlenmeleri bu sınıflamanın üçüncü bölümüne karşılık gelecektir. Kadın örgütleri, gençlik örgütleri, meslek örgütleri, işçi memur sendikaları, köylü birlikleri ve şu anda sayamadığımız bir çok örgütlenme bu isim altında değerlendirilir. Kuşkusuz bu türden yapıların çok değişik amaçlara yönelik biçimlerini, toplumsal koşullara uygun olarak geçici yahut kalıcı sayısız çeşitlenmelerini oluşturmak mümkündür.

Bu örgütlenmelerin kazanması gereken temel özellik "KİTLESELLİK" niteliğidir. Bu kitlesellik hedeflenen toplumsal kesimin en geniş çoğunluğunu kapsamak zorundadır. Örneğin işçi sendikaları temelinde savunulan görüş "Tek ülkede tek konfederasyon" ilkesi doğrultusunda tüm işçileri tek bir sendikal yapıda toplamaya yöneliktir. Bu birlik her zaman sağlanamayabilir. Ancak bunun türlü nesnel ve öznel nedenleri vardır. Ayrıca egemen güçlerin birliği bozma çabalarını da küçümsemek gerekir. Fakat doğru olan varolanın kabullenilmesi değil, birliğin gerçekleşmesi için çalışmaktır.

Üyelikte temel kıstas siyasi görüş değil, o toplumsal kategoriden olunup olunmadığıdır. Bu da o örgütlenmenin kitleselliğinin temel güvencesidir. Demokratik Kitle Örgütlenmelerinde çok farklı politik görüşlerdeki kişiler ya da gruplar birarada bulunurlar. (Sosyalist, liberal, dindar vb.). Ancak hepsinin ortak paydası, ortak sendikal çıkarları için çalışıp çalışmadıklarıdır. Gene işçi sendikalarından örnek verirken, sınıf sendikacılığını temel almış bir sendika içinde çok değişik görüşlere sahip olan işçiler bulunacaktır. Doğru olan da budur. Yalnızca tek bir politik yelpazeyi içine alan sendikal yapı, tüm sınıfı içine alma niteliğini daha baştan yitirecektir.

Peki, bu kitleselliği barındırması gereken Demokratik Kitle Örgütlenmeleri'nin çalışma nitelikleri hangi boyutta olmalıdır? Bu örgütlenmenin çalışma ilkeleri barındırdığı hangi boyutta olmalıdır? Bu örgüt-

Bilmeliyiz ki, toplumun hiçbir kesiminin sorunları toplumun bütünsel sorunlarından farklı değildir. İşçiler için yoğun sömürünün kaynakları nasıl tek tek işyerlerinde aramak son derece yanlışsa, ne sağlık sorunlarının çözümü yalnızca hastane ve doktorlarda, ne öğretmenlerin sorunlarının çözümü yalnızca eği-

tim amacı da bu bütünlüğün koparılmasıdır. Dernek, sendika ve kooperatiflerin siyasi partilerle bağ kurmasını yasaklamak, bu kuruluşların politikayla ilgisini yasaklamak, tüm bunlar yukarıda belirttiğimiz amaca hizmet etmiyor mu? Belli ki Demokratik Kitle Örgütlenmelerin toplumun bütünsel yapısından koparmak, bu amacın değirmenine su taşımaktan başka bir işe yaramayacaktır. Ancak böylece toplumun en geniş kesimlerinin örgütlendiği, ya da örgütlenmesi gerektiği Demokratik Kitle Örgütlenmeleri kısırlaşacak, güncel sorunlarının içinde boğulacak, ve doğal olarak bunları dahi çözemeyecek, sınırlı kazanımları içinde hapsolmuş evcil kitlelerin temsilcisi haline gelecektir. Doğru çalışma hattını bulamamış örgütlenmelerin de kitleselleşmesini beklemek de fazla bir iyimserlik olacaktır zaten.

Bu türden yanlışlıkların kökenini incelediğimizde ise küçük burjuva ideolojisinin çıkmazını ve umutsuzluğunu görürüz. Toplumsal savaşımın bazı dönemlerinde gerçekleşebilecek yenilgiler, sağlam bir dünya görüşü ve derin bir perspektiften yoksun küçük burjuvazi için hüsrana anlamına gelir. Hele toplumun motor güçlerinin yönlendiriciliği hareketi olmadığı ise hiç önemli değildir.

Bu anlayışın temelinde de aynı güvensizlik yatar. Politik savaşıma, kitle hareketine, toplumsal kurtuluşa duyulan güvensizlik, bu güvensizliğin yarattığı panik, telaş ve "Ben yaptım, oldu" mantığının siğ iradeciliği.

Aşında bu batağın yarattığı sonuçlar yukarıda anlattıklarımızdan çok daha boyutludur. Bu anlayış zaman zaman sonuçsuz keskin çıkışların, zaman zaman koyu bir pasifizmin, hatta kimi zaman da sahte sol sloganları kullanan faşizmin kitle kaynağını oluşturabilir. Toplumun dinamik motor güçlerine güvenlerini kaybetmiş ve küçük burjuva ideolojisinin içine

henüz tam anlamıyla kavrayıp götürememişse bu hüsrana küçümsenmeyecek bir yaygınlık kazanır. Sonuçlar ise derin bir umutsuzluk ve harekete duyulan güvensizlikte kendini gösterir. Koyu bir pasifizm ve politik savaşıma duyulan anlamsız bir tiksime duygusu. Bu, hakim güçler için zaten aranıp da bulunamayan ortamdır. Zaten verimli bir hale gelen toprak üzerine, türlü türlü ideolojilerin depolitizasyoncular tarafından döllenmiş tohumları, silahların gölgesinde ekilir.

İğincidir ki, bu yolun bir ucu da başka bir batağa saplanır. Bu anlayış da Demokratik Kitle Örgütlenmeleri'ne politik misyonlar yüklemeye telaşı içindedir. Yukarıda sözü edilen anlayışın tam tersi gibi görünen bu mantık, aslında aynı darkafalıktan kaynaklanır.

Baskı ve saldırganlığın arttığı günlerde, politik savaşımın güçlü bir seçenek olarak ortaya çıkma şansının kitlelerin gözünde ekonomik-demokratik savaşımın politik savaşım arasındaki sınır iyice silinmiş gibi görünebilir. Demokratik Kitle Örgütlenmeleri politik bir misyon kazanmış gibi görünebilir. Özellikle acilen bir "Mesih" bekleyen küçük burjuvazi için geçerlidir bu. Apayrı bir amaçla örgütlenmiş olan, örgütlenme biçiminden, üye bileşenine kadar Demokratik Kitle Örgütlenmeleri olan yapılarla telaş içinde, aklında şöyle böyle kalmış misyon-

larda savaşım vermektir. Bu savaşım en basit gündel sorunlardan başlar, atılmaları, paralı eğitime uzanır, YÖK'ü kapsar ve elbette demokrasi savaşımından koparılamaz.

Demokratik Öğrenci Hareketi, öğrenci gençliğin ve yüksek öğrenimi oluşturan tüm unsurlarının sorunlarını gerçek çözüm şeri olan Özerk Demokratik Üniversiteyi hiçbir zaman gözardı edemez. Ve bilir ki, özerk Demokratik Üniversite ancak toplumun geniş kesimlerinin anti-demokrasiye karşı kesin bir zaferi olacak olan gelişkin bir demokraside sağlanabilir. Bu bilinçle Demokratik Öğrenci Hareketi varolan savaşımını gelişkin bir demokrasi hedefinden bir an olsun uzaklaştırmamalı, bir yandan çalışmalarının içeriğini bu hedefle doldurmalı, diğer yandan da demokrasi için savaşım veren tüm güçlerle dayanışmasını en üst düzeye yükseltmelidir. Depolitizasyon politikasına büyük bir uyanıklıkla karşı durmalı, etkisizleştirmesini bilmelidir.

Tüm bunlar çok geniş boyutlarda işlendi, konuşuldu. Ancak bilinmesi gereken bir nokta daha var. Küçük burjuva ideolojisi tüm dünyada her zaman için en büyük umudunu öğrenci gençliğe dayamıştır. Bir yanda öğrenci gençliğin küçümsenemez dinamizmi, öte yanda heterojen sınıfsal yapısı, aynı zamanda da

Salvador'daki savaşımın sıcaklığını hissedebiliyorlar mı? Hele Nikaragua bugünleri nasıl gelmiş anlayabiliyorlar mı? El cevap: Bu ülkelerin hiçbirinde gençlik, hele hele öğrenci gençlik, daha genel anlamıyla Demokratik Kitle Örgütlenmeleri kendi başarılarına politik misyon yüklenmemiş, hattı belli bir savaşımın parçası olmuşlardır. Ayrıca gençliğin savaşım düzeyini de belirleyen, o ülkenin toplumsal koşullarının düzeyidir. Bu ülkeler değerlendirilirken kim o ülkelerdeki savaşımın düzeyiyle, gençlik hareketlenmesi arasındaki paralelliği gözardı ederse bağışlanmaz bir hata yapmış olur. Eğer Şili Öğrenciler Birliği Anti-Faşist savaşımın içindeyse, eğer El Salvador öğrenci gençliği Anti-Emperyalist bir savaşım veriyorsa bu içerik uzun erimli bir çaba sayesinde, toplumsal koşulların ve güçler dengesinin ışığında kazanılmıştır. Bu kendi başına da olmamıştır. Bu noktada en önemli rol gene ve gene toplumun en dinamik unsurlarına ve bunların politikalarına dayanmıştır. Yoksa hiç kimse kalkıp daha ne olduğu konusunda bile görüş birliğine varılmamış ilkeleri hayretler uyandırıcı bir saflık ve iradecilikle tepeden yamamaya kalkmamıştır.

Böylesine ilkelerin kabulü hakkında Öğrenci Derneklerine katılacak her öğrenciyi "Anti-Faşist ve Anti-Emperyalist misin? Bu hedefler doğrultusunda çalışacak mısın?" niteliğinde bir sorunun sorulup sorulmayacağı konusunda bile şaşkınlığa düşen, açık-

POLİTİKA ÜZERİNE

H. Hüseyin Işık

ları yükleyiverir. Yapının hedeflere uygun olup hapsolmuş böylesi kesimlerin bir uçurumdan diğer bir uçuruma savrulmaları doğaldır, ama hoşgörülebilir değildir.

Yani, kısacası, görüyoruz ki, bu iki sapmanın kaynağı aynıdır ve Demokratik Kitle Örgütlenmeleri'ndeki yansıması sendikalizm olarak adlandırılabilir.

Şimdi;

Bilinmelidir ki, hiç bir Demokratik Kitle Örgütlenmesi, hiç bir sendikal yapı politik bir misyon yüklenemez. Bu tür örgütlenmelerin hiç biri politik bir anlayışın çekirdeği ya da programatik birliği olamaz. Ancak sosyal ekonomik koşulların ortaya çıkardığı toplumsal sınıfların politik örgütlenmeleri politik hatı çizebilir. Bunların ileriden yana yahut gerici olmalarını belirleyen temel kıstas hangi toplumsal sınıfı temsil ettikleridir. Demokratik Kitle Örgütlenmelerinin politik savaşımınla bağı ise temsil ettikleri kitlenin çıkarlarını hangi politikanın ışığında savundukları, çalışma hedeflerini hangi politikanın ışığında belirledikleridir. İleriden yana politikanın ışığında mı geliştirdikleri, gerici politikaların karanlığında mı tıkdıklarıdır.

İŞTE, DEMOKRATİK KİTLE ÖRGÜTLENMELERİNİN POLİTİK SAVAŞIMDAN SOYUTLANAMAYACAĞI GERÇEĞİYLE, DEMOKRATİK KİTLE ÖRGÜTLENMELERİNDEN POLİTİK ÖRGÜTLENMELER DOĞABİLECEĞİ SAFSATAŞI ARASINDAKİ İNCE GİBİ GÖRÜNEN, FAKAT ÇOK KALIN OLAN AYRILIK DA BURADIR.

Bu farkı anlamayacak denli görme bozukluğu içinde olanlar, ikisini de aynı yemekmişcesine önümüze sunmaya çalışırlar. Rastgele başarılı olurlarsa da yanlış yerlerde yaratılan yanlış politikalarla gemileri tekrar tekrar karaya oturturlar.

Öğrenci Dernekleri'ne gelince

Öğrenci Dernekleri akademik-demokratik sendikal oluşumlardır. Yani Demokratik Kitle Örgütlenmeleridir. Temel çalışma hatları da öğrenci gençliğin gönüllü birlikteliği temelinde öğrenci olmanın ve genç olmanın yarattığı boyutlu sorunları çözmek yo-

küçük burjuvazinin toplumun en dinamik güçlerine, işçi sınıfı ve emekçi kitlelere karşı duyduğu güvensizlik bu umudun başlıca maddi temellerini yaratmıştır. Ve özellikle diğer toplumsal kesimlerde taşınmış olan tezlerini gençliğe uygulamaya kalkar. Bu olguyu anlamak için ortalıkta bol keseden dolaşan, gençliği, teknokratları ve/veya lümpen proletaryayı işçi sınıfının yerine soyandıran tezleri hatırlamak yetecektir. Ayrıca gençlik örgütlenmelerinden "Devrimci" örgütlenmeler yaratma çalışmaları da henüz hatırladadır. Tüm bunlar geçmişte kalmış gibi gözüküyor. Ancak düşünceleri yaratan nesnel koşullar ortadan kalkmadıkça o düşünceler de varlıklarını sürdürürler. Gençlik için de bu böyledir. Çözüm ise politikadan kaçmak değildir. Toplumun her kesiminde olması gerektiği gibi, öğrenci gençlik içinde de bilimsel dünya görüşü yaygınlık ve belirleyicilik kazanmadıkça bu türden anlayışların kendilerine meydan bulması hiç de uzak bir olasılık değildir. Hatta söylemek gerekirse bu türden değerlendirmeler boy vermeye başlamış görünüyor. Demokratik Kitle Örgütlenmelerindeki işleyiş ve hedeflerin niteliğini bir türlü anlayamayan bu çevrelerde Öğrenci Derneklerine yönelik olarak bu kavrayışsızlığın sonuçları görülüyor. Demokratik Öğrenci Hareketini politik bir programda birleşen bir cephe örgütlenmesine dönüştürmenin hayalleri kurulmaya başlandı bile. Politik bir programda birleştirilmesini gerektiren öneriler ileri sürülüyor, bunların temel alınması isteniyor. Siz ise ısrarla Demokratik Öğrenci Hareketinin gerçek işlevini anlattığınızda, kolaylıkla anti-emperyalist olmamakla, anti-faşist olmamakla suçlanıveriyorsunuz.

Örnekler ise çok dikkat çekici. 1960'ların Türkiye'si bir örnek, bugünün Şili'si bir başka örnek olarak veriliyor. El Salvador ve Nikaragua'da önemli örnekler olarak sıralanıyor.

Bu örnekleri verenlere sormak gerekiyor: 1960'lar Türkiye'sinin politik güçler dengesi hakkında bir fikirleri var mı? Şili'deki anti-faşist cephenin yaygın ve kitlesel örgütlenme düzeyini incelemişler mi? El

layıcı bir yanıt getiremeyen böylesi anlayışların içine düştükleri durum, en hafifinden zavallılıktır.

Bilmeliyiz ki bu saflık yurdumuzda da ilk kez ortaya çıkmıyor. Bu tür anlayışlar geçmişte de ortaya çıkmış, Demokratik Kitle Örgütlenmeleri adına politik örgütlenmeler yaratılmış, altı kaval üstü şifhane tanımlamasına uygun bir şekilde uyumsuz örgütlenmelere uyumsuz misyonlar yüklenmiş, ne bu örgütler kiteselleşebilmiş, gerçek amaçlarına ulaşabilmiş, ne de politik hedefler yerli yerine oturabilmiştir. Geçmişte Öğrenci Derneği adı verilen kuruluşlar tek tek politik eğilimlerin egemenlik alanlarına dönmüş, sonuçları ise açık bir tecrit, öğrenci kitesinden kopma, politik alanda ise ciddiyetten uzaklaşma olmuştur. (Bu anlayışta olanlara belirtmek gerekir, politika ciddi bir iştir ve ciddi örgütlenmeler gerektirir, bunca önemli hedefleri bu kadar kolay harcamaya da kimse haklı yoktur.)

İçinden geçtiğimiz ve geçmekte olduğumuz karanlık günler düşünülürse içinde bulunduğumuz dönemde aynı anlayışların yinelenmesi korkarız ki, aynı nitelikte fakat çok daha ağır sonuçlara yol açacaktır. Gençliğin ise bu deneyleri bir kez daha yaşama-ya sabrı yoktur.

Kıssadan Hisse

Başarı ya da hüsrana. Ne olursa olsun deneyimler önemlidir. Yapmamız gereken, geçmişimizden olsun, dünyadan olsun, doğru dersler çıkarmak, olumlularını alıp, yanlışlardan arınıp ileriye doğru yürümeğdir. Bizim düşüncemiz odur ki, henüz doğru ilkeler temelinde biraraya gelmenin ortamı ortadan kalkmamıştır. Ve bu zemini ortadan kaldırmamak için biz, elimizden geleni yapacağız. Ancak hiç kimse de bizden Demokratik Öğrenci Hareketi'nin gemisinin bir kez daha kayalara bindirilmesine izin vermemizi beklemesin. Demokratik Öğrenci Hareketi, Demokratik Kitle Örgütlenmesi...ın tarihin süzgecinden gelen doğru ilkeleri ışığında gelişmesini sürdürecektir. Biz de bu gelişmeyi daha da güçlendirecek tüm demokrasi güçleriyle elele vermeye hazırız.

Istanbul'da Ortaoyuncuların oyunlarının bir parçası olarak sergiledikleri, basında da genişçe yer verilen yurttaşlara kimlik sorma eylemi, sergiledikleri oyunu ilginç kılmaktan öte bir anlam taşıyor. 12 Eylül'le birlikte toplumumuzun içine sokulduğu psikolojik ortam çok etkili biçimde ortaya konuyor. Kimlikleri sorulan insanlar, hiç itiraz etmeden, hiç bir soru sormadan kimliklerini gösteriyor, kendilerine verilen "çök", "otur" gibi buyrukları hiç duraksamadan yerine getiriyorlar. Kendilerine neden kimlik sorulduğunu, soranların kim olduğunu sormak akıllarına bile gelmiyor, belki de cesaret edemiyorlar. Olayın en çarpıcı yanı ise buyruklarını hiç duraksamadan yerine getirdikleri kişilerin nazi üniformalı olmaları. Herkesin nazi üniformasını tanımayacağını düşünsek bile yabancı bir üniforma olduğunu herkesin bilebileceğini kabul etmek gerek. İstanbul'un ortasında yabancı üniformalı askerler yol kesiyor, kimlik soruyor, buyruk veriyor ve insanların karşı koymak bir yana soru bile sormuyor. Emperyalizm, toplumumuzu bu hale getirenleri ne kadar kutlasa ve kutsasa yeridir.

Haksızlık yapmamak için hemen belirtmek gerekir ki, ne denli geniş ve etkili olursa olsun, yaratılan bu korku ve yıldı ortamından etkilenmeyen toplumumuzun diri unsurları her zaman oldu. Nitekim yukarıdaki örnekte de bir öğrenci diğerlerinden farklı tepki göstererek nazi üniformalı kişilere karşı koydu. Yine sevinerek söyleyebiliriz ki toplumun bu diri kesimlerinin verdikleri mücadele sonucu, korku ve yıldı havasının etkili olamadığı atalar giderek genişlemektedir, genişleme eğilimi göstermektedir. Bugün için yeteri genişlikte olmasa bile, bu eğilim demokrasi güçleri için oldukça sevindiricidir.

Öğrenci gençlik, korku ve yıldı havasının kırılması gelişiminin toplumun diğer kesimlerine göre daha hızlı ve yaygın yaşandığı kesimlerden birisidir. Öğrenciler sendikal örgütlenmelerini kurmuşlardır, öğrenciler sendikal örgütlenmelerinin ortak sesi olan bir yaygın organı çıkarmışlardır. Dahası öğrenciler haksız uygulamalara itirazsız razı olmak yerine bu uygulamaları toplu olarak protesto etmeye başlamışlardır. Örgütlenmelerinin önüne çıkarılan engellemeler üzerine bu haklarından vazgeçme yolunu değil, bu engelleri aşma için çaba gösterme yolunu seçmişlerdir.

Tüm bu gelişmelerin toplumu buyruklarla yönetmeye, yasal olsun olmasın tüm buyruklarının yerine getirilmesine alışmış kesimleri kaygılandırmaması, telaşlandırmaması olanaksızdır. Haklarını savunma, karşı koyma örgütlenme havasının toplumun tümünü kapsamaması, demokratik kurallara göre ülkeyi yönetmeye alışık olmayanların ülkeyi yönetememesi demektir. O halde haklarını savunmaların, hukuk dışı ya da akıl dışı uygulamalara karşı koruyanların önünü kesmek gerekiyordu. Onun için bu kesimler üzerinde son zamanlarda yo-

ğun bir baskı uygulanmaya başladı. İşte öğrenci gençlik üzerinde dernekleşme sırasında başlayan ve son yürüyüşü ve açlık grevi eylemlerinden sonra yoğunlaşarak doruğa ulaşan baskıları bu bağlamda değerlendirmek gerekir. Uygulanan baskıların ikili işlevi vardır. Birincisi yaratılmış korku havasının dışında kalmayı ya da dışına çıkmayı başarmış kesimleri bu havaya sokmak; ikincisi de, korku havasından henüz kurtulmamış kesimleri iyice bu havaya hapsedmek. Bu nedenle öğrenci gençliğe karşı çok

yönlü ve hukuk dışı sindirme hareketi başlatılmış bulunuyor. Son zamanlarda yaşanan kimi olaylar tartışıldığında bunların altında hukuksal yada meşru nedenlerin değil, yalnızca öğrenci hareketini sindirme kararlılığının yattığı açıkça görülecektir.

Demokratik çıkışların ezilmesi girişimlerinde en sık kullanılan yöntem, öğrenci hareketinin bastırılması amacıyla da gündeme getirilmiş, kurulmaya başlamasından bu yana öğrenci derneklerinin arkasında gizli örgütler olduğu imajı yaratılmaya çalışılmıştır.

YÖK MAH KEMELERİ

Selim Demirci

Başlangıçta derneklerin üye kazanmasını engellemek amacıyla bu yöntem etkili olamamıştır. O zaman ortada hiçbir somut kanıt olmadan TRT'de derneklerin arkasında yasadışı örgütlerin olduğu iddia edilmiştir. Bunun için hiçbir somut kanıt aramayan yetkililerin, işkence konusunda somut kanıt aramaları ilginçtir ve ibret vericidir. Bugünse gizli örgüt teranesi öğrenci önderlerini gözaltına alıp, dayak ve elektrikle yıldırımaya sözümona meşruluk kazandırma amacına dayanmaktadır. Son yürüyüş ve açlık grevi sonrasında öğrencilerin gözaltına alınması ve günlerce emniyette tutulması hem bu öğrencileri hem de derneklerin çevresindeki öğrencileri yıldırma amacını taşımaktadır. Nitekim gözaltına alınan öğrencilere gizli örgütlerle ilişkileri oldukları yolunda emniyette ifadeler imzalatılmış olduğu halde soruşturmalar takipsizlikle sonuçlandırılmıştır. Amaç üzüm yemek değil, öğrenci önderi dövmektir.

Öğrenciler üzerinde baskı kurmanın bir başka yolu da disiplin soruşturmaları açılması yöntemidir. Son zamanlarda üniversitemizde bir disiplin soruşturması furyası başlatılmıştır. Disiplin soruşturmalarının tüm üniversitelerde aynı anda başlatılması yalnızca rastlantı olmasa gerektir. Yine açılan disiplin soruşturmalarının hemen tamamının dernek yöneticilerine ya da dernek çevresindeki öğrencilere yönelmiş olması da rastlantıya benzemektedir. Üstelik başlatılan disiplin soruşturmalarının çoğu hiçbir tutarlı nedene dayanmamaktadır. Örneğin ODTÜ öğrencisi Özgür Kavak bulundurduğu yasak olmayan iki kitap nedeniyle gözaltına alınmış, DGM'ye çıkartıldıktan sonra takipsizlik kararı verilmiştir. Olayın normal olarak burda kapanması gerekirken yurttan atıldığı gibi, Mimarlık Fakültesi Dekanlığınca hakkında disiplin soruşturması açılmıştır. Yine Öğrenci Postası eski sahibi Ali Aykut Kingir'in de gizli örgütlerle ilişkisi olduğu yolundaki soruşturma takipsizlikle sonuçlandırılmış halde, hakkında disiplin soruşturması açılmıştır. Buradailginç olan nokta ise DGM Savcılığınca takipsizlik kararı verilmiş olmasına karşın, emniyetin fakülteye yazı göndermesi üzerine fakülte yetkililerinin bu yazıyı buyruk kabul edip soruşturma açmasıdır. İnsanın öğretim kurumları yetkililerinin emniyetin buyruğu altında çalıştığına inanın geliyor. Buna ilişkin başka veriler de yok değil aslında, örneklerine biraz sonra yeniden değineceğiz.

Yukarıda açılan disiplin soruşturmalarının çoğunun tutarlı nedenlerinin olmadığını söylemiştik. Ancak bu konuda bazan o kadar ileri gidiliyor ki, soruşturma konusu yapılan nedenleri ileri sürerek soruşturma başlatılan ruh sağlığından endişe duymamak elden gelmiyor. Örneğin SBF ve Veterinerlik Fakültelerinde aynı anda öğrencilerin toplu bilet satma eylemi nedeniyle soruşturma açılabilir. Neyseki bu eylemin sorumluluğunu üstlenen bir örgüt çıkmadığı için olsa gerek, öğrenciler hakkında adli soruşturma başlatılmıyor. Ancak burada

Korsan Koymak

“...Her platform bir tercihi belirler. Zorunlu olarak bir bölüm araçları dışarda bırakır. Eğer yanlış zorlamalara gidilirse gericiğin eylemin bütününe saldırması için kapı açılmış olur.”

1980 öncesinde yaygın olarak kullanılan bir eylem biçimi vardı.

‘Korsan koymak’ denilen bu eylem biçiminde az sayıda bir grup insan aniden bir meydana, caddede, sokakta ortaya çıkıyorlar, eğilimleri ile birlikte eylem amaçlarını da içeren bir pankart açıyorlar, kısa sürede bir bildiri okuyorlar, yine aynı süratle kayboluyorlardı. Veya kaybolmaya çalışıyorlardı.

Hele 12 Eylül’e yaklaştıkça neredeyse hakim bir biçim olarak eylemlerde hegemonyasını kurdu.

‘Korsan koymanın’ bu denli yaygın bir eylem biçimi olarak kullanılmasının üç temel nedeni sayılabilir.

Birincisi olaylar çok kısa bir zaman dilimi içinde olağanüstü bir hızla gelişmekteydi. Ölüm ve yaralanmalarla sonuçlanan saldırılar, iktidarın gerici uygulamaları, terörün her biçimi, ulusal ve uluslararası siyasal olaylar hepsi bir arada izlenmesi bile olanaksız bir hızla gelişiyordu. Kullanılması bu hızla uygun düşecek bir eylem biçimi kendini dayatıyordu.

İkincisi, baskılar ve yasaklar yasal hakların kullanılmasını güçleştiriyordu. Ölenlerin arkadaşlarının katılacağı cenaze törenlerine bile izin verilmiyordu. Ölüler polis nezaretinde, çoğu zaman gizli bir biçimde gömülüyordu. İnsanlar miting alanlarına zorbalıklara maruz kaldıkları çemberlerden geçerek giriyorlardı. Kitle gösterilerine izin verilmiyor, erteleniyor veya tecrit edilmiş, halktan uzak ıssız bölgelerde yapılmaya zorlanıyordu. Bu uygulamalar gerçekte yasal gösterileri daha ürkütücü ve riskli kılıyordu.

Üçüncüsü, belkide en önemli kaybedilen kitlelilik perspektifi bu eylem biçimini etkin kıldı. Bir noktadan sonra eylemin kitleliliği veya etkinliği gözetilir olmaktan çıktı. Artık önemli olan gelişmeler karşısında duyarsız kalınmadığını kanıtlamak, tepki göstermiş olmak için tepki göstermekti.

Siyasal eğilimler önce kendilerini dışlarındaki kitlelerden soyutladılar. Ancak darlaşma bununla da kalmadı. Giderek eylemlerine kendi tabanlarında küçük bir bölümünü katar duruma geldiler.

Bu nedenlerle ‘korsan koymanın’ 1980 öncesinde siyasal eylemdeki yeri acizliğin, marjinalliğin benimsenmesi ve yozlaşmadır.

Gerici beton kalıbı gibi toplum üzerine çöküp bütün gün ışığını

kesip, hava akımını durdurunca bir çatlak, bir delik bile anlam kazanır. Çünkü gericiğin karanlığında açılacak küçük bir delik ‘gericiğin herşeye hakim olduğu’ yolundaki büyüğü bozar. Gericiğin yenilgiye uğratılabilir olduğunu gösterir. İnsanlara savaşma gücü ve morali verir.

İşte böylesi koşullarda özgün çıkışların anlamı vardır. Ancak bu durumda dahi bu tür çıkışlarla gericiğin yenileceği hayaline kapılmamak gerekir.

Her koşulda amaç kitlelere ulaşmak ve onların eylemini geliştirmektir. Çünkü biliyoruz ki toplumsal sorunların kördüğümünü ancak kitle eylemleri keser. Başka yolu yoktur.

1980 öncesindeki sözü edilen eylemlerin böylesi bir niteliği olmamıştır. O eylemler kitlelerden kopukluğun, hedefsizliğin örnekleridir.

Ne yazık ki bu eylem çizgisi şu veya bu düzeyde herkesimi sürükledi. Ciddi biçimde eleştirilmedi.

Bu nedenle gözümüzü 1980 öncesine çevirdiğimizde eleştireceğimiz tutumlar ile sürdürücüsü olacağımız tutumların bir değerlendirmesini yapmak zorundayız. Bu, en değerli hazinemiz olan deneylerimizden yararlanmak, olumsuz deneylerimizi bile kazanca çevirebilmek için gereklidir. Böylesi bir çözümleme yapmadan ‘korsan’ vb, gibi eylem anlayışlarını yeniden piyasaya sürmeye çalışmak doğru bir tutum değildir.

Görülüyor ki eylem nedir, hangi eylem ne zaman doğru ne zaman yanlış sorununu yaygın olarak tartışmak gerekiyor. Ancak bu tartışmayı sorumlu ve serinkanlı bir biçimde sürdürmek gerekiyor. Bir başka deyişle bazı eylemleri koşullardan soyutlayarak önermek hiçkimseye peşin peşin devrimci bir pozisyon kazandırmaz. Hiç kimse devrimciliğini kanıtlamak için keskinlikten medet ummamalıdır.

Silahlı ayaklanma, grev, genel grev, direniş, parlementer mücadele, seçimler, barışçı gösteri biçimlerinden hiçbiri kendi başına devrimci veya reformist değildir. Bir eylem biçiminin devrimci veya reformist karakter kazanması, doğru veya yanlış olması somut durumda kazandığı içerikle belirlenir. Bu nedenle bütün mücadele yöntemlerinin benimsiyor olmak ilkesel bir sorundur.

Eğer belirli eylem biçimleri kendi başına devrimci bir nitelik gösterseydi o zaman çok kolay olurdu. Sürekli olarak bu biçimler kullanılır, hiç de başarısızlığa uğranılmazdı.

Ancak siyasal mücadelenin yükselme ve alçalma noktalarının olduğunu ve denysiz genç bile artık öğrendi. Eylem biçimlerinin de bu yükselme ve alçalma durumlarını gözetmesi yerine standart eylem anlayışlarını savunmak bilimsel bir tutum değildir.

Yine her eylemin dayanacağı platform net olarak belirlenmelidir. Bir platform tanımlandıktan sonra bu platform üzerinde uygun olmayan, birbiri ile çelişen eylem biçimlerini birleştirmeye kalkmamak gerekir.

Bir başka deyişle her platform bir tercihi belirler. Zorunlu olarak bir bölüm araçları dışarda bırakır. Eğer yanlış zorlamalara gidilirse gericiğin eylemin bütününe saldırması için kapı açılmış olur.

Yinelersek eylemler amaç değil, belirli hedeflere ulaşabilmek için araçtır. Hedeflerimize en uygun araçları seçmek ve kullanmak demokratik öğrenci hareketi için yaşamsal önemde bir sorundur.

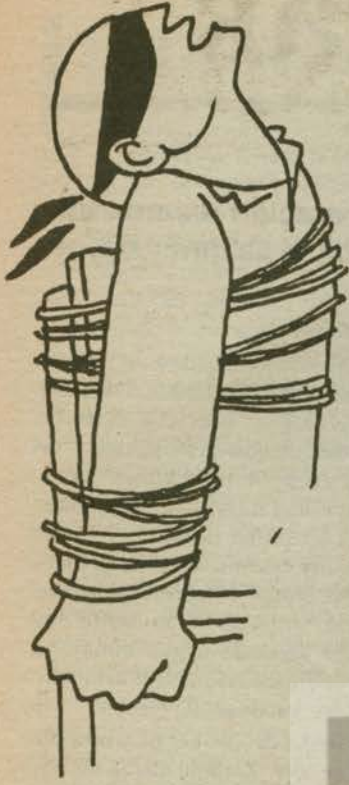

Ihlamur

Düşürdü zeytin dalını beyaz güvercin ansızın bastırınca yağmur umudu kesmişti ki askerler çıkageldi çamur içinde gagasında ihlamur

Sunay Akın

gözaltından greve

Öğrenci derneklerine yönelik olarak kuruluşlarından bu yana aralıksız sürdürülen ve genellikle keyfi uygulamalarda somutlanan baskı ve engellemeler, son bir-iki aydır yeni bir boyut kazandı. Artık dernek üyesi olmak sorunlarına sahip çıkmak ve bu sorunların çözümü için yasal etkinlik göstermek gözaltına alınmak için yeterli neden oluşturuyordu. Polis baskını, "haksız gözaltı"ları aşır tutuklamalar da vardı. 44. madde kampanyası etkinlikleri sırasında öğrenci grupları üstüne videolarıyla, el kol hareketleriyle giden görevliler, bu kez sorgu odalarında coplar, manyetolar, hortumlar, askılar ve daha nice aletleriyle boy göstermeye başladılar. Örneğin dernekleri yasadışı gibi göstermek, artık kamuoyuna mal olmuş ve geniş bir çevrenin desteğini kazanmış bu derneklerde çalışanları korkutmak, yıldırım amaçlı operasyonlar yapıldı. Bu operasyonlar, dernekleri aşır Öğrenci Postası dergisine, Yarın dergisine kadar geldi. Aralık ayının ikinci yarısında yaşananlar, hem bu operasyonların amaç ve yöntemlerini, hem de öğrenci hareketinin böylesi operasyonlarla sinip susmaya hiç de niyetli olmadığını gösterdi. Demokratik öğrenci hareketi toplumsal mücadeledeki yerini her geçen gün daha somut biçimde ve en doğru kapsamda alıyor. Onu bu kapsamın dışına taşımak isteyen güçlerin tutumu ise ancak "tarihsel hata" ya da "siz birlik istiyorsunuz ama birlik mirlik kalmayacak" şeklindeki sözlerle bir arkadaşımızı sorgulayan görevlinin de katıldığı "kurnaz bir oyun" olarak nitelendirilebilir. Öğrenci dernekleri, bu hataya düşmeyecek, bu oyuna gelmeyeceklerdir. Sindirme operasyonlarının haksız gözaltıların işkencenin güçlü ve kitlesel bir tepkiyle karşılaştığı günler yaşıyoruz artık. Tüm bu düşüncelerle, son günlerin öyküsünü anlatıyoruz sayfalarımızda. Hem olayları içinde bulunarak yaşamayan okurlarımızı aydınlatmak, hem de Türkiye öğrenci hareketine bir belge bırakmak amacıyla hazırlandı bu bölüm:

GÖZALTINDAN GREVE.

18 ARALIK 1986-HAKSIZ GÖZALTI ZİNCİRİNDE YENİ BİR HALKA

Öğrenci Postası Yazışleri Müdürü Emin Bebek gözaltına alınıyor... Yeni bir sindirme operasyonunun ilk adımı bu. Üç öğrenci gene fakültelerinden sınav çıkışı götürülüyor... İki öğrenci bir mezun ve bir veli evlerinden alınıyor. Veli, aynı zamanda, tiyatro yazarı, yönetmen Yılmaz Onay... Gözaltına alınan oğlu ise şeker hastası...

yecanı. Ancak bu heyecan, yerini kaygı, öfke ve korkuya bırakacaktı.

Saat 13.30'da yapılan Siyasi Tarih sınavına girenlerden biri de Öğrenci Postası Yazışleri Müdürü ve SBF-ÖD kurucusu Emin Bebek'ti. Bebek, sınav çıkışında sınıf kapısında kendisini bekleyen polislerce götürüldü. 44. madde kampanyası sonrasında yoğunlaşan gözaltına alınmalar zincirine bir yeni halka eklendi böylece. Ama bu kez izlenen yöntem ilginçti. Sivil polisler, "her nasılsa (!) Emin Bebek'in hangi dersin sınavına, hangi sınıfta, saat kaçta gireceğini belirlemiş ve o sınıfın kapısında kendisini beklemişlerdi. Olayı gören öğrenciler anlatıyordu: "Kollarına girip, götürdüler. Kapıdaki sivil arabaya bindirdiler..."

Olayın duyulması, SBF öğrencileri arasında büyük tepki yarattı. Emin Bebek, dernek kurucusu olması, özellikle de Öğrenci Postası gibi bir sendikal dergideki sorumluluğu nedeniyle demokratik öğrenci hareketinin öne çıkmış, etkin kişilerindendi. SBF öğrencileri, avukatlara, basına, Emin'in yakınlarına haber verme uğraşına düştüler. SBF-ÖD Geçici Yönetim Kurulu'nda sayfalarımızda yer alan açıklamayı yaptı.

Aynı günün akşamı, A.Ü. Fakültesi kurucusu Serap Şen ile ablası Sabriye Şen, evlerine gelen polislerce alınıp götürüldü. Yöntem gene ilginç, gene yasadışıydı. Polisler, ev boşken anahtar komşudan alarak eve girmiş, çay demlemiş, ortalığı karıştırmış, önce eve gelen Sabriye Şen'i, daha sonra da Serap Şen'i ayrı ayrı evde karşılayarak gözaltına almışlardı. ●

18.12.1986 SBF-ÖD'ün BASIN AÇIKLAMASI

Öğrenci Postası Dergisi Yazışleri Müdürü ve Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğrenci Derneği kurucu üyesi Emin bebek, 18.12.1986 tarihinde Fakültesinde girdiği bir sınavdan sonra hiçbir gerekçe olmaksızın gözaltına alınmıştır.

Olayı, yasalar çerçevesinde haklarını savunan öğrenci derneklerine karşı gerçekleştirilen baskıların ve dernekleri yasadışı gösterme çabalarının uzantısı olarak kabul ediyoruz.

Öğrenci Postası, öğrenci derneklerinin sesi, öğrencilerin kendi çıkardıkları, sayfalarında kendi sorunlarını tartıştıkları bir dergidir. Bu anlamda, Öğrenci Postası tüm öğrenciler için diğer basın organlarından çok farklı bir yere ve öneme sahiptir. Tümünüyle yasal bir yayın olan dergimizde yer alan hiçbir yazı hakkında şimdikiye dek soruşturma açılmış değildir. Bu nedenle, dergimizin Yazışleri Müdürü'nün gözaltına alınmasını hiçbir gerekçeyle sığdıramıyoruz.

Bizler yasal haklarımızı sonuna dek kullanmaya kararlıyız. Sesimizi her tür engellemeye, baskıya karşı yeni kampanyalarla, etkinliklerle, yazılarla ve tartışmalarla daha da yükselteceğiz. Bizi yasal olmayan yollara sürüklemeyi hiç kimse başaramayacaktır.

Arkadaşlarımızı birer birer gözaltına alıp bırakan yetkililere sesleniyoruz: Hedefimiz, yönetimi karşımıza almak değil, yasalardan doğan haklarımızı yaşama geçirmektir. Gözaltına alınmaların amacının bizlerin ve derneklerde kenetlenmiş binlerce öğrencinin yıldırılması olduğuna inanıyoruz. Öğrencileri tekrar yalnızlaştırıp, bölerek haklarını savunamaz duruma düşürmek istenmektedir.

Son iki aydır arkadaşlarımızın birer birer içeri alınması ve bir hafta-on güne varan süreler sonunda hiçbir suç unsuru belirlenmeden bırakılması görüşümüzü kanıtlamaktadır. Yineliyoruz, gözaltına alınmalar yasadışıdır. Öğrenciler YÖK'ün çağdışı eğitim sistemine karşı sessiz kalmayacaklarını kanıtladıkları gibi, polislin keyfi uygulamalarına da onuna kadar hep birlikte karşı çıkacaklardır.

Baskıları kınıyoruz. Baskılara karşı daha önce fakültemizden 181 öğrencinin imzasıyla Ankara Valisi'ne verdiğimiz mektup öğrenci kitlesinin bu konudaki duyarlılığını ve haklarını savunma kararlılığının göstergesidir.

Arkadaşımız Emin Bebek'in durumundan endişe duyuyoruz. SBF-ÖD Üyeleri, yetkililerin konuyla ilgili açıklama yapmasını ve arkadaşımızın derhal serbest bırakılmasını istemektedir.

S.B.F.
Öğrenci Derneği Geçici Yönetim Kurulu

18 Aralık Perşembe, Ankara'daki birçok fakültede ikinci sınavlarının yapıldığı bir gündü. A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde de sınavlar vardı ve tabii sınav he-

22 Aralık 1986 DÖRDÜ ÖĞRENCİ ALTI KİŞİ DAHA GÖZALTINDA

Oğün A.Ü Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde hemen her öğrencinin sınavı vardı, kantinde, koridorlarda, kahvelerde ders çalışılıyordu. Kamu Yönetimi III. sınıf öğrencisi Beyhan Sunal'da geldi, notlarına şöyle bir gözattıktan sonra sınavın yapılacağı sınıfa gitti. Bu sınavı iyi geçmeliydi.

Beyhan'ın sınavının iyi geçip geçmediğini şu satırları yazdığımız anda henüz bilmiyoruz. Çünkü aynı zamanda dergimizin haber sorumlusu da olan arkadaşımız 22 Aralık Pazartesi günü sınav çıkışında, iki sivil polis tarafından götürüldü ve 30 Aralık sabahı halen içerideydi. Beyhan'ın polislerce götürüldüğünü öğrene arka-

daşları birkaç gün önce Emin için yaptıklarını yaptılar, gerekli yerlere haber vermeye başladılar. Haber verme çabası içinde olanlardan biri de SBF-ÖD'nin en etkin üyelerinden, Kamu Yönetimi Bölüm temsilcisi Vahit Kaniğ idi. Vahit, Beyhan'ın götürülüş biçimini anlatıp eleştirirken, kuşkusuz bir saat kadar sonraki sınavından çıkışta kendisine de aynı şeyin yapılacağını pek düşünmüyordu. Öyle oldu. Beyhan Sunal'dan sonra Vahit Kaniğ de gözaltına alındı. SBF'de panik başlamıştı. Öyle ki, 22 Aralık'ta sınavı olan kimi öğrenciler sınavlarına girmekten çekindiler, ilan edilenden farklı sınıflarda sınava girmeyi düşündüler.. Eğer etkin bir dernek üyesi-

seniz, hele bir de öğrenci sorunlarını yansıtan yazılarınız varsa, her an gözaltına alınabilirsiniz.

SBF'deki panik akşam evlere, kahvelere, yurtlara taşındı. Bu arada, Yarın Dergisi bürosunda da iki öğrencinin alınmış olması haberi büyük tepki yarattı. Bu tepkiyi paylaşan arkadaşlarımız SBF'den yeni mezun, Abone-İlan Bürosu sorumlumuz Nesrin Hocoğlu ile SBF Kamu Yönetimi IV. sınıf öğrencisi ve teknik büro çalışanlarından Suat Tekeli'nin de aynı günün gecesi evlerinden alınıp götürüldüğünü haber aldığımızda, YARIN çalışanları olarak baskının, sindirme-yıldırma amaçlı bir operasyona dönüştüğünü anlamış ve bunun

öğrenci derneklerinde etkin olmaktan, gençlik dergilerinde etkin olmaya uzanan bir çizgide geliştiğini kavramıştık. Birileri, genç insanların düşünmesini, konuşmasını, örgütlenmesini, sorunlarına duyarlılıkla ve bilinçle sahip çıkmasını istemiyordu.

Operasyon bitmedi. 22 Aralık gecesi, DTCF birinci sınıf öğrencisi ve dernek üyesi Gökhan Gerçek evinden alınıp götürülürken, babası tiyatro yazarı Yılmaz Onay da bir başka evde bulundu ve gözaltına alındı. Gökhan Gerçek'in şeker hastası olduğunu ve günde iki kez insülin alması gerektiğini bilenler, başta annesi Yurdanur Onay durumdan büyük kaygı duyular ve hemen gerekli girişimlere başladılar.

Dördü öğrenci altı kişinin birbirine bağlantılı şekilde gözaltına alındığı pazartesi gününden sonra, özellikle SBF'de kendini hissettiren bir tepki gelişip olgunlaşmaktaydı. SBF-ÖD üyelerinin hiçbiri haksız gözaltına alınmalara sessiz kalınmasına razı değillerdi. Daha önceki baskıları ve gözaltına alınmaları, Ankara Valiliği'ne gönderdikleri 181 imzalı mektupla protesto eden öğrenciler bu kez üç arkadaşlarının hem de herkesi tedirgin eder biçimde sınıf kapısından götürülmelerine karşı çıkıyorlardı. Sınava girmek, kantinde yüksek sesle konuşmak, okula sık girip çıkmak hep çekinilmesi gereken şeylerdi. Öyle ya, okul kapısında, sınıfların çevresinde, kantinde fakülteyle ilgisi olmayan görevliler bulunabilirdi.

İşte böyle bir ortamda, otuz-kırk kişilik bir öğrenci grubu biraraya gelerek, SBF dekanı Necdet Serin'le görüşmeye gittiler. Ancak nasıl olmuşsa olmuş, görüşmeden on dakika kadar önce Dekan okuldan ayrılmıştı. Bunun üzerine kalabalık öğrenci grubu, Dekan yardımcısı Güney Devrez'e görüşmek istedi. Dekanlığın kapısında kimlik kontrolü yapan Devrez öğrencilerin ısrarı üzerine konuşmayı kabul etti. Ancak görüşmeyi izlemeye gelen gazetecileri uygun bir dille uzaklaştırdıktan sonra...

Öğrenciler Güney Devrez'e "arkadaşlarımız nasıl oluyor da sınıf kapıları önünde bekleyen sivil görevlilerce alınıyor, nasıl oluyor da sivil polis arabaları okulun önünde bekliyor?" diye sorunca, Devrez, "bunlar bizim bilgimiz, müdahalemiz dışında. Bize geliyorlar. Bir öğrenciyi alacaklarını söylüyorlar. Biz de karışmıyoruz," yanıtını verdi. Öğrenci derneği ile olumlu ilişkiler geliştirmek konusunda dekanlığın iyiniyetli bir çaba içinde olduğunu da öne süren Devrez, "bilet sattıkları için 1 ay okuldan uzaklaştırılan SBF-ÖD yöneticilerini, bülten çıkarma girişimi nedeniyle tehdit edilen SBF-ÖD kurucusunu, bül-

23 Aralık 1986 HAKSIZ GÖZALTINA SESSİZ KALINMAYACAK

SBF öğrencileri kalabalık bir grup halinde dekan yardımcısı Güney Devrez ile görüştüler... Ankara öğrenci derneklerinden kırk-elli kişi SHP-ve DYP Genel Merkezleri ile Cumhuriyet gazetesini ziyaret ettiler.... Tüm görüşmelerin konusu: Haksız gözaltı, amacı: Bu haksızlığa sessiz kalınmaması...

tene verdikleri yazıları geri almak zorunda bırakılan öğretim üyelerini" de bu iyiniyetli çabaya dahil eder bir mantıkta açıklamalarda bulundu. Dekanlığın suç duyurusu üzerine, 1 ay okuldan uzaklaştırıldıkları yetmezmiş gibi Emniyet'e de gitmek durumunda bırakılan dernek yöneticilerinin orada, fakültenin duvarlarına asılı SBF dekanının imzasını taşıyan duyuruların birer örneğini gördüklerini duyunca şöyle dedi Devrez: "eh, biz duvarlara astırıyoruz, tabi hepsini denetleyemiyoruz, bir emniyet görevlisi söküp götürmüş olabilir...". Ancak bunu duyan öğrenciler, bizzat Dekanlığa verdikleri dilekçelerin Emniyet'e nasıl ulaştığı sorusunun yanıtını alamışlardı. Gözaltına almalar konusunda yoğunlaşan görüşme sırasında, bir öğrenim özgürlüğüne aykırı" şeklindeki sözlerine "tedirgin olmayan, biz sizin babanız, ağabeyiniz sayılırız, bize güvenin" yanıtını veren Güney Devrez'e birinci sınıftan bir öğrencinin getirdiği öneri ise ilginçti: "Evet,

siz bizim babamızsınız. Size güvenmemiz gerekir. Bugün anneler babalar, pekçok öğrenci içerideki arkadaşlarımızın durumundan endişe duyuyor. Onlara sahip çıkmaya, nerede, nasıl olduklarını öğrenmeye çalışıyor. Siz de onların babası olduğunuza göre, arayın Emniyet'i, durumları nasılmış bir sorun. Gidin, onları ziyaret edin. Serbest bırakılmalarını isteyin. Analar babalar, ağabeyler bunu yapıyor."

23 Aralık akşamı, SBF, ODTÜ, Hacettepe Üniversitesi, Hacettepe Tıp Fakültesi, Hukuk Fakültesi, BYYO, Ziraat Fakültesi öğrencilerinden oluşan kırk-elli kişilik bir grup, haksız gözaltına karşı kamuoyu oluşturmak ve çeşitli çevrelerin konuya ilgisini çekmek amaçlı ziyaretlerine başladılar. Önce SHP Genel Merkezi'ne giddi. Orada SHP Genel Sekreteri Fikri Sağlar'la görüşen öğrenciler, gelişmeleri aktardılar ve derneklerine yönelen baskıyı eleştirdiler. Sağlar, SHP olarak konuyla ilgileneceklerini söyledi. Ertesi gün, Emniyet Müdürlüğü'ne giderek bizzat ilgililerle konuyu

görüşeceğini ve içerdekilere "kötü muamele yapılmasını önlemeye çalışacağını" aktardı.

Daha sonra, aynı grup Cumhuriyet Gazetesi'ni ziyaret etti ve basının öğrenci dernekleri konusunda daha duyarlı bir yayın politikası izlemesi gerektiği şeklinde eleştirilerde bulundu. Öğrenciler, haksız gözaltı'nın tüm demokratik kuruluşlar gibi, "demokratik basın" tarafından da kınanmasını istiyorlardı. Üstelik bu haksızlığın kurbanları arasında, bir öğrenci dergisi yazışmaları müdürü ile bir gençlik dergisinin üç çalışanı da vardı.

Günün son ziyareti DYP'ye yapıldı. Öğrencilerle görüşen DYP Genel Sekreteri Gökberk Ergenekon özetle şunları söyledi: "Bir ülkede siyasi örgütlenmeye belirli baskılar getiriliyorsa, bu öğrenci derneklerine de doğal olarak yansiyacaktır. Siz sakın kendinizi bu baskı psikolojisine kaptırmayın. Anarşinin, terörün başlatıcısı gibi gösterilmek isteniyorsunuz. Bu damgayı kendinize yakıştırmayın. Başınıza gelmedik iş kalmamış. Evlere gelmiş, sınavlardan alınmışsınız. Halbü ki suç işlememişsiniz, kanuna karşı gelmemişsiniz. İşte bu durum, Türkiye'nin bugün devlet düzeninden ne denli uzak olduğunun göstergesidir."

Aynı gün, öğrenci dernekleri temsilcilerinin çabasına katılan bir başka kişi daha vardı. İçeri alınan DTCF öğrencisi Gökhan Gerçek'in annesi ve Yılmaz Onay'ın eşi Yurdanur Onay. Yurdanur Onay, oğlunun şeker hastası olduğunu Başbakan'a gönderdiği bir telgrafla bildirmiş ve "eğer oğlumun başına bir şey gelirse, sorumlusu siz olacaksınız" demişti. Bu telgrafın da etkisiyle Gökhan Gerçek, alınmasının üzerinden 24 saat geçmeden serbest bırakıldı, ancak içerdi yaşadıklarını, gördüklerini ve duyduklarını aktardı ki, bunlar tek bir sözcükle özetleniyordu: İŞKENCE. Bu da haksız gözaltına, öğrenci derneklerine yöneltilen baskıya yeni bir boyutun eklenmesi demektir.

24 Aralık Çarşamba sabahı, Ankara'daki üniversitelerin kantinlerinde en çok konuşulan "haksız gözaltı"ydı. Üç arkadaşları, gözlerinin önünde sınıf kapılarından alınarak götürülen Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi öğrencileri, fakülte bahçesinin önünde bir sivil polis arabası, kapıda da sivil görevliler olduğu halde, kantinlerinde oturmuş iki arkadaşlarının daha bir gece önce evlerinden alındığını konuşuyorlardı? Gazeteler, beş SBF öğrencisinin yanı sıra Eğitim Fakültesi'nden ve DTCF'den birer kişinin ve tiyatro yazarı Yılmaz Onay'ın gözaltında olduğunu haber veriyordu. Artık gözaltı haberleri ve korkusu SBF'nin dışına da taşmış, Ankara'daki hemen tüm fakültelerde yaşanır, paylaşılır olmuştu. Öğrenci dernekleri bir gün önce yaptıkları girişimleri sürdüreceklere, bu duruma sessiz kalmayacaklardı.

SBF-ÖD başta olmak üzere, ODTÜ, Hacettepe, Hacettepe Tıp, Veterinerlik, BYYO, DTCF ve Gazi Üniversitesi öğrenci derneklerinden 50-60 kişi öğlen saat 13.00 sıralarında SHP Çankaya İlçe Merkezi'nde buluştular. Hemen tüm siyasi partilerin milletvekillerinin, bütçe görüşmeleri için TBMM'de olması nedeniyle de, kısa bir süre sonra topluca meclisin önüne gittiler. Kalabalık öğrenci grubunu ilkin SHP Grup Başkan Vekili Cahit Tutum kabul etti ve bir süre görüştü. Tutum, Emniyet'i aramak, içerideki öğrencilerin durumlarından haberdar olabilmek anlamında yardımcı olacağını söyledi ve öğrencilerin isteği üzerine İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut'tan görüşme talebinde bulundu.

Öğrenci dernekleri temsilcileri ile bir veli saat 16.10'da Bakan Akbulut ile ANAP'ın TBMM Grup toplantı salonunda görüştüler. Gazetecilerin de izlediği ve iki saatten uzun süren görüşmeye, gözaltında bulunan SBF öğ-

bu yana ilk kez İçişleri Bakanı ile doğrudan yaptıkları bir konuşma olması nedeniyle, meşruiyet açısından büyük önem taşıyan, gerekse hükümetin öğrenci derneklerine, gözaltı ve işkence olaylarına bakışını yansıtması açısından ilginç olan bu görüşmenin çok kısa bir özetini sunuyoruz.

Öğrenci Derneği temsilcisi: Sayın Bakan, size ilettiğimiz listelerden de göreceğiniz gibi, son bir ay içinde otuzdan fazla öğrenci derneği kurucusu, yöneticisi ve üyesi gözaltına alındı. Halen altı arkadaşımız içeridedir. Şeker hastası olması nedeniyle serbest bırakılan bir öğrencinin anlattıkları-

lara itibar etmeyiz.

Öğrenci Derneği Temsilcisi: Efendim, işkence ustalıkla yapıyor. Pek iz bırakmıyor. Sonra bizi bir yere götürüp, sağlam raporu veriyorlar. Basınçlı soğuk su sıkılıyor, göğüs kemiği çevresine yumruk atılıyor, tekme atılıyor, cinsel organlar sıkılıyor, elektrik veriliyor. Bunlar iz bırakmıyor.

Bakan: Olur mu? Yumruktan yumruğa fark var tabi, ben öyle bir yumruk atarım ki mutlaka izi kalır. Cinsel organlar sıkılsa, elektrik verilse onun da izi kalır.

yurtdışındaki sol örgütler üretip, pompalıyor. Burada biz esas konumuza belirtelim. Yoksa ben, belirli bir konu olmasa sizinle görüşmezdim.

Öğrenci Derneği temsilcisi: Sayın Bakan, 13 kişinin işkenceden öldüğünü söyleyen sizsiniz. 200 kişinin işkence suçlusu olarak mahkum olduğunu da. Nasıl işkence yok diyebilirsiniz?

Bakan: Bunlar münferit olaylardır. Elli milyonda onüç kişi. Sonra bak, mahkum olmuş. Demek ki cezasını çekiyor. Biz konumuza dönelim.

24 Aralık - İÇİŞLERİ BAKANI İLE GÖRÜŞME

rencisi ve dergimiz Heber Sorumlusu Beyhan Sunal'ın annesi Suzan Sunal'ın yanı sıra kardeşi SBF-ÖD üyesi **Berir Sunal**, HÜTFÖDER GYK Başkanı **Aykut Kingir**, SBF-ÖD GYK Başkanı **Remzi Öner Özkan**, gözaltında bulunan dergimiz İlan-Abone Bürosu sorumlusu Nesrin Hocaoglu'nun kardeşi HFÖD üyesi **Hatice Hocaoglu**, SBF-ÖD üyesi **Sertuğ Çiçek**, SBF-ÖD üyesi ve dergimiz İnceleme-Araştırma sorumlusu **Yasemin Çongar**, ODTÜ-ÖD üyesi ve dergimiz haber sorumlusu **Mustafa Üstün**, ile BYYO-ÖD kurucusu **Fatma Yüksel** katıldılar. Aşağıda gerek öğrenci derneklerinin kuruluşundan

na göre, içerdeki arkadaşlarımıza işkence yapılmaktadır. Ben de üç hafta önce gözaltına alındım ve bir hafta süreyle tutuldum. Daha sonra DGM Savecisi'ne çıkarıldım ve hakkımda takipsizlik kararı verildi. Ancak içerde bulunduğum süre içinde işkenceye maruz kaldım.

Bakan: İz var mı, iz, sen onu söyle! Öyle her önüne gelenin, "işkenceye maruz kaldım" demesiyle olmaz. İz bıraktı mı, doktor raporu aldın mı? Delil olmadıkça, işkence iddiaları da inandırıcı olmaz. Biz de böyle iddia-

Öğrenci Derneği Temsilcisi: Efendim, basınçlı soğuk suyun, elektriğin izi nasıl kalır. Bunları bizzat yaşayan arkadaşların sözleri neden yeterli kanıt sayılmıyor?

Bakan: Bunlar inandırıcı değil. Ben neden inanayım? Sen, "arkadaşıma yapıldı" diyorsun, ondan duymuşsun, "Bana yapıldı," diyorsun. Doğru mu, ne bileyim. Hem bunlar, konumuz değil. Burada neyi görüşmek için toplandık. Bana bir operasyona ilişkin görüşeceğinizi söyledin. İşkence iddiaları hep yapıyor. Ame sistematik işkence yoktur. İşkence iddialarını

Öğrenci Derneği Temsilcisi: Efendim, kurulduklarından bu yana öğrenci derneklerine yönelik baskılar hiç bitmiyor. Tümünü yasal bir çerçevede çalışıyoruz, ama genel bir engellemeyle karşı karşıyayız. Sıkıyönetim kalktı, ama hâla okulun içinde jandarmalar kol geziyor. Dernek üyesi arkadaşlarımız gözaltına alınıyor, onlara polislik teklif ediliyor. 44. maddenin değiştirilmesine yönelik kampanyadan sonra bu baskıların pek çok örneğini yaşadık. Gözaltı, işkence, polislik teklifi... Kamuoyunun gözünde derneklerin yasadışı kuruluşlar gibi gösterilmesi çabası var. Aksi bizim somut etkinliklerimizle kanıt-

lanmasına rağmen, bu yolda açıklamalar yapıldı sizin tarafınızdan, yapılıyor. Oysa bizim amacımız sorunlarımızın çözülmesini sağlamak. Bunun için de yasal bir çalışma yapmak.

Bakan: Yasadışı olmadıkça her şeyi yapabilirsiniz. Yasadışı değilse her etkinliğinize izin veriyoruz.

Öğrenci Derneği Temsilcisi: Sayın Bakan, genel kurul yapma hakkımız var. Ama keyfi biçimde engelleniyor. Bir çay düzenleyelim diyoruz, başvuruyoruz. İzin verilmiyor.

Bakan: Yasadışına çıkmadıkça çay da, balo da düzenleyebilirsiniz.

Öğrenci Derneği Temsilcisi: Çay düzenlemenin neresi yasadışı olabilir? Genel kurul yapmak yasal bir derneğin en doğal hakkı değil midir?

Bakan: Bunlar münferit konular... Hem bu konularda hazırlıklı değilim, bir şey söyleyemem. Ben dertlerinizi dinlemeye geldim. Konumuzun çerçevesini çizelim.

Öğrenci derneği temsilcisi: Efendim, biz de dertlerimizi aktarıyoruz. Son günlerde haksız yere içeri alınan arkadaşlarımızın durumu, bize yönelik baskıların bir uç örneği sadece. Dertlerimiz bir bütün. Birbirinden bağımsız değil.

Bakan: Önce şikayetlerinizi sıralayın. Onun dışındaki konularda hazırlıklı olduğumuzda konuşmalıyız. Ben şunu söylüyorum. Kanunların vermiş olduğu hakkı kullanırsınız. Biz neyse kanun, onu tatbik ederiz. Bu çerçevede, biz de size yardım ederiz. Kanuna uygunsuz iş yaparsanız, biz engelleriz. Artık bu memlekette "ben istediğimi yaparım" şeklindeki düşüncelere yer yoktur.

Öğrenci derneği temsilcisi: Efendim, yardımcı olabilmek için öncelikle bize güvenin.

Bakan: Güveniriz. Bu memleket sizin. Memleketin menfaatini bizden iyi düşünecek pozisyonda olmalısınız. İktidarı size karşı gibi görmekten vazgeçin. Türkiye'nin bir geçmişi var. Suçlu gençlerdir demiyorum. En fazla gençler zarar gördü. Bakın yine geçmişin uzantıları var. "Alındık, işkence gördük" gibi şikayetler... Kanunlar kursosuz tatbik edilseydi, o günlere gelinmezdi. Bunları sizi, dernek yöneticilerini suçlamak için söylemiyorum.

Öğrenci velisi: Biz buraya sorunlarımızı size aktarmak için geldik. İçeri alınan çocuklar işkence yapıldığını söylüyorlar. Siz yok diyorsunuz. Ben olduğuna inanıyorum. Araştırılmasını istiyorum. Çocuklarımız okula gidip gelmeye korkuyorlar. Bu bir sindirme operasyonu mu? Elektrik, dayak... Bunlar kötü şeyler. Açıklamanızı istiyorum.

Bakan: Ben bakın, ne güzel dinliyorum sorunlarınızı. Siz diyorsunuz ki, sistematik işkence vardır. Biz yoktur diyoruz. Kendini bilmeyen binlerce memurumuz var. Siz yurtdışındaki sol örgütlerin iddialarına bilmeden katılıyorsunuz. İz varsa, araştırınız. Ama iz yok diyorsunuz. Türkiye'deki bütün hapisanelerin işkencehane, sorgu odalarının işkence odası olduğunu söylüyorsunuz.

Öğrenci Derneği Temsilcileri: "Bizi yasa dışı yollara itemeyecekler, ama biz sizin de aynı şekilde, yasalara uygun davranmanızı istiyoruz..."

Öğrenci Velisi: "Siz işkence yok diyorsunuz. Ben olduğuna inanmıyorum. Araştırılmasını istiyorum. Bu bir sindirme operasyonu mu? Çocuklarımız okula gidip gelmeye korkuyorlar. Açıklamanızı istiyorum..."

Bakan Akbulut: "Sistematik işkence yoktur. Ama kendini bilmeyen binlerce memurumuz var. İşkence iddialarını yurtdışındaki sol örgütler kolluyor. Hem niye tüm öğrenciler derneğe üye olmuyor?"

Öğrenci Derneği Temsilcisi: Sorgu odalarında, cezaevlerinde işkence aletlerinin, elektrik vermek için manyetoların, su sıkma için hortumların, askıların olmadığını söyleyebilir misiniz?

Öğrenci Velisi: Buyrun birlikte gidelim. İşkence odalarının birlikte görelim. Çocuklarımız DAL diye bir yerde. DAL'ı gezelim. Siz yok diyorsunuz. Yaşayanlar var diyor. Biz kime inanalım.

Bakan: Ben onları hep geçerim. Biz bu rava ne için geldik, bakın gene neler konuşuyorum. Gündemimiz bu değil.

Öğrenci Derneği Temsilcisi: Biz derneklerimizi yargı kararıyla kurduk. Ama bir sürü keyfi engellemelerle karşılaştık. Şimdi bunları bir yana bırakıyorum... Son bir hafta içinde, arkadaşlarımız sınav çıkışında sınıf kapılarında alınıp götürüldüler. Şahitleri vardır. Bir arkadaşımız Sayın Nermin Abadan Unat'ın dersinden çıkışta götürülüyor. Nermin Hoca, "ne yazık ki gözlerimin önünde oldu. Ben böyle üniversitede hocalık yapmak istemiyorum" dedi. Ne savcılığın emri var deniliyor, ne dekanın suç duyurusu. Polis yasasına göre, bu ikisinden biri olmadıkça kimse üniversitesinden apar topar sivil görevlilerce götürülemez. Evde almalarsa sırada da yasadışı davranıldı. Savcılık belgesi yoktu, arama izni yoktu. Ev sakinleri yokken, anahtar komşudan alan sivil polisler evde oturup çay demlemişler. Her şeyi karıştırmışlardı. Bu, haneye

tecavüzdür. Biz bunları kanıtlayabiliriz. Yasadışı davranışlar, yasaı koruması gereken polisler olmuştur. Bunun böyle olmadığını kanıtlamak da, işkence yapılmadığını kanıtlamak da sizin göreviniz. Bizi yasa dışı yollara itemeyecekler, ama sizin de aynı şekilde, yasal davranmanızı istiyoruz.

Bakan: Evet, ben şikayetlerinizi dinleyip not alıyorum. Başka kim, ne söylemek istiyor?

Öğrenci Derneği Temsilcisi: SHP milletvekili Cahit Tutum'a bir operasyon yürüttüğünüzü, öğrencilerin bu operasyonla ilgili alındıklarını söylemişsiniz. Arkadaşlarımızın ne zaman serbest bırakılacağını niçin alındıklarını açıklayabilir misiniz?

Bakan: Açıklama yapmam. Size yapılan işin kanunsuz olduğunu iddia ediyorsanız, bu devletin mahkemeleleri vardır. Eğer biz operasyon yapıp suçlu arıyorsak ne açıklayabilirim? Şu anda, aşağıda bütçe oylaması var. Alaktan bizim sayımız yüksek de, sizinle halâ konuşabiliyorum. Sizin derneğinizin kaç üyesi var.

Öğrenci Derneği Temsilcisi: OD-TÜ'de 1000, SBF'de 250. Ama dernek üyesi olmak cesaret işine dönüştürülmek isteniyor.

Bakan: Engeller olmasa kaç üye olur yani?

Öğrenci Derneği Temsilcisi: Herkes üye olur, tüm öğrenciler üye olur. Niye olmasınlar ki? Dernek yararlı işler yapmak için kuruldu.

Bakan: Tüm öğrenciler niye derne-

ğe üye olmuyor? Bence olmalı. 1000 kişi 18 bin kişinin temsilcisi olabilir mi?

Öğrenci Derneği Temsilcisi: Öyle bir korku ortamı yaratılıyor ki, üye sayısı kolay kolay artmıyor.

Bakan: Tabi, kimseyi üyeliğe zorlayamazsın. Herkes gönüllü üye olmalı.

Öğrenci Derneği Temsilcisi: Siz, "herkes öğrenci derneğine üye olabilir, hiçbir engel yoktur" diye açıklama yaptığımızda üye sayısı en az iki katına çıkacaktır. Ama engel olduğunuzda nasıl çıksın? Her şeyi kanunsuz gibi göstermek istiyorsunuz. Bir de fiili engellemeler var. Dekanlık "üye olmayın, dernek kanunsuzdur" diye öğrencilere mektup bile gönderebiliyor. Ama tüm bu engellemelere rağmen, üye sayımız gene de artıyor, artacak.

Bakan: Evet, sıra kimde. Kim ne söylemek istiyor?

Öğrenci Derneği Temsilcisi: İçerideki arkadaşlarımız konusunda ne zaman bilgi alabileceğiz? Ne zaman fakültelerimizde bize yaşatmak istenen korku ortamından kurtulabileceğiz?

Bakan: Korkmayın, korkmayın. Arkadaşlarımız konusunda tahkikat yapacağım. Neymiş ne değilmiş, öğreniriz.

Öğrenci Derneği Temsilcisi: Tahkikatınızın sonuçlarını öğrenebilecek miyiz? Ne zaman yeniden görüşebiliriz?

Bakan: Benim zamanım yok. Yılbaşından önce olmaz. Cahit Tutum'dan öğrenirsiniz tahkikatın sonucunu.

Öğrenci Derneği Temsilcisi: Sizinle öğrenci dernekleri temsilcileri olarak düzenli görüşmeler yapmak isteriz.

Bakan: Olur görüşürüz. Ocak ayından sonra. Ama böyle ani değil, randevulu görüşürüz.

Öğrenci Derneği Temsilcisi: Peki, Ocak ayı içinde en yakın bir tarihe randevu alacağız.

Öğrenci dernekleri yöneticileri: Üyeleri ve bir velinin İçişleri Bakanı ile yaptıkları konuşmanın özette yer almayan ilginç bölümleri de vardı. Örneğin Bakan bir öğrencinin adını almak isteyince, diğerlerinin tepkisi üzerine vazgeçti, "neyse adına gerek yok" dedi. İşin daha da ilginç yönü, öğrencilerin Bakan'la fotoğraflarını çeken bir gazetecinin, ertesi gün, "Bakan'la görüşenlerden gözüne alınan var mı?" diye dergimiz çalışanlarından bir arkadaşına soru yöneltmesiydi. Görüşme sonrasında, Bayan Sunal ile seçiz öğrenci, kendilerini SHP grup salonunda bekleyen diğer öğrencilere bilgi verdiler. Sonra da hep birlikte içerideki arkadaşlarımızın durumunu araştırmaya yönelik çabaları ertesi gün sürdürmek üzere meclisten ayrıldılar.

TBMM'nin Dikmen kapısı çıkışında: kimliklerini alan öğrencilere, Meclis'te görevli bir polis memuru, yetkililerle görüşüp görüşmediklerini sordu ve "aman çocuklar," dedi, "toplu çıkmayın kapıdan, dışarda polis vardır. Hepinizi alıp götürülebilirler..."

Öğrenci Postası Yazışleri Müdürü Emin Bebek'in gözaltına alınmasının üzerinden bir hafta geçmiş olmasına karşın, durumuna ilişkin bir bilgi alınmamıştı. 22 Aralık günü gerçekleşen gözaltına almaların yanısıra ise sürüyordu. Bu ortamda, 25 Aralık günü, biri TBMM'de, ikincisi SHP Çankaya İlçe Merkezi'nde olmak üzere iki basın toplantısı düzenlendi. TBMM'deki basın toplantısında konuşan SHP Genel Sekreteri Fikri Sağlar şunları söyledi:

Son zamanlarda özellikle yüksek öğretim gençliği üzerine yoğun baskı yapılmaktadır. bir dönemin işçilerle birlikte suçlusu olarak kabul edilen gençlik cezalandırılıyor. Öğrenci gençlik çarpık YÖK yasasının altında ezilmektedir. Disiplinli, düşünmeyen, araştırmayan bir yüksek öğrenim gençliği yaratmaya yönelik strateji sadece bir neslin geleceğini değil ülkenin de geleceğini yönlendirme amacı taşımaktadır. Bugün Türk halkının her kesiminde olduğu gibi, konuşma hakkı yüksek öğrenim gençliğinde elinden polisiye tedbirlerle alınıyor.

Düşünen, yaratan bir beyin gücü olmak isteyen, bu doğrultuda hak arayan gençlik hakkında soruşturmalar açılmaktadır. Bu sorgulama ve gözaltılar sırasında işkence gördüğünü iddia eden gençler vardır. Toplumun her kesiminden bu iddialar gelmektedir. İnsan haklarına saygılı olan bir ülkede bunların olmaması gerekir.

Açıkça İşçileri ve Adalet Bakanlarına çağrıda bulunuyorum: Karakolları, sorgu odalarını, tutukevlerini milletvekillerine açınız. Sakınız ve iddia ettiğiniz gibi hiçbir şey yoksa, millette temsilcileri aracılığıyla bu yolları bilsin.

İçişleri bakanı 78 kişinin Adalet Bakanı 13 kişinin işkenceden öldüğünü söylüyor. Bu bir çarpıklığı, bir bulanıklığı, çelişkiyi ortaya koymaktadır. Cumhuriyet hükümetinin bakanları işkenceden ölen insanların olduğunu açıklıyorsa, bu bizim için insan haklarına saygılı bir Türkiye için yüz kıztartıcıdır.

YÖK'ün amaçlı çalışması hükümet işbirliği öncelikle dernek kurma hakkına, sonra derneklere faaliyet gösterme hakkına baskı getirmiştir. Bu baskıya son verilmelidir. Tedirgin edilen gençliğin hakları geri verilmelidir. Aksi takdirde bozulacak toplum barışının tek suçlusu YÖK ve hükümet olacaktır."

SHP Çankaya İlçe Merkezi'nde düzenlenen ikinci basın toplantısına katılan Ankara, İstanbul ve İzmir öğrenci dernekleri temsilcileri, sırasıyla altı, yirmi ve onüç olmak üzere Türkiye genelinde toplam 39 Öğrenci Derneği'nin imzasını taşıyan yazılı açıklamalarını okudular. Bu açıklamalardan alıntılar sayfalarımızda yer alıyor. Basın toplantısında konuşan DTCF öğrencisi Gökhan Gerçek "Bizlerin araştırmalar merkezi, kısaca DAL denilen yere götürdüler. Niçin işkence olmadığını söylüyorlar, yakınlarımıza neden nerede tutulduğumuzu açıklamıyorlar?" şeklinde bir soru

25 Aralık 1986 BASIN TOPLANTILARI

SHP Genel Sekreteri Fikri Sağlar TBMM'de, Ankara, İstanbul ve İzmir Öğrenci Dernekleri temsilcileri ise SHP Çankaya İlçe Merkezi'nde birer basın toplantısı düzenlediler. İkinci toplantıya Suzan Sunal ve Gökhan Gerçek'in yanısıra, sorumlu yazışleri yönetmenimiz Mustafa Okan da katıldı...

yönelirken, Suzan Sunal da şunları söyledi:

"Birinci Şube Müdürü Hasan Er-yılmaz kızımın Yarın dergisi Haber sorumlusu olduğu için alındığını söyledi. Ben de, dedim ki, onların her yazısını okuyorum, yasadışı şeyler yazmıyorlar. Ayrıca Emniyet'teki görevlilere öğrencilerin kendilerine işkence yapıldığını anlattıklarını, eğer kızıma işkence yapılmışsa, tüm ailemin tutuklanacağını bile bilsem, bu işin peşini bırakmayacağımı anlattım. Gözaltıları yıldırma operasyonu, bileme operasyonu olarak niteliyorum. Öğrencileribambaşka yönlerle itelemek istiyorlar. Tekrar aynı olayları yaşamak istemiyoruz. Ne öğrenciler istiyor, ne biz veliler. Öğrencilerin tahsili var, yasal iş yapmayacak kadar deli değiller. Ama halk susturuldu. Burası kimin ülkesi. Çocuklarımıza kim sahip çıkacak? Öyle bir ülke ki, demokrasi var, hak yok."

**ANKARA ÖĞRENCİ
DERNEKLERİNİN
AÇIKLAMASINDAN:**

" (...), İçerdeki arkadaşlarımızın yoğunlukla SBFÖD üyesi olmaları, bi-

neklerinin kendi sorunlarını sayfalarında tartıştıkları bir derginin yazışleri müdürü, üçünün öğrenci gençlik sorunlarına geniş yer veren Yarın gençlik dergisi çalışması olması da dikkat çekicidir. Haklarında yasal işlem gerektirecek hiç bir eylemde bulunmamış bu arkadaşlarımıza yalnızca öğrenci derneklerinde sorunlarına sahip çıkan etkin insanlar oldukları için baskı yapıldığı düşüncesindeyiz. Bizleri sindirme, yıldırma amaçlı bu haksız gözaltına derhal son verilmesini istiyoruz.

İçimizde çıkışta götürülme kaygısıyla sınavlarına girmeyenler oldu. İçerindeki arkadaşlarımız ara sınıflarının büyük bölümünü kaçırdılar. Halen üç arkadaşımızı SBF'den götüren polis arabası fakültenin önünde beklemektedir.

Bizler fakülte kapısına, anfilere, kantinlere dek sokulan bu baskı ve te-

Yazışleri Yönetmenimiz Mustafa Okan'ın Basına Yaptığı Açıklama:

İşkenceye Son...

Geçtiğimiz günler emniyet görevlilerinin polis yasasından aldıkları "yetki"leri en geniş biçimde kullandıkları gündü. Keyfi uygulamaların kapısını sonuna kadar açan bu yetkiler nedense hep demokrasiden yana olanlar üzerinde kullanıldı. Demokratik kitle örgütlerinden siyasi parti yöneticilerin, dernek başkanları ve üyelerinden gazetecilere kadar herkes nasibini aldı bu keyfiyetten ve almaya devam ediyor. Son bir hafta içinde öğrenci dernekleri üyelerine yönelik olarak ivme kazanan yasadışı baskılar başına da yöneldi. 22 Aralık Pazartesi günü dergimiz haberler sorumlusu Beyhan Sunal'ın polis tarafından alınmasıyla başlayan gelişmeler, aynı gün gece yarısı abone ve ilan bürosu sorumlusu Nesrin Hocaoğlu ve teknik servis çalışanlarımızdan Suat Tekeli'nin de hiçbir gerekçe gösterilmeden alınmasıyla sürdü.

Yine aynı günlerde polis tarafından gözaltına alınan ve rahatsızlığı nedeniyle serbest bırakılan DTCF öğrencisi Gökhan Gerçek ve henüz dün (26.12.1986) üç günlük bir gözaltından sonra serbest bırakılan sanatçı Yılmaz Onay'ın da tanık olduğu dahası yaşadığı gibi gözaltına alınanlara işkence yapılmıştır. Hiçbir haklı gerekçe taşımadan gözaltına alınan, işkence yapılan ve yakınlarıyla şu ana dek görüştürülmeyen arkadaşlarımızın sağlığından büyük endişe duyuyoruz. Tüm olanlar basına yönelik baskı ve yıldırma politikasının bir parçasıdır. Söz konusu baskılar demokrasinin varlığı iddialarını kendiliğinden yalanlamaktadır.

Baskıları şiddetle kınıyor, arkadaşlarımızın derhal serbest bırakılmasını istiyoruz.

rör havasına son diyoruz. Emniyet görevlilerini yasaları korumak olan görevlerini yerine getirmeye, tüm demokrasi güçlerini ve basını da öğrencilere yöneltilen baskıya karşı duyarlı olmaya çağırıyoruz. Hiçbir baskı, hiçbir engelleme öğrenci derneklerinin birliğini bozmaya, ortak çabasını geriletmeye yetmeyecektir. Bizi yasadışı gibi göstermek isteyen, yasal zeminin dışına çekmek isteyenler bunu başaramayacaklar. Keyfi engellemelere, sindirme operasyonlarına son! Polis baskısına son! HAKSIZ GÖZALTINA SON!"

İSTANBUL ÖĞRENCİ DERNEKLERİ'NİN BASIN AÇIKLAMASINDAN:

"Demokratik kitle örgütlerine, demokrat aydınlara ve demokrat basına yönelik saldırılar son günlerde giderek artmaktadır. Tüm bu baskılar bir yandan ülkede var olduğu söylenen "demokrasi"nin niteliğini sergilerken, öte yandan demokrasi güçlerine karşı yaratılan terör havasını da gözler önüne serilemektedir.

demokrat aydınlar yasal platformda görüş ve düşüncelerini açıkladıkları için gözaltına alınıyorlar. Okul idareleri ile polis işbirliği net bir biçimde ortaya çıkıyor. Demokratik kitle örgütü yöneticileri ve üyelerinin öğrenim özgürlüğü engelleniyor, gerekçe gösterilmeden gözaltına alınabiliyorlar. Ülkede var olan bu tür baskılara karşı onurlu bir biçimde demokrasi savaşını veren demokrat basın organlarının büroları sözde basın özgürlüğüne rağmen polislerce baskına uğruyor, muhabirleri ve yazarları sorgusuz sualsiz gözaltına alınıyorlar, demokrat basın hakkında toplatma kararları alınıyor. (...)

Okul idaresi-polis işbirliğiyle öğrenim özgürlüğüne, demokratik kitle örgütlerine, örgüt yöneticilerine, demokrat basına ve demokrat aydınlara yapılan hukuk dışı baskıları ve hala gözaltında olan insanlardan yoğun işkence söylemlilerine rağmen hiçbir haber alınmamasını endişe verici buluyoruz."

İZMİR ÖĞRENCİ DERNEKLERİ'NİN BASIN AÇIKLAMASINDAN:

" (...) Açık ki, hiçbir gerekçe göstermeden gerçekleştirilen bu gözaltına almalar, öğrenci derneklerine yönelik bir saldırdır. Öğrenci Postası Yazışmaları Müdürü Emin Bebek arkadaşımızın alınması bu kanımızı kuvvetle doğrulamaktadır.

(...) Son aylarda en doğal ve en yasal hakkımız olan dernekleşme hareketimize ve Öğrenci Postası'na karşı bir suçlama, suçlamadan da öte açık, yasadışı saldırı kampanyasının geliştiğini görüyoruz. Bu kampanya ve en son gelişmeler, en yasal haklarını kullanan birçok dernek üyesi arkadaşlarımızı tedirgin bekleyişlere sürüklemektedir.

Demokratik haklarımıza yönelik bu engellemeleri kıymıyor, (...) olayı şiddetle protesto ediyoruz."

27 Aralık 1986 İNSAN HAKLARI ADINA KINAMA

Tiyatro yazarı Yılmaz Onay: "İşi sanat olan bir insanın, böylesi insanlık dışı uygulamalara maruz kalması çok kötü. İnsan aşağılandığını hissediyor..." İnsan Hakları Derneği Genel Başkanı Nevzat Helvacı: "İşkencenin amacı yıldınlığı yaygınlaştırmaktır...."

26 Aralık günü de "boş" geçmedi (!). Ankara'nın Kızılay semtinde yılbaşı kartı satan kimi gençlerle birlikte, Çark Kitabevi sahibi Haluk Erdost ile Gün kitabevi sahibi Cumhur Özdemir gözaltına alındılar. Ayrıca kimi kitabevlerinden Sol yayınlarına ait kitaplar toplandı. Öte yanda, Öğrenciler içerideki arkadaşlarının durumuna ilişkin bilgi edinmek için çaba gösteriyorlar ve olayı protesto etmenin uygun yöntemlerini araştırıp tartışıyorlar. Arkadaşımız Beyhan Sunal'ın annesi Suzan Sunal, Nesrin Hocaoğlu'nun kardeşi Hatice Hocaoğlu ve Emin Bebek'in kardeşi Ali Osman Bebek, Emniyet Müdürlüğü'ne gidip görüşme talebinde bulunmuşlardı. Ancak Fikri Sağlar'ın 24.12.1986 günü Emniyet'e yaptığı ziyaret sırasında, Birinci Şube Müdürü Hasan Eryılmaz'dan içerideki öğrencilerin birinci derece yakınlarıyla görüştürülmeleri konusunda söz almış olması, Emniyet yetkilileri üzerinde herhangi bir bağlayıcılık taşımamış olmalı ki, bu görüşme bir türlü gerçekleşemedi. Hasan Eryılmaz nedense hiç yerinde durmamaya başlamıştı! "Akşam gelin mutlaka görüşeceğiz" "8'e kadar beklerim, gelin görün" gibi sözler ediliyor, ama beklenen saatler geldiğinde bunların hep "oyalamaca" olduğu anlaşılıyordu.

27 Aralık Cumartesi sabahı Çağdaş Gazeteciler Derneği'nde düzenle-

nen basın toplantısına İnsan Hakları Derneği Genel Başkanı Nevzat Helvacı ile Yılmaz Onay katıldılar. "İşkencenin amacı yıldınlığı yaygınlaştırmaktır" diyen Helvacı, "Yılmaz Onay gibi tanınmış, saygınlığı toplumca benimsenmiş bir kişiye böylesi işkence yapılabilirse, içerideki gençlere, adı sanı bilinmeyen insanlara neler yapıldığını düşünmek

bile ürkütücü" şeklinde konuştu. Gazetecilerin içeride yaşadıklarına ilişkin sorularını yanıtlayan Yılmaz Onay ise, "İşkenceden ayrıntılı söz etmek istemiyorum. Bunları anımsamak bile istemiyor insan. İşi sanat olan bir insanın, böylesi insanlık dışı uygulamalara maruz kalması çok kötü. İnsan aşağılandığını hissediyor." dedi. Onay, "elektrik, dayak, askı, basınçlı soğuk su... Bunlar yapıldı. Diğer çocuklara ne yapıldı bilmiyorum, görmedim. Ama sesler duydum" şeklinde konuştu.

Nevzat Helvacı'nın basın toplantısında yaptığı yazılı açıklamanın tam metni şöyle.

"İşkence olayları sürüyor. Yetkililerin olayı yadsıma çabaları, işkence görenlerin canlı tanıklıkları ve tabii bulgularla yalanlanmıştır. Bunun son somut örneği, tiyatro yönetmeni, yazar Yılmaz Onay'dır. Yılmaz Onay işkencenin izlerini halen üzerinde taşımaktadır. ve bulgular yapılan muayene ile saptanmıştır. Kamuoyunca tanınan bir insana bunlar yapılabildiğine göre, bundan yoksun insanlara daha da ağır uygulamalar yapılmakta olduğu kuşkudan uzaktır.

Son birkaç gün içinde bazı üniversite öğrencilerinin gözetim altına alındığı, "operasyon'un genişletilerek sürdürüldüğü kamuoyuna yansımıştır. Bu öğrencilerin, öğrenci dernekleri sorumluları oldukları bilinmektedir. Bu uygulamalarla, demokratik hak ve özgürlükleri kullanmanın yolları tıkanmakta ve baskı altına alınmak istenmektedir. Hele işkenceyi bir sorgulama yöntemi olarak kullanmak, onaylanabilir bir tutum değildir. Hukuk dışı uygulamalara artık bir son verilmelidir.

Derneğimiz, Yılmaz Onay göz altına alındıktan sonra, ailesinin başvurusu üzerine durumu izlemiştir. İşte şimdi kendisi, taşıdığı işkence izleri ve belgesi ile huzurunuzdadır.

İnsan Hakları Derneği olarak, baştan beri olduğu gibi, işkenceyi bir kez de Yılmaz Onay'a yapılanlar vesilesiyle kınadığımızı kamuoyuna duyuruyoruz.

İşkencenin kanıtı

DURUM BİLDİRİR RAPOR

Özel Tıp Merkezine başvuran Mustafa Kurt Onay'ın 26.12.1986 günü saat 17.40 da yapılan muayenesinde:

Sol göz üst kapakta, burun kökünden başlayarak sola doğru uzanan 2x15x2 cm lik bir alanı kaplayan ekimoz,

Alt dudakta sol 1/3 bölümde: mukozada 1.5x1x0.5 cm lik deride 1x0.5 cm lik alanı kaplayan ekimoz,

Penis derisinde dorsal yüzde: 1x0.5 cm, 2x0.5 cm ve 2x0.5 cm lik alanları kaplayan üç ayrı yerde ekimozlar, Glans penisde; birisi dorsal yüzde ve 1x1.5x1 cm, diğeri sol yanda ve 1.5 0.5 cm boyutlarında bir alanı kaplayan iki adet ekimoz saptandı.

Fizik muayene sonucunu bildiren bu rapor hastanın isteği üzerine düzenlenerek verildi.

Doç. Dr. Ragıp ÇAM

28 Aralık 1986 AÇLIK GREVİ BAŞLIYOR...

Haksız gözaltını ve işkenceyi protesto etmek amacıyla Ankara Öğrenci Dernekleri'nin öncülüğünde bir açlık grevi yapılmasına karar verilmişti. Grev, çeşitli fakültelerden 24 öğrenci ve iki velinin katılımıyla başladı, ikinci gününde katılımcı sayısı 47'ye ulaştı. Ankara'daki okullardan gruplar halinde ziyarete gelen onlarca öğrencinin yanı sıra yurtiçi ve yurtdışındaki demokratik kitle örgütleri, sanatçılar, aydınlar greve büyük destek verdiler.

"İşkence, öğrenci derneklerine yöneltilen baskıların boyutlarını göstermektedir. Bu politika artık öğrenci derneklerine de uygulanmaktadır.

Baskılara tepkisiz kalmak demokrasi karşıtı güçlerin uygulamalarına ses çıkarmayıp dernekleşen öğrencilerin aynı kararlılığı sürdüreceklerinden tüm demokrasi karşıtı güçler emin olmalıdır.

İşte biz, en son halkası geçtiğimiz hafta içerisinde atılan haksız gözaltılar zincirini ve içerideki 6 arkadaşımıza yapılan insanlık dışı uygulamaları ve işkenceyi protesto etmek üzere açlık grevine gidiyoruz. 1987 yılına açlık grevi ile gireceğiz.

Açlık grevini Ankara'daki bütün öğrencilerden aldığımız destek katılım ile başlatıyoruz. Grevimiz, öğrenci dernekleri başta olmak üzere soruna duyarlı yaklaşan, baskılara karşı çıkan her aydın ve demokrat insanın katılımına açıktır.

HAKLARINDA YASAL İŞLEM GEREKTİRECEK HİÇBİR EY-

LEMDE BULUNMAYAN ÖĞRENCİLERİ GÖZALTINA ALAN VE ONLARA İŞKENCE YAPAN GÜÇLERE KARŞI AÇLIK GREVİ YAPIYORUZ! İŞKENCEYE DERHAL SON VERİLMELİ, ARKADAŞLARIMIZ ZAMAN GEÇİRİLMESİNİN SERBEST BIRAKILMALIDIR. HAKSIZ GÖZALTI BİTMELİDİR. SINIF KAPILARINDAN ARKADAŞLARIMIZI GÖTÜREN, FAKÜLTELERİN ÖNÜNDE POLİS ARABALARI BEKLETEN VE BU YOLLA HEPİMİZİ SÜREKLİ BASKI VE KORKU İÇİNDE YAŞATMAK İSTEYENLERE KARŞI AÇLIK GREVİ YAPIYORUZ. SİNDİRME, YILDIRMA AMAÇLI BU OPERASYONLARA SON VERİLMELİDİR.

DERNEKLERİMİZİ YASADIŞI GİBİ GÖSTERMEK İSTEYEN, EN HAKLI İSTEMLERİMİZİN ARDINDA YASADIŞI ÖRGÜTLER ARAYAN VE BİZLERİ YASAL ZEMİNDEN AYIRMAYI, BİRLİĞİMİZİ

Zİ, HAKLILIGIMIZI BOZMAYI AMAÇLAYAN PROPAGANDAYA KARŞI AÇLIK GREVİ YAPIYORUZ."

28 Aralık 1986 günü, yukarıda son bölümünü alıntılıdığımız basın açıklamasıyla başlayan açlık grevine, Beyhan Sunal'ın anne ve babası ile SBF-ÖD, ODTÜ-ÖD ve HFÖD üyelerinden oluşan 26 kişilik bir grup ka-

tıldı. Basın açıklamasında özetlenen hedef ve amaçlar dışında, grevin yapılmasına temel oluşturan mantık, Türkiye insanının altı yıldır yaşadığı işkence olayı ve bunun öğrenci dernekleri üyelerini de kapsamı içine almasını, farklı görüş ve grupların katılımı, desteği ve ilkeli birliğiyle gerçekleştirilecek bir eylemle protesto etmekte. Basının, demokratik kitle örgütlerinin, SHP'nin, aydınların ve

Sekiz gün gözaltında kaldıktan sonra serbest bırakılan arkadaşlarımızdan birisi, kısaca nasıl alındıklarını, nasıl sorgulandıklarını anlattılar. BİR DAHA YAŞANMASIN...

SUAT TEKELİ

Gece 11:30 sularında Nesrin'le birlikte evden alındık. Götürülme gerekçemizin ise, "hakkımızda yapılacak bir tahkikat" olduğu söylenmişti. Tahkikatın konusunun ise bazı şeyleri bize zorlayarak ayrıntılarını açıklamamız olduğunu öğrendik, daha sonra. Gözlerimiz bağlı olarak yürütülen tahkikatın sonucunda "içeri"den yasadışı bir örgüt militanı olarak çıktık.

Ben, yaşadığımız olayları, bugüne dek yasal oluşumların -hele sol bir dünya görüşü taşırsa bu olgu daha belirdir- arkasında, yasadışı örgütler çıkartarak, bu oluşumların kamuoyu ve yasalar nezdindeki meşruiyetlerini yok etme girişimlerinin bir parçası olarak değerlendiriyorum. En temel insan hakları arasında yer alan dernekleşme özgürlüğünün, çeşitli baskılarla ortadan kaldırılmaya çalışılması bir yana, bu hakkı kullanmaya "kalkışan" kişilerin içeriye alındıklarında suçsuzluğunu kanıtlamak zorunda olması da ayrı bir konu. Bize öğretilen hukuk ise, gözaltına alınan kişinin suçu kanıtlanıncaya kadar suçsuz kabul edilmesi gerektiğini ve kişinin, suçsuzluğunu kanıtlaması değil, soruşturmayı yürüten makamların suçu kanıtlaması gerektiğini söylüyor. Biz, bırakın mahkemeyi, savcı önüne bile çıkartılmadan önce Emniyet Müdürlüğü'ne götürülerek parmak izi, numara ve cepheaden -profilinden- fotoğraf verdik. Dosyamıza da "... üyesi" yazıldı.

Olanların, ülkemiz koşullarında olması gerekenler olduğunu düşünüyorum.

BEYHAN SUNAL

22 Aralık Pazartesi günü, sınavdan çıktığımda kimliğim soruldu ve yanıma gelen kişiler kendileriyle gitmemi istediler. Nereye gittiğimizi söylemediler ve aileme haber vermeme de izin vermediler. Resmi plakalı olmayan bir arabaya bindirildim. Bir süre sonra gözlerimi örtmem istendiği için nereye götürüldüğümü göremedim. İçerde de gözlerimiz bağlı olarak sorgulandık. Bize "ifademize başvurulacağı" söylenmişti. Ancak soru sormaktan çok, görevlisi olduğumuz Yarın Dergisi'nin yasadışı bir örgütün yayın organı olduğunu ve bizim de örgütün militanı olarak orada faaliyet gösterdiğimizi kabul etmemizi istiyorlardı. Sorular daha çok "örgütteki kariyerin ne?" ya da "örgütün diğer militanları kimler?" türündeydi. Öğrenci derneği üyesi olduğum için aynı zamanda dernek kurucularının, üyelerinin ve dergide görevli diğer arkadaşlarımızın da "örgüt militanı" olduğunu iddia ediyorlardı. Biz sürekli yasadışı hiç bir şey yapmadığımızı yinelediyssek de "siz buraya niye geldiğinizi bilirsiniz, bu size ders olur, bir daha böyle işlerle uğraşmazsınız," diyorlardı. Emniyet kayıtlarına "örgüt militanı" olarak geçtik. Hakim tarafından serbest bırakılmış olmamıza karşın, bu niteliğimizin yurttaşlık haklarımızı kullanmamıza sık sık engel oluşturacağını tahmin edebiliyoruz.

Öğrenci arkadaşlarımızın "öğrenci derneklerine yapılan baskıları ve bunun en uç örneği olarak öğrencilere yapılan işkenceyi protesto etmek için" yaptıkları açlık grevinin etkilerini orada somut biçimde gözleyebildik. Yazılı ifademiz ve parmak izimiz alındıktan sonra bize açlık grevinin başladığını söylediler. Bir tedirginlik seziliyordu. Gelişen tedirginlik, ki bu tedirginliğin yalnızca aşağılarda yaşanmadığını, işkenceye olanak tanıyan tüm mekanizmalarda aynı tedirginliğin yaşandığını, oluşan kamuoyunun bundan sonraki çabalarıyla işkenceye son verilmesinde önemli bir adım oluşturacağını sanıyorum.

GREVÇİ ÖĞRENCİLERDEN 1987'YE SELAM

Üniversite öğrencileri 1987'ye yepyeni kazanımlarla, anti-demokratizme karşı onurlu bir mücadele deneyimiyle, kendi öz örgütleri öğrenci dernekleriyle giriyor. Çağını yaşamının bilincini taşıyan öğrenci gençlik, söz hakkını adım adım koparıyor.

Bilimsel düşünceden, bilimsel eğitimden yoksun yasadışı YÖK yönetimine karşı öğrenci gençlik, kitlesel dayanışmalarla sesini yükseltiyor. Öğrenci gençlik, elde ettiği mevzileri hiçbir şekilde vermeyeceğini kanıtıyor, yeni adımlara yöneliyor. 1987'ye, geleceğe selam olsun!

özellikle de çok geniş bir öğrenci kitlesinin verdiği destek, bu mantığın olumlandığının ve greve katılan öğrencilerin de yoğun çabasıyla yaşama geçirildiğinin en somut göstergesiydi.

1986'nın son günlerinde açlık grevi: Büyük destek, büyük katılım

Grevden Notlar:

...Açlık grevinin başlatıldığı haberi 29 Aralık tarihi gazetelerde yer alınca, katılım çağrısı da karşılığını bulmuş, ODTÜ, SBF, Hukuk Fakültesi'nin yanı sıra Eğitim Fakültesi, Ziraat Fakültesi ve Hacettepe Üniversitesi öğrenci derneklerinden yeni katılımlarla grevci sayısı 47'ye yükselmisti. Ayrıca, ses sanatçısı Ahmet Kaya ve eşi de grevi desteklediklerini açıklamış, Kaya üç gün süreyle greve katılacağını duyurmuştu.

...Grevin sürdüğü eve, öğrenci grupları, basın mensupları akın ettiler, pek çok demokrat kişi ve çeşitli kitle örgütlerinin temsilcileri ziyarette bulundular, desteklerini belirttiler. Yurtdışından gelen dayanışma mesajları da eylemin sesini ne ölçüde duyurduğunu gösterdi. Federal Almanya, İngiltere, Fransa, Hollanda, İsveç ve Avustralya'dan telefonla ulaşan mesajlar dışında, SHP Genel Sekreteri Fikri Sağlar, Adana Milletvekili Cüneyt Canver, İnsan Hakları Derneği Ahmet Abakay, Ozan Hasan

Hüseyin'in eşi Azime Korkmazgil, Bilim ve Sanat Dergisi Genel Yayın Yönetmeni Varlık Özmenek, Bilim ve Sanat dergisi sahibi İlhan Alkan, Gün Dergisi Ankara Temsilcisi Cemil Turan,

Yılmaz Onay'ın eşi Yurdanur Onay, TÜMDER eski genel başkanı Erhan Tezgör, Avukat Veli Devocioğlu, Yazar Yalçın Küçük ziyaret defterine yazdıkları mesajlarla desteklerini duyurdular. Ayrıca grev, Avrupa radyolarından haber olarak verildi.

30 Aralık sabahı, açlık grevine YARIN'ın sorumlu yazışları yönetmeni Mustafa Okan da katıldı. Okan, greve katılırken ilettiği mesajda, "İnsanlığa, temel hak ve özgürlüklere, demokrasiye tümenden karşı olan bu uygulamayı ve öğrenci derneklerinde görevli tüm genç arkadaşlarla birlikte, dergimiz çalışanlarından üç kişinin haksız yere gözaltına alınmasını protesto etmek amacıyla, Ankara Öğrenci Dernekleri'nin öncülüğünde başlatılan açlık grevine katılıyorum. Öğrenci derneklerini, Öğrenci Postası, Yarın gibi dergileri, tüm organlarıyla demokrat basını, demokratik kitle örgütlerini karşısına alan bir iktidarın ömrünün sınırlı olacağına inanıyorum. Bu sınırı en kesin biçimde belirleyebilecek olanlar ise Türkiye'deki demokrasi güçleri, onların dayanışması ve birliğidir." görüşlerine yer verdi.

... Aynı gün, İzmir ve Bursa'da da açlık grevleri başlatıldı. İzmir öğrenci derneklerinden 34, Bursa'dan 19 kişinin sürdürdüğü grev daha sonra 24 saatlik destek amacıyla katılanlarla birlikte İzmir'de 78 kişilik bir katılıma ulaşacaktı. Bir gün sonra, İstanbul'lu öğrenci dernekleri desteklerini yeni bir açlık greviyle duyurdular. Kuledibi'nde bir evde yapılan greve 8 öğrenci katıldı.

... Grevin üçüncü gününde, 47 öğrenci Cumhurbaşkanı Kenan Evren'e yazdıkları mektupta, "Sizin de bir süre önce yapmış olduğunuz bir konuşmanız-

da belirttiğiniz gereksinimden yola çıkarak, biz şimdiye dek, öğretim üyeleriyle, dekanlarımızla, milletvekilleriyle, en son olarak İçişleri Bakanı ile görüşüp sorunlarımızı aktardık. Ancak derneklerimiz üzerindeki baskıların sürdüğünü üzülerek gözlemliyoruz. Yeni yıla girerken, sizden istediğimiz, öğrenci derneklerinde görevli kişilerin, gençlik dergileri çalışanlarının gözaltına alınması ve işkence görmeleri başta olmak üzere sorunlarımızla ilgilenmenizi ve bu sorunları ele almak üzere öğrenci derneği temsilcileriyle görüşmeyi kabul etmenizdir," diyorlardı.

... Grev süresince, öğrencilerin sağlık kontrolünü Ankara Tabip Odası Genel Sekreteri Dr. Ata Soyer yaptı. Soyer'in istek ve uyarıları doğrultusunda, tansiyon ve kalp atışlarında düzensizlik olan öğrenciler grevi bırakmak zorunda kaldılar. Grev, katılan öğren-

lerin kararlaştırdıkları gibi kamuoyunda istenilen etkiyi yaratması halinde 1 Ocak 1986 tarihinde bitirilecekti. Öyle de oldu ve 22 grevci öğrenci, 1987 yılına açlık grevinde girdikten 10 saat kadar sonra, 1 Ocak sabahı yaptıkları basın açıklamasıyla grevi bitirdiler. Amaçlarına ulaşmış, arkadaşlarının gözaltına alınıp işkence görmesi olayını tepkisz bırakmamışlardı. Üstelik bu tepki kamuoyuna mal olmuş, en önemlisi gözaltındaki arkadaşlar üzerinde de olumlu bir etki yapmış, onlara destek olmuştu.

...Gerçekten de, gözaltındaki bir arkadaşımıza 29 Aralık tarihli gazetelerin gösterilip "ulan, sizinkiler grev yapıyor" denilmesinden sonra, gerek Savcılığa gönderilme işleminin hızlandırılması, gerekse önceki günlere kıyasla çok daha iyi davranılması açlık grevinin somut bir kazanımıydı. ●

30 Aralık-Gözaltındaki altı kişiden biri tutuklandı, beşi serbest bırakıldı...

29 Aralık'ta Savcılığa çıkarılan altı genç arkadaşımızdan beşi 30 Aralık günü serbest bırakıldılar. Öğrenci Postası Yazışları Müdürü Emin Bebek ile Eğitim Fakültesi dernek kurucusu Serap Şen 12 gün, dergimiz çalışanlarından Beyhan Sunal, Nesrin Hocoğlu ve Suat Tekeli 8 gün "haksız gözaltı"dan sonra serbest bırakılırken, 22 Aralık'ta gözaltına alınan SBF-ÖD Kamu Yönetimi Bölüm temsilcisi Vahit Kaniğ tutuklandı.

Serbest bırakılanların açlık grevinin sürdüğü eve gelerek, yakınları ve arkadaşlarıyla kucaklaşmaları unutulması güç olacak anlardandı. Ancak içeride yaşananların genç beyin, yürek ve bedenlerde bıraktığı izler, İçişleri Bakanı'nın "istediği somutlukta olmasa da (!), mutlaka kamuoyu gündemine getirilecek, tartışılacak, konuşulacaktı. Bu izlerin kalıcı olmaması ve artık böylesi izler bırakacak yöntemlerin uygulamadan tümüyle kalkması için mücadele etmek gerekti. İşte 1986'dan 1987'ye akan

günlerde, Türkiye insanının yaşamının bir boyutunu oluşturmaya devam eden işkenceye karşı, öğrenci dernekleri özelinde ama büyük bir kamuoyunun da desteğiyle yapılan açlık grevi böylesi genel bir mücadele içinde yerini bulmuştu. Öğrenci derneklerine, sorunlarına dernekleri, dergileri aracılığıyla en yasal yollardan sahip çıkan öğrencilere yönelik baskılara sessiz kalınmayacağı gösterilmişti tüm kamuoyuna.

Yeni yıla Ankara Merkez Kapalı Cezaevi'nde giren, arkadaşımız Vahit Kaniğ hakkında, dergimiz baskıya girerken henüz dava açılmamıştı. Biz, öğrenci derneklerini yasadışı gibi gösterme çabalarının bir parçası olarak gördüğümüz bu uygulamaları bir kez daha protesto ediyor, 1986'da baskıların hedef olmayı sürdüren öğrenci derneklerine ve derneklerde görevli gençlere SBF İktisat Bölümü Başkanı Prof. Uğur Korum'un bir ders sırasında dediği gibi, "mutlu, başarılı ve tutuklamasız" bir yıl diliyoruz. ●

Sevgili Genç Arkadaşlarıma,

(...) 12 Eylül rejiminin toplumumuzun başına bela ettiği YÖK uygulamalarına karşı, çağdaş ve halkımızın ve yurdumuzun gereklerine uygun bir üniversite adına giriştiğiniz eyleminizi Atıf Behramoğlu ve öteki tüm arkadaşlarımla beraber can-dan destekliyorum.

Bizi pek güzel hedeflere götüreceğine içtenlikle inandığım yeni yılınızı da kut-luyor, gözlerinizden öpüyorum.

Prof. Server Tanilli

(mesaj Strasbourg'dan / 31.12.86'da telefonla iletilmiştir)

Ülkemizin yarınları, aydınlıkları genç arkadaşlar,

Demokratik haklar, insancıl güzellikler yolundaki çabalarınız er geç yitiltilere, kalıcı kazanımlara dönüşecektir. Bugün için anti-demokratizmin karaltıları ülke-mizin yarınları olmayacaktır. Aydınlık güzel yarınlarda sizlerin emekleri, düşün-leri ve elbette çileleri unutulmayacaktır.

Bu duyguları sizlerle paylaşarak, çabalarınızda başarılar diliyorum, inançla siz-leri selamlıyorum, kutluyorum, sevgilerimi sunuyorum.

Varlık Özmenek

(28.12.86)

İnsan Hakları Derneği olarak, üniversiteli genç arkadaşlarımızın demokratik-akademik haklarına yönelik isteklerinin baskı altına alınmak istenmesi onların ya-rının aydınlık Türkiye istemini engellemeyeceğine inanıyoruz. Bu güç, onların bi-lincinde ve yüreklerinde vardır. Başarı dileklerimizle.

Akın Birdal

(29.12.86)

Yarın'ın bağımsız Türkiye'sini yaratacak gençler,

Demokrasinin kurulması, tüm kurum ve kurulları ile var olması doğrultusunda çaba veren SHP, bir dönemin hak etmedikleri, gerçek olmayan suçları ile yargı-lanan ve suçluları ilan edilen gençlerine, işçilerine, emekçi halkına olan sorum-luluğu ile bir kez daha insan hak ve özgürlüklerinin mutlaka var olacağını, bu doğrultuda yılmadan çaba vereceğini açıklar.

Gençliğe olan güvenimiz, toplumun dinamizmi, bağımsız, demokrat Türkiye-yi yaratmada bize SHP'ye güç katacaktır. Sosyal demokratların en güçlü örgütü SHP, gençliğe ve gençlik sorunlarına sahip çıkıyor, özzerk, baskısız, bağımsız bir üniversite istiyor.

"İşkence bir insanlık suçudur. Zaman aşımına uğramaz..." başarılar, sevgiler.

Fikri Sağlar

(29.12.86)

Genç arkadaşlarım,

Arkadaşlarımızın başına gelenler, en küçük özgürlükten alıkoyma bile olsa, onay-lanacak şey değil. Üzgünüm. Yasal yollar, her zaman için, izleyeceğimiz yollar-dır. Dilerim, sağlığını tehlikeye atmadan, en kısa zamanda, asil sorumlu kişiler ve makamlar, sorununuzu çözümler, yardımcı olurlar.

Sağduyuya güveniyorum. Eski bir öğretmen olarak gözlerinizden öperim.

Azım Korkmazgil

(28.12.86)

Gençleri, Türkiye'nin geleceğini "suçlu" gören anlayışa başlattığımız, sürdür-düğümüz protesto eylemi, demokratik gençlik hareketi tarihinde onurlu yerini ala-caktır. Selam Türkiye'nin ve dünyanın aydınlık geleceğine. Selam demokratik gençlik hareketine!

Ahmet Abakay

(28.12.86)

Her kuruluş dönem dönem işlerini yürütmek için elemana gereksinim duyar. Gazete, radyo, televizyon aracılığı ile aradığı nitelikli elemanları kamuoyuna duyurur. İstenen niteliklere haiz elemanlar arasından yaptığı sınavla işe uygun olanını seçer ve görevlendirir. Emniyet Teşkilatımız da, Öğrenci Derneklerinin kurulmasından sonra nitelikli eleman açığı baş göstermiş, bu açığı gidermenin en doğal yolu olarak da gözaltına alınan öğrenciler seçilmiş. Bu konuda gözaltına alınan birçok öğrenci dergimize başvurarak yaşadıklarını aktardılar. Polis kendilerine birlikte çalışmayı teklif ettiği öğrencilerden biri olan Hüseyin Bayer'ın yaşadıklarını aktarıyoruz:

"13 Kasım tarihinde ODTÜ Kafeteryası civarında arkadaşlarımızla konuşuyorduk. İçerde Kafeterya'da bir bankoya Cumhuriyet gazetesini bırakmıştık. Kafeterya'da ise gerekli güvenlik önlemleri alınmıştı. ODTÜ Jandarma Karakolu'na ait askerler devriye geziyorlardı. Tam bu sırada karakol komutanı Mustafa başçavuş ile gözgöze geldik. Zaten ODTÜ önünde yürüyüşü arkadaşlarımızı karşılamaya gittiğimizde de kendisiyle tanışıklığımız vardı. Neye uğradığımızı anlayamadan iki jandarma koluma girmişti bile. Yaka paça jandarma karakoluna ait bir jibe bindirildim ve karakola götürüldüm. Suçlamaları insanları boykota teşvik ve eğitim (?) özgürlüğünü engelleme idi.

Karakola getirildim ve üstümdeki her şey el konuldu. Bu arada kimlik cüzdanımın içinde bir kız arkadaşımın fotoğrafı vardı. Bu resim üstüne ilginç ve ilginç olduğu kadar iğrenç bir soruyla karşılaştım:

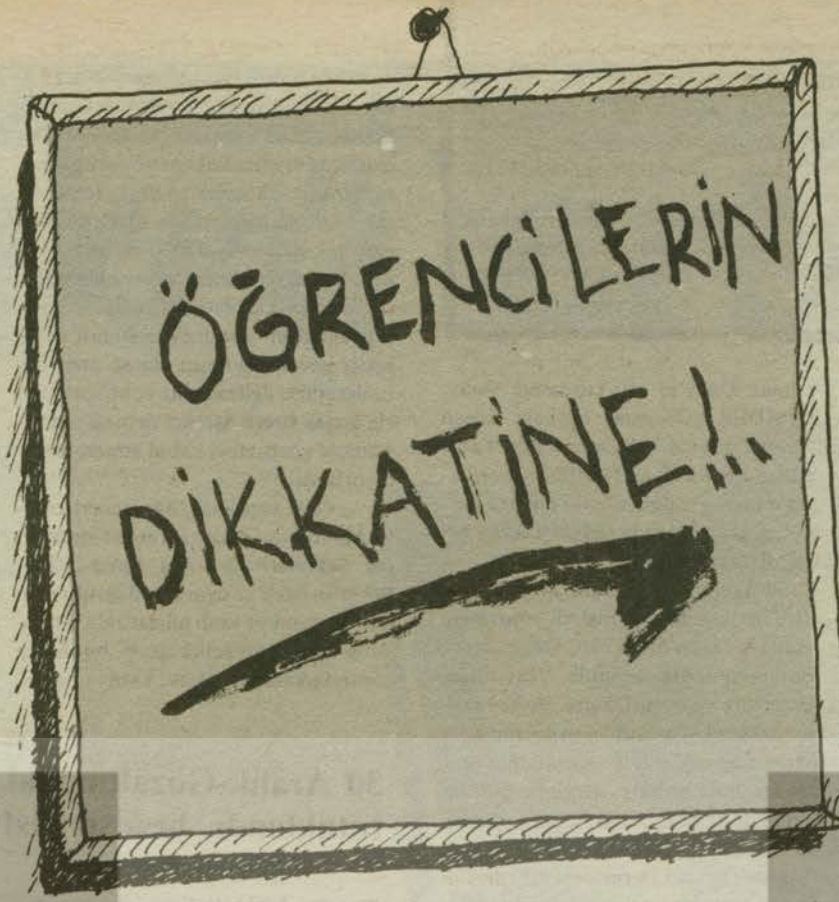
-Bu kız da mı komünist? Bu kızla yattın mı?

Yapılan zabıttan sonra Emniyet Odasına kilitlendim. Aradan bir kaç saat geçmişti ki tekrar toplantı odasına götürüldüm. Odada iki sivil ve Jandarma Karakol komutanı Mustafa başçavuş vardı. Başlangıçta oldukça nazik karşılandım. "Bak aslanım" dediler. "Bizi size kötü lanse ediyorlar. Biz gerçek yurtseverleriz. Ermeni, Ermeni davasına sahip çıkıyor, biz niye Türk davasına sahip çıkmıyoruz?" Ve arkasından ilave ettiler: "Niçin yemek boykotuna katıldın?"

Boykot etmediğimi ama yemekten yemediğimi belirttim ve yemek yemeyi yasak altına alan bir maddenin olmadığını, YÖK'e karşı olduğumu, 44. maddenin öğrenci yararına değiştirilmesi gerektiğini, harçların eğitimde fırsat eşitliği getirdiğini ve YÖK'le birlikte üniversitelerde verimin düştüğünü savundum.

Bunun üzerine polislerden biri: "Biz zengin bir ülke değiliz. Harçlar zorunlu olarak ödeniyor. Benim oğlum da İstanbul'da öğrenci. Aynı şartlarda benim de oğlum İstanbul'da okuyor. Ama çözüm bu değil, gelin derdinizi anlatın ilgilenelim." dedi.

Bunun üzerine polislerden biri, "Bizimle çalışırsan sana maddi olanak sağlarız, okulu normal süresinde bi-

tirirsin, master olanağı da tanırız" dedi. Kendisine yanıt vermedim, susmayı yeğledim. İfademi aldılar. Bölüğe gönderdiler. Geç oldu savıyla tekrar karakola getirildim. Karakolda yine iki ayrı polis beni bekliyordu. Polislerden biri "pis komünistler" diye bağırdı. "Rahat size batıyor. 12 Eylül öncesini özlediniz. Şunu kafanıza koyun, bu ülkede biz oldukça hiçbir bok yiyemezsiniz..."

Yanıt vermedim. Birkaç dakika sonra yine konuşmaya başladı. "Bizimle çalışacaksın. Başka çaren yok. Benden kurtulamazsın. Kafanı kopartırım. Yurttan atılırsın, bursun kesilir, okuldan atılırsın. Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde tanıdığımız var, seni uzun süre içerde tutabiliriz. Eğer kabul edersen Nihat Oğuz -ODTÜ Yurtlar Kurumu Başkanı- bizim tanıdığımız, yurttan herhangi bir sorunun olmaz. Yemeklerin bedava olur. Sana para veririz. İstersen master olanağı da sağlarız."

"Kabul edemem" dedim. "Çünkü okumak istiyorum", Bunun üzerine arka arkaya yüzümde tokatlar patlamaya başladı. Yüzüm yanıyordu, "Peki" dedim, "kabul ediyorum."

"Peki öyleyse" dedi polis, "Bundan sonra yurtlarda neler olup bitti-

ğini, derneklerde ne gibi kararlar alındığını bize bildireceksin..."

Daha sonra, üstünde "Casusluk belgesi" yazılı bir matbu kağıt imzalandı. Kağıtta, "Her türlü komünist, faşist, dinci grup, kişi ve olaylarla, çalışmalarla ilgili kendilerine bilgi vereceğime, hiç açık vermeyeceğime ve bu olaydan kimseye söz etmeyeceğime, namusum ve şerefim üzerine yemin ederim" gibi ibareler vardı.

Arkasından bir telefon numarası verdi -23 51 80/252- ve kendisini Behçet Kaymaz olara tanıttı. Bu telefon numarasından kim çıkarsa çıksın, çekinmeden bilgi verebileceğini, eğer bir yanlışlık yaparsam kafamın kopartılacağını söyledi. DGM'den çıktıktan sonra kendilerini aramam istendi. DGM'ye çıktım, savci ifademi aldıktan sonra görevsizlik kararı verdi ve şu tümceyi kullandı: "Bundan sonra izleneceksin ve adın bültenlere geçecek."

DGM'de serbest bırakıldıktan sonra hemen yurda döndüm. Yurtta eşyalarımın toplanmış olduğunu gördüm. Yurtlar Müdürlüğüne gittiğimde, Müdire hanım kaydımın rektörlük emriyle silindiğini bildirdi. Yazılı bir gerekçe istememe rağmen,

hiçbir yazılı belge veremeyeceğini söyledi. Yani 14 Kasım'da yurtla ilişkim kesildi. Aradan 10 gün geçtikten sonra ayın 25'inde, salı günü Çizim dersindeyken, bölüm sekreterliğine çağırıldım. Yine aynı iki polis vardı. "Günlerdir seni arıyoruz, niçin telefon etmedin? Yurt işin tamam, İlan panosundaki "Jandarma karakoluna gelin" duyurusunu okumadın mı? Ayrıca bugün saat 16.00'da Bulvar Palas'ta seni bekliyoruz, orada konuşuruz" dediler.

O gün saat 16.00'da bana verilen telefonu arayıp, kendileriyle herhangi bir ilişkim olmadığını ve çalışmayacağımı bildirdim. Yine aynı gün, burs aldığımı Hisar Lions Kulübünden, Kulübe verdiğim bir arkadaşımın telefon numarasını arayıp, "Arkadaşın Behçet aradı" diye not bırakmışlar. Yine aynı gün akşam kendilerini arayıp, kendileriyle ilişkim olmadığını vurguladım.

Verdikleri yanıt, "Yarın, yani 26 Kasım Çarşamba günü sabahı A-1 ODTÜ kapısı önünde seni bekleyeceğiz. Okula gitmeyeceksin. Bazı şeyler var ki telefonda konuşulmaz. Gelmezsen başına çok kötü şeyler gelebilir." "Sabah laboratuvar dersimin olduğunu" söyledim. "Öyleyse öğlen saat 12.00'de gel" dediler. O gün ders çıkar çıkmaz Dernek Avukatına danışıp ANKA Ajansına gittim ve olayı anlattım. Olay, çok kısa olarak 28 Kasım Cuma günü Milliyet gazetesinde yer aldı. Aynı gün önceden bana verilmiş olan telefonu arayarak, konuşmayı banda kaydettim. Şu anda konuşma metni Nokta Dergisinde dir.

- Behçet beyle görüşmek istiyorum.
- Behçet bey yok, kimsiniz?..
- Ben Hüseyin Bayer. Behçet bey oradan herhangi biriyle görüşebileceğimi söylemişti.
- Evet, buyur ne görüşeceksin?
- Kendilerine şunu iletin. Benim sizinle herhangi bir ilişkim yok. Beni rahatsız etmeyin.
- Yok ya... Gazeteye sen mi verdin olayı?
- Evet, ben verdim.
- Hangi muhabire verdin?
- Tanımiyorum.
- İyi bok yemişsin. Niye randevu yerlerine gelmiyorsun?
- Niye geleyim? Gelip efendi efendi gözaltına mı almayım?
- Yok oğlum, nereden çıkardın, gelecektin, bir çay içecektin. Sonra da efendi efendi okuluna gidecektin...
- A-1 Kapısında mı?
- Neyse Behçet bey seni sonra arar...

Kendilerine, kendileriyle çalışmayacağımı belirttiğim günün ertesinde 26 Kasım'da yurttan atılmam için karar veriliyor. Oysa yurtla ilişkim 14 Kasım'da kesiliyor.

EMNİYET TEŞKİLATI GÖREVLİ ARIYOR

icazet edebiyatı Türkiye solunda yeni değil. Yasal mücadeleyi küçümseyenler, kafalarını kuma gömenler, devrimciliklerini kanıtlamak için keskinlikten medet umanlar, tüm olumsuz koşullara karşın kitlelere ulaşabilmek için yasal olanakları bıçak sırtında kullananları, meşru mücadelenin mevzilerini terk etmeyenleri, icazetçilikle, rejimle uzlaşmakla suçlamaktan vazgeçemiyorlar.

Bugün eğer devrimci güçlerin olanca baskıyı göğüsleyerek sahip çıkıp seslerini duyurmaya çalıştıkları yasal haklar varsa böylelikle meydan tek başına gerici güçlere bırakılmıyorsa bunun rejim yanlı güçlerin bir lütfu olmadığını anlayamıyorlar, anlamamayı devrimcilik zannediyorlar. Kaldı ki, bu gün sahip çıkılmaya çalışılan bu haklar, yalnızca tarihsel birikimin, dünya demokratik güçlerinin yüzyıllık mirasının sonuçları olmakla kalmıyor. Ayrıca şu yaşadığımız günlerde her saat, her dakika kısıntı halindeki bu hakların da gaspına yönelik saldırılarla göğüs göğüse mücadele ediliyor. Yasal öğrenci derneklerini kurmak için mücadele edenler işkence görüyor, 6 senedir yayın yapan dergimizin çalışanları işkence görüyor. Bütün bunlar olurken, yasallığı, icazetçilik sözüyle karalayarak "devrimciliklerine" prim toplamaya çalışanlar eksik olmuyor. Hem de bu yasal bir derginin sayfalarında yapıyor. Hem de bu, "sol uçta oynayanları" çok iyi bilen Yalçın Küçük'ün ağzından yaptırılıyor.

Yalçın Küçük, Çözüm dergisinin sayfalarından sesleniyor: "Eylülist rejim kendisi için şöyle bir çitleme sistemi geliştirdi. Bu stratejide gazete denilince Cumhuriyet, dergi denilince Nokta okuyacaksın, parti denilince SHP, lider denilince Ecevit'i destekleyeceksin, gençliği Yarın ve Gökyüzüne teslim edeceksin." Yasallığın YARIN dergisinin 6 yıldır sürdürdüğü mücadelenin, bu kadar çirkin bir dille karalanması, demek size düştü sayın Küçük.

Sayın Küçük, bu görüşleri aradan geçen çok öğretici yıllara rağmen hala taşıyan gençler var biliyoruz. Türkiye solunun akıllı bir kavga vermesi gerektiğini, en keskin sloganların her zaman en uzlaşmaz devrimcilik olmadığını, koşullardan kopuk olarak tek başına devrimci eylem biçimlerinin olmadığını bir türlü anlamak istemeyen gençler var biliyoruz. Biz bu tür dar politikaları bu gençlerle tartışırız, onları gerçeklere kazanmak için olanca sabrı, esnekliği gösteririz. Politik körlüğün çaresi bulunur Sayın Küçük, ama politik ikiyüzlülüğün, politik riyakarlığın çaresi bulunamıyor.

Bu yazı, bilimsel politikanın teorik düzeyde tartışılmasına ayrılabildi. Fakat bu size karşı haksızlık olurdu sayın Küçük. Çünkü sizin sorununuz elbette teorik cahillik değil. Siz de doğrularla yanlışlar, hiç kimsede olmadığı kadar bir arada yaşıyor. Bir yanınız var, doğrulardan

tümüyle kopmanızı engelliyor. Ama, bir türlü tedavi edemediğiniz bir yanınız daha var ki, sizi, alkış kokusu aldığınız her yöne, olmayacak yanlışlar pahasına önüne katıp götürüyor. Akıl almaz tutarsızlıklar içinde bocalayıp duruyorsunuz.

Biz ne sizle, ne de aydınlatmakla yükümlü olduğunuz fakat bunun yerine yanlışlarını okşamayı tercih ettiğiniz genç arkadaşlarla çatışmak istemiyoruz. Çünkü, bugün birinci görevin demokrat, ilerici konumlarında olan tüm güçlerin biraraya gelmesini gerici karşıdaki dayanışmalarını en üst düzeye çıkartmalarını gerektirdiğini düşünüyoruz. Tartışırız ama, bölünmek için değil birleşmek için. Tartışırız ama, kimseyi eğer gerçekten böyle bir rolü benimsememişse Eylülist rejimin unsuru gibi göstererek ucuz yoldan prim toplamak için değil, solun kafasını yeniden yeniden duvarlar çarpmasına yol açacak yanlışlardan kurtulması için.

Sayın Küçük, Çözüm dergisindeki söyleşinizde yalnızca YARIN'ı Eylülist rejimin icazetini almış olmakla suçlamıyorsunuz, fakat aynı zamanda onu, geçmişi bayağı bir dille karalayan Küfür Romanları'nın yazırlarıyla da aynı zeminde göstermeye çalışıyorsunuz. YARIN'ın çizgisini yakından uzaktan bilen ciddi okurlar sizin bu çirkin ayıbınızı affetmeyeceklerdir. Evet Sayın Küçük, sizde gerçekten doğrularla yanlışlar hiç kimsede olmadığı kadar bir arada yaşıyor. Siz, Küfür Romanları'nı

yazmadan çok önce, bu romanların hak ettiği cevaplar kalemimizin elverdiğince YARIN'ın sayfalarında verildi. Ardından siz Küfür Romanları'nı yazdınız. Elinize sağlık iyi de yaptınız. Ama eğer YARIN'ı izliyor olsaydınız bu romanları ilk kez sizin eleştirmede olduğunuzu, Türkiye'de geçmişin bu denli aşağılanarak reddedilmesine sessiz kalmayacak tek kişinin siz olmadığınızı görecektiniz. Doğru bir iş yapıyorsunuz o romanlara çatıyorsunuz. Ama diğer yanınız var ya, işte o yanınız sizi rahat bırakmıyor. Okşamakla değil aydınlatmakla yükümlü olduğunuz alkışlar kafanızı karıştırıyor. Belki de bir an duruyorsunuz ' yapmamalıyım, dilimi tutmalıyım' diye düşünüyorsunuz, fakat olmuyor. Ve inanmadığınız şeyleri söyleyiveriyorsunuz: "Yarın Eylülist rejimin içindedir, küfür Romanları da öyle"...

Tutarsızlıklar içinde bocalıyorsunuz Sayın Küçük.

Yasallığın icazet olmadığını belki o gençler anlayamıyorlar, bir gün geliyor dergi çıkartıyorlar, yasal öğrenci derneklerinin gerekliliğini savunuyorlar fakat yine de icazet edebiyatıyla bizlere çatmaktan politik yarar umuyorlar. Bunlar gençlikte oluyor, olacak da. Ama size ne oluyor Sayın Küçük.

Siz yasallığın icazet olmadığını iyi bilirsiniz. Siz Aydın Üzerine Tezler'i hazırlarken Milli Güvenlik Konseyi iş başındaydı. Meclis kütüphanesinden yararlanabilmek için Konsey Genel Sekreteri Üruğ Paşa'dan izin istedi-

niz. Bu izin size verildi. Bunu kitabınızın ilk cildinde, önsözde siz açıkladınız. Ve Üruğ Paşa'ya, MGK'nın sekreterliği sırasında size gösterdiği bu kolaylıktan dolayı açık teşekkür yazdınız. Siz bunları yaparken icazetçi mi oldunuz? Siz bunları yaptınız diye Aydın Üzerine Tezlerin icazetin gölgesini taşıdığı söylenebilir mi? bunu söyleyen çıkarsa akli başında olan herkes gülmeyebilir mi?

Siz yasallığın icazet olmadığını iyi bilirsiniz. Diyorsunuz ki, 12 Eylül rejiminde insanlar icazetli alanlara hapsedildi, Gazete denilince Cumhuriyeti okudu, dergi denilince Nokta izledi, parti olarak SHP'yi tercih etti, Ecevit'i lider saydı, gençlikte YARIN'a kaldı. Bir şeyi eksik bırakmışsınız Sayın Küçük. İnsanlarımız sadece dergi gazete okumadı. İnsanlarımız kitap da okudu. Yasal olarak basılan, kendini 12 Eylülün yasalarından koruyabilmek için avukatların denetiminden geçerek basılan kitaplar da okudular. Ve Sayın Küçük siz bu dönemde yaşamınızda yazmadığınızı kadar kitap yazdınız. Bu kitaplarda hukuki denetim yapan avukat arkadaşlara teşekkürler yazdınız. Bu kitaplar anıları bir yana bırakırsak en çok satılan oldu. Türkiye insanı, Türk aydını olarak en çok sizin yazdığınız kitapları okudu belki de. Bundan hareketle Sizi 12 Eylül'ün çitlemesi içinde göstermek sağlıklı bir kafanın ürünü olabilir mi? Siz bir aydın olarak gerekeni yaptınız diye icazetçi sayılabilir misiniz?

SHP'yi seçimlerde niçin desteklediğinizi sormuyoruz. Hangi gazeteyi okuduğunuzu da.

Son olarak şunu soruyoruz cevabını da biz vereceğiz. Kurulmaya çalışan sosyalist parti tartışmalarında hiç eksik olmuyorsunuz. Yasal bir partinin kurulması gerektiğini açık açık savunuyorsunuz. Bu partiyi kurmaya yönelik diğer kesimlerle görüş ayrılıklarınız var, ama yasal bir parti konusunda hiç bir tereddütünüz yok. Hatta bu günün koşullarında bu partinin sosyalizmi kuracak bir parti olarak kurulabileceğini de savunuyorsunuz. Bunu yaparken Eylülist rejimin çitlemesi içinde kitlelere bir de sosyalist parti lazım diye mi düşünüyorsunuz? Elbette değil. Çünkü icazet yasallıkta aranmaz biliyorsunuz. İcazet politikadadır, icazet ideolojidedir. İcazet ideolojide, rejimin ideolojisiyle uzlaşmaktadır, politikada rejmin işini kolaylaştıracak yollara razı olmaktadır. Ama başlı başına yasallıkta icazet aramak sizin gibi doğrulardan tam boy kopmayanların yapacağı yanlış değildir. Fakat belli olmaz sizde o yakanızı bırakmayan yan varken gün gelir gerçekten icazetçiliği, ideolojide ve politikada boğazına kadar uzlaşmaya batan icazetçiliği göremez duruma gelirsiniz. Sizi oralarda görmek istemeyiz Sayın Küçük. Sizi demokrasi güçlerinin arasını açan bir kişi olarak da görmek istemeyiz. Birleşmeliyiz Sayın Küçük. Siz, yanlışlarını okşadığınız gençler ve tüm demokrasi yanlı güçler demokratik bir cephe hareketinde buluşmalıyız

İCAZET EDEBİYATI ÜZERİNE YALÇIN KÜÇÜK'E KISA BİR YANIT

Serdar Can

Kadir İnanır "Kendimizce tü

YARIN □ Resmi açıklamalara göre 100 bin kişi cezaevlerinde. Dışarda onları özlemle bekleyen eşler, analar, çocuklar, babalar var. Cezaevlerimiz toplumsal bir yara olarak sürekli kanıyor. Acısı dınmeyeceği benziyor.

Siz, "Sen Türkülerini Söyle" filmi ile, ülkemizde, çağına tanık olma, güncelin içinde olma çabasında bir film yaptınız. "Hayri" rolü size önerildiğinden çekim anına dek nasıl bir çalışma süreci içindeydiniz, anlatır mısınız?

KADİR İNANIR □ Meseleye doğru bakan, film hakkında sorulması gereken, en doğru soru bu. İlk defa soruluyor değil, ama beni en çok ilgilendiren tarafı bu. Bu filmlerin (filmlerin diyorum, bunlar üç tane) en önemli özellikleri bir dönemin belgeseli olma özelliğini taşımaları. "Sen Türkülerini Söyle", Çetin Öner'in senaryosunu yazdığı "Dikenli Yol" ve Zeki Ökten'in "Ses" filmi.

Filmin belgesel bir yanı var. Şerif benim kafamda bir şey var dedi. Siyasi suçlu hikayesi çekmek istiyormuş. Tabii uzun süre üzerinde çalışmadık. Filmdeki bir takım anlatım rahatsızlıkları ordan kaynaklanıyor. Biz hatalarımızı biliyoruz, ama olmak zorundaydı. "Dikenli Yol"da çalışmaya daha akılcı yaklaşmış. Evin içinde geçiyor olay.

"Dikenli Yol" mahkumların evinde geçiyor, "Sen Türkülerini Söyle" ise dışardaki ilişkilerini inceliyor. "Ses"te de, kendisine işkence yapan adamı sonradan dışarda, tatilde gören bir adamın öyküsü var. Bu tarz filmlere sinematografik açıdan baktığımızda, müthiş konulardır bunlar. Evrensel boyutları vardır. İnsani boyutları ile her insanı ilgilendiren içerikleri vardır. Ayrıca ticari de denilebilir.

Yalnız meseleye sağlıklı bakmak için, derinlemesine bakmak için, ülke yönetimini ve denetim mekanizmasının olaya nasıl baktığını, nasıl yorumladığını iyi bilmek zorundasınız. Kendi başınıza her istediğinizi doğru ve açıkça söyleyebile ya da yapabile olanağını (bu ülkede bizim ayrıcalığımız yok) herkes ne kadar bulabiliyorsa biz de o kadar buluyoruz. Yani yaptıklarımız iyi niyet ya da bunu biraz aşarak riskli zorlamalardan öteye geçemiyor. Tam anlamı ile meseleye baktığımızda söylenemez. Ama iyi niyetimiz de kimse tarafından yadsınamaz.

Yaptığımız işleri ulaştırmak istediğimiz kitlelerden böyle bir incelik rica ediyorum. Yani biraz da izleyicilerimiz bizi anlasın, olanaklarımızı değerlendirerek yorumlasın. Af edici, koruyucu olunması gerekiyor. Bu galada onu gördük sanıyorum. Filmi takip ederseniz, seyircilerle aramızda böyle bir diyalog kuruldu. Sanıyorum Ankara'da da diyalogun geliştiğini göreceğiz. Ankara daha merkezi bir yer, sinema seyircisi açısından beğeni düzeyi daha yüksek.

Meseleye şöyle baktığımızda, belli bir kuşağın, şu anda hapisanede yatanların tamamını benim kuşağım oluşturuyor. Birçoklarını daha hapisaneye gitmeden önce tanıyoruz. Çıktıktan sonra bir çok arkadaşımızın yaşadıklarına tanık olduk. Meseleye uzaydan bakıyor gibi görmüyorum kendimi. Onların acılarını, kederlerini, dertlerini bilen bir insan olarak birşeyleri daha fazlaca gözlemenin anlamı yok. O insanların yarısını birazcık yüreğinde hisseden insanın yapacağı tek şey kalıyor geriye, işin gerektirdiği teknik unsurları kullanarak düzeyinin üstüne çıkarmak. Özellikle ben, "Sen Türkülerini Söyle"deki Hayri ile "Dikenli Yol"daki Hüseyin'i birbirinden ayırd edemiyorum. Yaşanılanlar çok benziyor çünkü.

12 Eylül sonrasının ortamı, değişen tipler, umutlar, özlemler insanlar çizilmiş. Bize filmde çizilememiş olan tipler de var gibi geldi. Türkülerimizi duyuramadık mı?

KADİR İNANIR □ Bu soruyu yanıtlaması gereken tek insan Şerif Gören'dir. Hikaye onun, yönetim onun. Bizimkisi sadece kendi gücümüzle filmin oluşumuna katkıda bulunmak.

"Hayri Numanoglu" Konya'ya gittikten sonra yaşamını nasıl sürdüreceksin, "Hayri Numanogulları" sorunları nasıl çözülecek?

KADİR İNANIR □ Gala'da biri daha anımsattı. Bunun yanıtı yeni bir senaryodur. Biz başlattık, sonunu da getiririz. Niyet var. Ancak beklemeyle de olmaz. Şimdi cezaevine girmiş, çıkmış, sürgün yemiş, eli kalem tutan bir sürü insan var. Yazsınlar 10 sayfalık bir film öyküsü, göndersinler. Üzerinde çalışalım. Gelişmeleri aktaralım. Ortaya bir senaryo çıksın. Bu işler başka türlü olmaz. Ben kendi adıma iyi bir arşiv oluşturmaya çalışıyorum, ama herşeyi izlemem, yetişmem olanaksız. Bir çağrı yapsın "Yarın", gönderilen öyküleri değerlendirelim. Bir senaryo çıkaralım ortaya.

Diğer sorunuza gelince, Hayriler daha çok toplumbilimcileri ilgilendiren bir boyuta geldiler. Sayıları çok kalabalık, etkinlikleri fazla. İhmal edilebilecek bir kesim değil, Hayrilere nasıl bir çözüm getirilecek zamanla göreceğiz. Ben üzerine düşünüyordum. Şöyle bir şey olabilir; Şerif Gören olur, ben olurum, bir "Hayri" olur, siz de olursunuz, bir açık oturum düzenlenir. Bir sempozyumda tartışılır.

Antalya Film Festivali'nde, Festival jürisinin ödülünü alırken, alternatif jürinin ödülünü "Sen Türkülerini Söyle" ile aldınız. TV'de konuya ilişkin konuşmanız kesildi. Neler söylemek istemiştiniz?

Söylenenleri kesmek, bazı şeyleri güdümlü hale getirmek kimsenin kurtuluşu değildir. Bizimde bir çok yanlışımız var. Ülkede kültür politikasını tayin eden etkenler arasında sinemanın gücü ve kalıcılığı bana göre çok önemli. Çağın olayı. Ancak ben, ülkenin kültür politikasını belirleyen mekanizmalar neyi keserler, neden keserler, onlar kadar merak ediyorum. Ama benim söyle-

diklerimde gizli kapaklı, bazı kesimleri rahatsız edecek şeyler yoktu. Bugün ülkeyi yöneten partinin mensupları arasında da dostlarımız var, insani boyutlarda ilişkilerimiz sürüyor.

Festivali organize edenlerle aramızda eskiden beri politik farklılıklar var. Bunları şimdi, tüm boyutlarıyla tartışmanın olanağı ve anlamı yok. Ancak ben kitlelere sanat yapıyorum ve kitlelerde yankısı buluyor. Çok küçük nüanslarla ayrıldığımız insanları suçlamak, karalamak ya da gerilere bırakmak benim karakterime yakışmaz. Yanılmadığımı zaman gösterecek.

□ Devletin sinema politikası konusunda ne düşünüyorsunuz peki?

□ Bir şeyler bekliyoruz işte. Bazı esneklikler gösterecekler tabii. Çünkü onlar da biliyorlar ki, yazarları, sinemacıları, bilim adamları, çizerleri yoksa ülkeyi (kimse) kurtaramaz. Biraz ellerini çabuk tutacaklar sanıyorum. Bir de yanlış ya da doğru, uğraşış çıkarttığımız Sinema Video Kanunu var. En iyi arkadaşlarımız, omuzdaşlarımız bile bakanlık yaptılar bu ülkede. Bizim işimizi gerilere ittiler. Bu adamlar en azından kanunu çıkardılar. Kanunda bir hüküm var, videocuların bandrollarından alınacak paralardan oluşacak bir fon var. Bu birikecek paranın 30-40 milyar lira olacağı sanılıyor. O para sinema çalışanlarının ekonomik rahatlığı adına çeşitli oranlarda (nedenlerle) dağıtılacak. Onun sonucunda önemli şeyler çıkacak.

Bizim kendi kendimize aşamadığımız sorularımız var. Akşam filmi izlediğimde çok şaşırımdım. Filmin bazı yerleri kesilmişti. Bu film denetleme kurulundan kesilmeden çıktı. Peki kim kesti? Soruyorum, kimse bilmiyor. Yani bir oto sansür var. 'Ozan' neyi anlatıyor, filmin kopyasından bu anlaşılıyor. Anlayan anlıyor tabii, ama niye zor durumda bırakılıyor seyirci, bilemiyorum.

□ Son olarak söylemek istediğiniz var mı?
□ Kendimizce türkülerimizi söylüyoruz işte.

"Türkülerimizi söylüyoruz"

Söyleşi:
Beyhan Sunal
Vahit Aras

Çetin Öner

"Sinema patlamaya hazır"

YARIN □ Senaryosunu yazdığımız "Dikenli Yol"u bize tanıtabilir misiniz?

ÇETİN ÖNER □ Öneri Kadir'den geldi. Kadir bir senaryo yazacağını dedi. Benim için bu istek bir sürpriz oldu. "Kime yazacağım, nedir" dedim. Zeki Alasya yönetiyor, ben oynuyorum, elde bir kaç sayfalık bir taslak, anafikir gibi bir çalışma var dedi. Bu bir iki sayfadan bir şey çıkmak dediğinde, Zeki, bunu Çetin Öner yazar demiş. Zeki benden böyle bir talepte bulunmamıştı. Kadir, Zeki'yi aradı, Zeki beni İstanbul'a çağırdı. Yani ortada böyle bir iki sayfalık kabataslak bir şey vardı. Ben alıp onu okudum, etkilendim demeyeceğim ama, amaçlarını anladım, yeni bir şeydi. Oturup yeniden yazdım. Yeni tipler koydum, yeni durumlar, yeni olaylar örgüsünü kurdum ve çok sevdim.

Yönetmenliğini Zeki Alasya yaptı. Bence çok iyi bir yönetmen. Hülya (Koçyiğit) hanımın da oynaması büyük bir katkı oldu. Hülya hanım ki "jön figür" hâlâ ve iyi bir sanatçidir. Ama klasik sanatçıların "bu ikinci rol" diyebilecekleri bir role evet dedi ve çok güzel oynadı. Çok güzel bir rol olduğunu kendisi söyledi. Ben belli bir ekonomizme gittim, senaryoda. Durumları, sessizlikle, sinematografik olarak aktarmaya çalıştım. Şimdi bana hikayeyi anlat deseniz anlatamam. Ben hikayesi anlatılamayan filmleri seviyorum. Filmin de hikayesi anlatılamayan bir yapıt olduğuna inanıyorum. Bir filmin hikayesi anlatılabiliyorsa orda bir zaaf var demektir. Hani Amarcord'u anlat derler de anlatamam git de gör denir, işte öyle bir şey. İşte o git de görü yapmaya çalıştım.

Hikayenin politik bir içeriği var. Hemen hemen bir dörtleme olarak ele alırsak, "Sen Türkülerini Söyle", "Suçumuz İnsan Olmak" "Ses" ve benim hikayem birbirini tamamlayan hikayeler olacaktır sanıyorum. Yine hapisaneden çıkmış bir insanın uyumları, uyumsuzlukları, hayatı yeniden kurması-

nın anlatımı. Yani yeniden hayata uyma, yeniden insan ilişkileri kurma, yeniden değerlendirme, hayata yeniden ve değişik boyutlarda bakmak gibi şeyler söylenebilir. Hikaye böyle anlatılabilir, yoksa adamın biri çıkmış da falan diye anlatılamaz.

□ "Dikenli Yol"da Hüseyin tipini çizerken nelerden yola çıktınız? Nasıl bir çalışma yaptınız?

□ Kendi yaşam deneyimlerimden yararlandım. Siz benim back ground'umu bilmiyorsunuz tabii, ben 27 Mayıs'tan başlayıp 12 Mart ve 12 Eylül'le süren bu üçgende vardım ve bunlardan payımı aldım. Aile olarak da aldım, birey olarak da aldım. Bu nedenle benim için zor olmadı. Sürpriz bir şey değildi, yeni bir şey değildi. Tabii, filmi görmeniz de yarar var, bir şey söyleyemeyeceğim.

□ Çalışmalarınız nasıl sürecektir?

□ Şimdi benim söyle bir konumum var. Objektif planda ben kendimi hep sinemacı olarak hazırladım. Ama TRT'de bu olanak elimizden alındı, kapının önüne kondu. Sonra tencere kaynasın diye sinema dışında başka işler yaptık. Ama benim objektif plandaki amacım sinemadır. Sinemacılık derken de bunu şöyle alıyorum; yapabilirsem, kurabilirsem, oyunculuk, yazarlık ve yönetmenliği içiçe götürmek istiyorum. Çünkü eski bir oyuncuyum, eski bir yönetmenim. Sinema adamı olmak istiyorum, sanatçı olmak değil ama. Mesela sadece yönetmen olmak ya da sadece senarist olmak istemiyorum. Üçünü birden olabilmeyim bilemiyorum. Ama ben buna soyundum. Bunun için de bazı tasarımlarım var, bazı film hikayeleri var, ortak yapım imkânları araştırılıyor. Berlin'e gidiyorum, Hamburg'a gidiyorum. Biraz umut ışıkları var. Çeşitli yabancı televizyonlardan bazı sözler aldım. Fakat günlük yaşamı sürdürmek, günlük gaile içinde bunlar olmuyor. Yani gemileri yakmak mı lazım bilemiyorum. Belki günlük geçimini temin etme işini bir yana bırakıp bunlara so-

yunmak gerekiyor. Bu nedenle belli bir birikim sağlayıp, işsizliğin getirdiği borçları kapatıp, tencere kaynar hale geldikten sonra bu işleri yapabileceğim.

□ Sinemada bir patlayış ve bir de çöküş var. Kuramsal bir patlayış var, ama oyunculuk açısından bir düşüş var. Yeni oyuncu gelmiyor, gelenler fotoroman oyuncusu şarkıcı, türkücü.

□ Şimdi Türk sinemasında baştan beri bir oyunculuk sorunu var. O dönemden kaynaklanıyor. Şimdi ben sesim güzel diye türküyü söylemeye kalkışmıyorum. Ama toplum bunu istiyor deniyor, aslında halk bunu istemiyor, isteme şartlandırılıyor. Bir arabeskçinin sinema oyuncusu olabileceğine inanmıyorum. Oyunculuk çok zor bir şeydir. Önüne gelen oyuncu olamaz. Ama bunu meslek edinmiş, oyunculukta direnen insanlar var. Ama bunların, yani ekonomide kötü para iyi parayı kovar, iyi para da kötü parayı kovar denir. Şimdi alternatif olarak binlerce arabeskçi gündeme geldiği zaman Kadir İnanır'ın izleyicisinde bir düşme olur mu bilemiyorum. Belki de olur. Bu çok kötü bir şeydir. Kaliteyi düşürüyorlar. Patlama var dedik. Genç sinemacılar var. (Genç dediğimiz de yaşı artık 40ın üstünde. Bizim genç sinemacılarımız, gençleşen sinemacılar aslında). Atıf bey var, Zeki var (iki Zeki'ler), Şerif var. Yeni yeni insanlar da geliyor. Doğrusu yeni gelecekler de. Bu genç insanlara olanak sağlanırsa, oyuncu olarak da, yönetmen olarak da sinema, patlamaya hazır bir sanat dalı Türkiye'de.

Türkiye'de oyuncu var, yönetmen var, senarist var, hikaye var, romancı var. Türkiye'de ne yok, dünyada en ucuz olan şey yok, malzeme yok. Dünyanın tersine bir gelişme var bizde, dünyada en ucuz malzeme bizde en pahalı olan şey. Bu zıtlığı kırabilirsek, Türk sineması büyük boyutlarda patlar. Yani hem bir patlama hem bir yozlaşma var. Ama patlama yozlaşmayı götürüyor bence.

Baskının toplumun üstüne yo-
ğun biçimde çöreklediği,
gün geçtikçe karanlıklaşan
bir dönemin içinde, kimi kı-
pırtılar yalnızca tortularını bırakırken,
içedönüklük bir davranış biçimine, gi-
derektir sistemleşmiş bir düşünce/yaşam
biçimine dönüşür. **Yeni Roman** böy-
le bir içedönüklükten (hatta, keşke
onun bir sonucu olsaydı, dedirtecek
kerte) uzak bir roman akımı. Yeni
Roman içedönüklüğün sonucu olsaydı,
iyileştirilmesinin yöntemleri bulu-
nur, toplumsal yaşamın demokratik-
leşmesiyle, ileri dönük bir yönsemeyi
seçebilirdi. Oysa böyle olmuyor; Ye-
ni Roman'ın sorunu çok farklı.

Yeni Roman ülkemizde belki de
"hakettiği" ölçüde bir yer edinmemiş
olmakla birlikte, roman kuramı ve fel-
sefi yan tutmaları etkilediği söylene-
bilir. Olur olmaz bir yerde bir Yeni
roman savunusuna ya da bir roman-
da kimi etkilerine de tanık olunabilir.
Yeni Roman'ın başlıca iki kuramcısı
olan Nathalie Sarraute ve Alain
Robbe-Grillet'in Yeni Roman'ın ilke-
lerini ve kuramsal dokusunu oluştür-
dukları yazılarının **Türkçe**'de
yayımlanmış olması, bizim tartışmalar-
ımızın nesnel dayanaklarını sağlaya-
caktır.

YENİ ROMAN'IN KÖKENLERİ

Tekelci kapitalizmin toplumsal ya-
şamı çok boyutlu bir çöküntüye uğ-
ratması ve modern zamanın bireyinin
topluma yabancılaşması sonucu **salt**
birey olarak kalakalması, bireyin bir
roman tipine dönüştürülmesinin
olanaklarını yitirip kendisiyle başba-
şa kalmasına ve bireysel dünyaların
toplumsal dünyadan ayrı düşmesine
yolaçtı: İşte romanda yeni biçim ve ta-
bi bu arada öz arayışlarının nedeni.

Burjuva gerçekçiliğinin yeniden
doğuşunun gerçekleştiği bu duraktan
Faulkner, Proust, Joyce, Kafka geç-
ti; ardından Yeni Roman geldi, son-
ra Yeni Roman modern burjuva
bilincini gerçeklikle buluşturmak için
kendini zenginleştirecek yeni çabalara
girişti. Toplumsal yaşamdan büs-
bütün kopmuş burjuva bilincini
yeniden yeryüzüne döndürmeye çaba-
larken, öbür yandan da bireysel insa-
nal bilincin kopuşunu tamamlamaya
çalıştı.

Boris Suçkov, Yeni Roman'ı "va-
roluşçuluğun bir dalı" olarak niteli-
yor. Bir vargı olarak doğru olmakla
birlikte, her kuşkucu okur için tartış-
maları çağırın bir niteleme. Yeni Ro-
man'ın kendisi varoluşçuluğun bir dalı
olduğunu kesinlikle yadsırken, aslin-
de onu aştığını ve ondan daha değer-
li olduğunu öne sürüyor; "akla ve
inanca bağlıdır" Yeni Roman. Tabi
ki yalnızca bir yakıştırma. Oysa tam
tersine, varoluşçuluğun bir akım ola-
rak ortaya çıkışının nesnel nedenleri
ne denli açıklanabilirse, Yeni Roman
bu nedensellikten o denli uzaktır.
Onun günümüz kapitalist toplumları-
nın yaşadığı bunalımda kendi ger-
çekliğini bulduğu, yani ortaya
çıkışının nesnel bir nedeni olduğu, bu
nedenle de gerçekçi bir akım olduğu
savı, tutanaksız, boşlukta kalmakta-

YENİ ROMAN'IN TÜKENİŞİ I

Semih Acar

dir. Yeni roman'a toplumsal karşılık
arama çabası oldukça yapay kalıyor;
nesnel gerçeklikte olsa olsa bulanık bir
izdüşümü bulunabilir; zorlama bir bu-
luş'tan öte kimliğe sahip değildir
aşlında.

Yeni Roman kendisini bireysel ve
toplumsal bağlamlarından soyutlayıp
öznel bir eyleyen kılma çabasına giriş-
tiği anda, varoluşçulukla yeni akrabala-
lıklar kuruyor. Romandan eylemi
dışlaştırıp kendisini öznel eyleyen ko-
numuna yükseltmek, varoluşçuluğun
özelliklerindedir. Eylem roman kişi-
lerinden, ilişkilerinden çıkıp romancı
katına yakıştırılmıştır. Romancı, ro-
man kişileri yerine (onlar adına), on-
ların roman içindeki varlık nedenlerini
açıklar. Bağlantılar kopartılır, rastgele
bir yüzeyde roman kurulur, betimle-
meler betimlemekle sınırlı olarak doğ-
ar ve bir bütüne ulaşır birbirine
bağlanmadan anlatı yol alır. Yeni Ro-
mancılar nedensellik ilişkileri içinde
gelişen bir kurguyu hemen karşılırla-
na alırlar, çünkü böyle bir roman kur-
gusunun, her büyük romanda karşı-
laştığımız gibi, kendi istemleri ortaya
çıkartır ve Yeni Romancılar tutsak edi-
lecekleri bir kafes gibi görürler onu.
Mutlak öznellik varken, bu kafesi ne-
den kabul etsinler! Kurguya klasikler-
in gereksinmesi vardır, modern
zamanın kuşkulu çocuğunun hasarı
bir gönlü vardır oysa. Yalnızca boş bir
avuntu...

Nathalie Sarraute ve Alain Robbe-
Grillet'in yazılarında uğraştıkları

başlıca çağdaş romancılar Joyce, Fa-
ulkner, Proust, Kafka, V. Woolf'dur:
yani başlıca kaynakları bunlardır. Oy-
sa yazılanlara bakıldığında, yer yer tü-
münü de eleştirdikleri görülür, hem de
hafifseyerek. Bir bakıma şanssızlığı
da buradadır. Adları anılanlar burju-
va gerçekçiliğinin, yerleri yadsınamaz
romancıları olarak kalıcı izler bırak-
malarına karşın, Alain Robbe-Grillet,
Nathalie Sarraute ya da Michel Bu-
tor'un onların katına erişmeyecekleri
bellidir. Yeni Romancılar iyi birer
kopya da değildiler. Burjuva gerçek-
çiliğinin günümüzde büyük romancı-
lar ortaya çıkartma savı yok oldu
çünkü. Yukarıda anılanlar burjuva
gerçekçiliğinin umudunu yaşıyorlar-
dı, Yeni Roman bu umudun büsbüt-
ün yok olduğu bir dönemin ürünü
olarak şanssız doğdu: canlandırabile-
ceği toplumsal bir "şey" bulamadı
ortada.

Yeni Roman'ın doğumu sezeryanla
olmuştur ki bu bile onun kıpırdayan bir
organizma olduğunu kabul etmek an-
lamına geliyor. İlle de kurtarılp ya-
satılması gerekiyor çünkü, modern
çağın ürünü, yeni bir roman arayışı-
nın sonucu. Bunlar artık su götürür
savlar olarak kaldı; artık anlaşıldı ki,
bu çocuk onmaz sakatlıklarla doğdu.

Şu saptama Yeni Roman için ol-
duka köşeli bir karşılıktır; "Burju-
va gerçekçiliğinin, modern dünyayı
bireşimsel bir şekilde algılamaya ve or-
taya koymaya yeterli olmadığı açığa
çıkılmaktadır çünkü, burjuva gerçek-

çilik, günümüzün toplumsal ilişkileri-
nin gerçek içeriğini
bulamamaktadır." Yeni Roman,
kuşkusuz bir arayışın sonucu. Ne var
ki bu arayış süreci ileri kapitalist top-
lumlardaki manevi çöküşle kendini ister
istememez özdeşleştirme çabasıyla
birleşince (tek çıkar yolu da buydu),
salt biçimsel yeniliklerde kendini bul-
maya çalıştı ve bir **çöküş sanatı** ola-
rak kaldı. Kendisine yakıştırdığı
takıların iğretliliği ve gülünçlüğü,
1950'lerde belli değildi belki ama, bu-
gün çok açık seçiktir. Bu sürecin son-
unda, kendi varoluş nedeni olan
çöküşün değiştirilmesi savaşına katıl-
mak yerine, onu, bir yansısı olarak,
olumlayıp onaylayan konuma düştü,
bundan tedirgin de olmadı.

Şu saptamayı da yapalım: Yeni ro-
man, tekelci burjuvazinin kendi algı-
ladığı sınırlar içindeki sanatsal
yoksulluğu biraz olsun zenginleştirme
çabasındır. Kendisi dışında bir zengin-
lik, ilerici ve demokratik yeni bir ede-
biyat oluşumu görememesi de,
emperyalist kültürün çöküşüyle birlik-
te tüm sanatsal değerleri de çöküntü-
ye uğrattığı savını paylaşması
yüzündedir.²

Yeni roman'ın şu "çöküş" çözüm-
lemesine biraz daha yakından baka-
lim: "Yeni roman"çılar, modern
çağın, (Nathalie Sarraute'un bir ro-
manının da adı olan) bir "Kuşku Ça-
ğı"na girdiğini söylerler; insan
ilişkilerinin biçimi ile özü arasında,
toplumsal kurumlar ile ahlak anlayış-
ının biçimi ile özü arasında ve söz ile
yapılan iş arasında gittikçe bir kopma
vardır kendilerine göre.

Toplum, istenildiği gibi çıkmamış-
tır; sahte, palavra bir şeydir...³ Bu
kopma ve yolaçtığı gerçekliğin sahte-
ciliği ve palavracılığı, onun klasik ro-
manı bir hasım olarak seçmesine
neden olduğu gibi, çağdaş burjuva
gerçekçiliğinin seçkin örneklerini de
yadsınmasını getirir. Kendini varetme
uğraşı içinde, kendi geleneğinin yapay
kalan bir yadsınması... Modernist (ye-
nilikçi) akımların sabırsız aktarmacı-
larından Enis Batır'un yanılışı da
budur: "Bütün yenilikçi yapıtlar gibi

**Yeni Roman kuşkusuz bir arayışın sonucu. Ne var ki
bu arayış süreci ileri kapitalist toplumlardaki ma-
nevi çöküşle kendini ister istemez özdeşleştirme çabasıyla birleşince (tek çıkar yolu da buydu), salt
biçimsel yeniliklerde kendini bulmaya çalıştı ve bir çöküş sanatı olarak kaldı. Bu sürecin sonunda, kendi va-
roluş nedeni olan çöküşün değiştirilmesi savaşına katılmak yerine, onu, bir yansısı olarak, olumlayıp
onaylayan konuma düştü, bundan tedirgin de olmadı.**

Batur'un yapıtı Gelenek'le yakın bir ilişki içindedir: Yenilikçi anlayış da, özellikle çağımızda, bir gelenek oluşturmuştur çünkü."4 Yenilikçi akımların artık geleneği hiçe saydıkları günümüzde, bizim yenilikçilerinki ancak yakıştırma olarak kalıyor. Gelenegin ağırlığını taşıyabilmek için ya ona eklenmek ya da çok güçlü bir gövde oluşturmak gerekir. Batıdaki yenilikçi akımların, bu arada Yeni Roman'ın gelenekle böyle bir alışverişi olmadığını kendileri de belirtiyorlar.

YENİ ROMAN'IN "ÇAĞDAŞ İNSAN" I

Yeni Roman'ın en önemli erdemlerinden biri, romanda kişi/tip katmanını yoksaymasıdır. Romanda kişilik oluşturulmasını, kalıcı tipler yaratılmasını enikonu küçümser. Balzac, Stendhal, Dostoyevski tiplerini günümüzde gülünç bulur. Romanlarında yeralan kişiler ise, birey boyutunu bulmayan, kişi olmaktan çıkıp kişiliğe dönüşmeyen nesnelere. Bu kişiler metnin kuruluşuna katkıda bulunurlar ama, birer roman kişisi olarak, toplumsal ya da bireysel olanı açığa çıkartıp çözümlemeye yaramazlar. Yeni Romancıların elinde bile anahar olmayan kişilerin romanlarında işi nedir! "Makine uygarlığı altında ezilen çağdaş insan" a5 toplum içinde nasıl bir yer veriliyorsa, Yeni Roman'da biçilen değer de aynıdır: Koca bir hiç! Ya da şöyle diyelim: Yeni Romancılar, "Gerçek insanı bağlar yerine geçirdikleri şeyleri incelerler. Şeylerin dışsal betimlenmesi, en çok tutundukları teknik olarak belirir".6

Bir de okur adına verdikleri şu yargıya bakalım: "Kişiliğe gelince, günümüz okuyucusu, bundan böyle kişiliğin, gündelik kolaylıklar sağlayan, davranışların ana hatlarıyla düzene sokulması için gerekli olan ve pek fazla inanılması gerekmeyen kaba bir yaftadan başka bir şey olmadığını biliyor. Kişilikleri çok sesli tokatlarla biçimleyen eylemlerden, roman kişisini sargılarla bağlayarak canlılık ve bütünlük adına ona bir mumya katılığı veren olay örgülerinden kuşku duyuyor."7

Kişilerin seçimine ve roman içindeki ilişkilerine egemen olan rastlantısallık, Yeni roman'ı aslında çok arayıp bulamadığı ideolojik bağlanmadan yalıtıyor. Kişiler için romandaki yerleri bakımından bir sıralama yapmak gereksiz, bu sıralamayı sağlayacak bir yapıdan uzaktır Yeni Roman. Bir "şey", işlevsiz bir öznedir kişi. Kişilerin özellikleri nedir, diye sorulsa, özellikde neymiş, diye yanıtlanacaktır. Ya da anlamsız olan kişilik özellikleri yerine, dışsal betimlemenin kişilerin özelliklerini verdiği öne sürülecektir. Hele canlılıktan, tasarımdan, süreçten filan hiç söz açılmasın; hurafedir bunlar Yeni Roman için.

Roman kişilikleri gündelik ve kolaycı bir algılama sağlayan, davranışları genel ilkeleriyle düzenleyen, inandırıcılığı da pek olmayan giysiler kuşanmış ve yüksek perdeden seslendirilmiş, cansız "şeyler" midir gerçekten? Bu kolay yakıştırmanın tersini

Burjuvazi insan kişiliğinin özgürleştirilmesindeki en devrimci atılımı yapıp bireyin önüne yeni ufuklar açtığına, roman da yeni tipik durumları ileten tipik kişilikler yaratan bir sanat oldu. Gerçekçilik gelişip kendisini niteliksel olarak zenginleştirdikçe, insanın iç dünyası da roman kuruluşunun zorunlu eksenine durumuna geldi. 19. yüzyıl romanının bu büyük atılımı çağdaş dünyanın nitelik olarak farklı çevreninde önemini yitirmiş midir?

tanımlayan roman sanatının yarattığı örneklerin birkaçı şunlar: V. Belinski, Balzac'ın romanlarında, "şöyle böyle birbirine benzeyen bir tek kişi, bir tek karakter bulabilir misiniz?" diye soruyor ve tamamlıyor: "Ne olağanüstü sanattır ki o, bunca karakteri bütün incelikleri ve bireysellikleriyle betimleyebilmiştir!"8 Maddeci sanat ve edebiyat eleştirisinin ilk kurucularından Belinski'nin sözlerine kulak vermek doğru olur. Tolstoy'un Savaş ve Barış'ında ortaya çıkan 550 kişiden her birinin bin kişi arasında bile olsa tanınip seçilebileceği de bir saptama.9 Diyelim ki biz, modern zamandan söz ediyoruz; örnekleri klasik roman içinden çoğaltmak yararsız bir çaba. O zaman Gorki, Şolohov, Simonov, T. Mann, J. London ve daha yakınlarda Kazancakis, Amado vd. nin tarih yazımıyla koşut tutabilecek roman kişilerinin kazandıkları yüksek değerleri nasıl açıklayacağız?

Yeni Roman kendisini en gerçekçi çağdaş roman anlayışı olarak gördüğüne göre, tiplere ve tiplerin psikolojik çözümlemesi olmaksızın, gerçekliğin sanatsal birleşimini nasıl oluşturuyor? Tipik imgelerle oluşturulan roman tipikleri, bir romanın gerçekçi olup olmadığını başat ölçütüdür oysa. Roman, tipik toplumsal durumları tipik kişilerden yola çıkarak kavrayabilir. N. Sarraute, "okuyucunun dikkatinin dağılmasını ve bu dikkatin kişilerde toplanmasını önlemek için, onun doğal bir eğilimle sarıldığı göstergelerden mümkün olduğu kadar yoksun bırakılması gerekliliğinden söz ediyor. Yeni Roman nesnel gerçekliğin anlaşılmasının olanaklarını böyle köreltiliyor.

den sözediyor. Yeni Roman nesnel gerçekliğin anlaşılmasının olanaklarını böyle köreltiliyor.

"Bir zamanlar, haklı olarak büyük umutla bakılan bir başka derinliğin içmonoluğun- gün işiğine çıkardığı da gene bir yüzeydi."10 N. Sarraute insan kişiliğinin derinliksiz olduğunu anlatmaya çalışıyor. Çağdaş insanın yorumlanışında psikolojik öge böyle dışlanınca, roman olarak elde kalandan kuşkulanan da bizim hakkımız olsa gerek. Gerçi, çağdaş insanın psikolojik ögeyi gerektirmeyecek bir koma düştüğünü öne sürüyor ve şunları diyor: "Kendisine karşı koyan güçlerin oyuncağı, ruhsuz bir beden haline gelen çağdaş insan, sonuç olarak sadece dışa görüldüğü gibi idi. Bu insan kendini bıraktığında, yüzeysel bir bakışın onun yüzünde görebileceği hareketsizlik ile anlamsız uyusukluk, birtakım iç hareketler gizlemiyordu artık. Psikoloji meraklılarının onun ruhunda bulunduğunu sandıkları, "hep aynı suskunluktaki o uğultu", sonuç olarak sessizlikten başka bir şey değildi.

Çağdaş insanın bilinci, "ait olduğu çevreden edindiği benimsenmiş fikirlerin" dayanaksız izleğinden başka bir şey değildi. Bu benimsenmiş fikirlerin kendileri de, "derin bir hiçliği", handiyse "benliğin yokluğunu" gizliyorlardı: "İç dünya", "insanın kendisiyle olan dile getirilemez içli dışlılığı, aldatıcı bir aynaydı sadece. Onca çaba ve düş kırıklığının kaynağı olan "psikolojik" yoktu."11

Yeni Roman bizi neredeyse yazılı

edebiyatın başlangıcına ve karşılık geldiği döneme götürüyor. İnsanın dış dünyayla ilişkisinin karşılıklı bir eyleme ve etkin bir alışverişe dönüşmediği dönemlerde, yazılı edebiyat da doğal olarak psikolojik çözümlemeye yer veremeyecekti. Epik ve dramatik unsurlar içsel psikolojik işlenişle birleşmiyordu. Kişilerin duygusal durumları dışsal betimlemeyle veriliyordu. Kısacası, insan unsuru psikolojik ögenin edebiyatta içkinleşmesine el vermiyordu. Stendhal kahramanlarının duygu yükünü iç konuşmalara başvurarak vermeye başladığında (yalnızca başvurmakla yetinmesine karşın), büyük bir yeniliğin habercilerindendi. Burjuvazi insan kişiliğinin özgürleştirilmesindeki en devrimci atılımı yapıp bireyin önüne yeni ufuklar açtığına, roman da yeni tipik durumları ileten tipik kişilikler yaratan bir sanat oldu. Gerçekçilik gelişip kendisini niteliksel olarak zenginleştirdikçe, insanın iç dünyası da roman kuruluşunun zorunlu eksenine durumuna geldi. 19. yüzyıl romanının bu büyük atılımı, çağdaş dünyanın nitelik olarak farklı çevreninde önemini yitirmiş midir? Yeni Romancıların öne sürdüğü gibi, çağdaş insan derinlikten yoksun bir yüzey durumuna gelmişse, söylenecek söz yoktur. Gelgelelim, çağdaş insan "malzemesi" bir yandan tekeli kapitalizmin acımasız değirmeninde öğütülüp basit nesnelere dönüştürülürken, öbür yandan da değirmeni tersine döndürmek için savaşan çağdaş bireyler ve yığınlar var. Yaşamı, yaşamayı ve savaşmayı anlamlı kılan çağdaş insanın tükendiğine nasıl inanılabilir? Evet, değirmen bir yandan dönüyor ve insanların bir bölümünü Yeni Romancıların tanıklarına dönüştürüyor ama, çağdaş bir toplumun tümünü öğütmeyi başarması olanaksızdır. Çağdaş insan emeğin yarattığı en yetkin insandır ve sonsuz olanaklarıyla, Yeni Romancıları yalanlamaktadır. Çağdaş insan sorunlarla çevrilmiş insandır ve bu nedenle de romanın psikolojik çözümlemesine en yakın noktada yer almaktadır.

Yeni Yılda Yeniden

İşte, böyle bir günde yürürken vurdular o'nu ardından ansızın sırtındaki gömlek gül açtı akan kandan an be an belleğindeki şifreleri söyleyerek oğluna öğüt yerine yönünü dağ doruklarına dönüp öptü oğlunun alnının ortasından.

İşte, böyle bir günde doğdu o'nun oğlu bir gün ve her gün doğar doğar güneşin doğuşuyla yeniden bilenecek dağ yamaçlarında yol boylarında el edip selam iletecekti elbet uzak düşmüş dostlara salladığı ellerin sıkıldığında yumrukladığının muştusuyla bir gün.

İşte, böyle günler içindir düşmüşsek ve dövüşmüşsek gençken düşmüşsek yollara yeniden yakmak için ateşini inanan yüreğin ve ölmüşsek, ölmeyecek yaşta, sürekli iken savunduğumuz yaşam oğul, "zincirinden başka kaybedecek şeyimizin" kalmadığındandır artık.

Haydar Eroğlu

Şükürü Erbaş

Gecenin Avuçlarında

Otların uyuduğu saatleri bilir misin
Dünya silinmiştir hani ufkundan insanların
Bulutlar, ağaçlar, dağlar..
Bir puhu kuşu biçimleyip durur geceyi
Yankısız çağrılarında büyük yolculukların
Evler içine çekilmiş birer ıssız yoldur
Durulur oda oda akışı günlük suların..
Lacivert derininde dinginliğin, yıldızlar
Birer gün damlasıdır gözlerinden kalan
Söyler imkânsızın türküsünü üzgün ve uzak..
Rüzgâr bir siyah daldır boşluğa eğriler çizen
Bir getirir bir götürür usul boyunu
karanlıklar içinde
Ucunda bir yaprak ummanı saçların
Savrulur, çözülür, dökülür..
Bir adam, dayamış alnını kıyasız düşüncelere
— Camlarda anıların büyük hazinesi
Camlarda yüzün, sesinin buğusu, ikircimi gözlerinin-
Konuşur, konuşur, konuşur..
Sesi gecelerden derin, sesi ömründen kederli
Ne gerçeğin sınırı biter, ne düşlerin direnci
Ne sende bir yankı verir sarnıcı zamanın..
Ve büyük ışıklarıyla sabah gelir teslim alır
Üstüne çiy düşmüş bir adamı gecenin avuçlarından..

Bir Hazin Uzaklık

Çocukların uçurtmalarına benziyorsun
Biliyor musun
Rüzgârı hiç dinmeyen bir mavilikte
Güneşli sular gibi gülümsüyor yüzün.
Ve ben çok aşağılarda
Katı ülkesinde toprağın
Tutulmuş heyecanına
Titreyerek izliyorum süzülüşünü..

Bir hazin hızla uzaklaşıyor herşey.

Akılla Yürek Gibi

Ben olmasaydım-dedi-
Gülüşümün güzelliğini yaşamazdın
Biliyorum verdiğim mutluluğun değerini
Ne anlama geldiğini senin için
Günlerinin güne dönen hayal çizgisinden
İki güneş ırmağı gibi akan gözlerimin..

Elbette biliyorum senin değerini de ben.
İçime bir ince sağnak gibi yağan
Öpüşten yumuşak yakınlığı ile
İnsana ömür veren sözlerinin
Yıkayıp yüreğimin acemi yerlerini
Bulutsuz bir gök gibi dingin ve derin
Daha bir güzelleştiriyorum gülüşümü.

Akılla yürek gibi oluyoruz böylece
Birbirini bütünleyen, dengeleyen dünyayı
İki ayrı tende bir can, birbirine yakışan.

Yakarıs

Gözlerindeki kederi öperim
Alın kırışığında kanat çırpın sevgiyi
Öyle yıkık durma n'olur
Akşam düşen gün gibi

O büyük sırrını öperim
Bir hazine gibi üstüne titredığın
İçindeki güneşini duygularının
Geceye düşen o çiy tanelerini..

Sesini öperim çocuk
Yüreğinin, kirpiklerinden sızan
O dilsiz ince türküsünü
Öyle mahzun durma n'olur
Gülüşünün aylasıyla büyüdü
O derin göllerini gamzelerinin
İçinde ömrünün yudum yudum yunduğu
O en temiz yerlerini öperim.

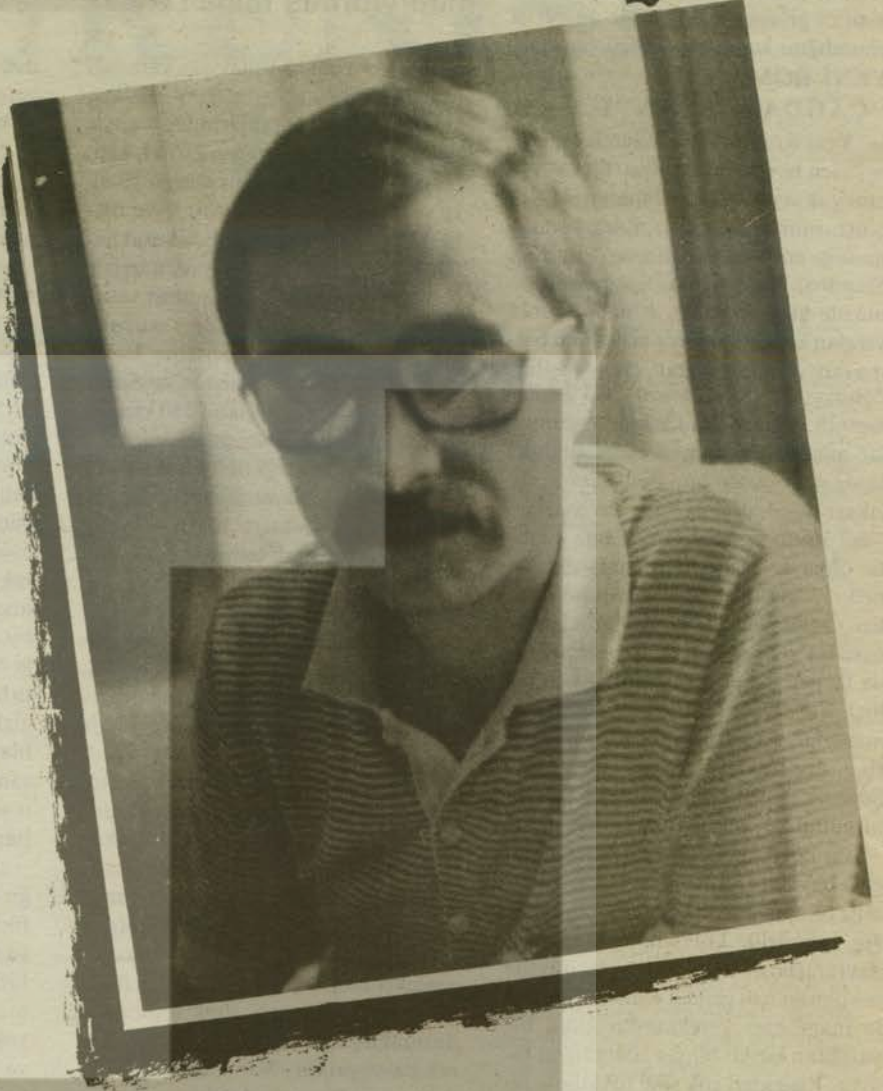
Seni bana getirdikçe güzel
Götürdükçe nasıl da acımasız ve soğuk
Adımlarını öperim çocuk
Öyle uzak durma n'olur.

Bana Benziyorsun

Alnını sıyırıp geçen akşamdır
Oynama sakın, kıpırdama
Öyle bir yakıştı ki duruşuna ufuk
İki hazin mısra şimdi gözlerin böyle
Kaşlarının kemendiyle gölgeli
İki uzun, iki derin ırmak
Buğular içinde akıp giden
Bozma sakın aralığını kirpiklerinin..

Bir aynada seyretmek istiyor
İnsan kendini
Hangi yaşta olursa olsun
Bırak dökülsün saçlarından zaman
Anıların gurubundan ince süyem duygular
Büyütsün yüzünün yangınına rüzgâr
Turuncu âyini içinde göklerin
Öperek nar içi goncasını dudaklarının..

Ey ayrılığı andıran yakınlık
Ey susuş.. İnce ve derin hasret
Bana benziyorsun..

YENİ YILDA YENİ YÜZYILA GENÇ BAKIŞLAR

Yeni bir yılın ilk günleri, hep o yıla, yani yakın geleceğe yüklenen umutların belirginleştiği, kimileyin somut planlara dönüşüp kafaların bir köşesine yazıldığı gündür genellikle. Ancak bir de pek o kadar yakın olmayan ama şimdiden özlem ve beklentilerimizi yüklediğimiz gelecek var. 2000 yılı, insanlık tarihinin bu yeni dönüm noktası köşebaşında bekliyor bizi.

Evet, 1987 yılını genç karşılayan insanlar, yaşamlarının önemli bir bölümünü 20. yüzyılda yaşayacaklar. Acaba bugünün gençliği, önümüzdeki yüzyıldan ne bekliyor? Nasıl özlem ve planlarla giriyor, kendisini 2000'e bir adım daha yaklaştıran 1987'ye? "Yeni Yıla merhaba" dediğimiz bu sayımızda görüştüğümüz öğrenci, işçi, ve işsiz gençlerin bu sorunlara verdiği yanıtlara yer veriyoruz. Ayrıca dünyanın çeşitli ülkelerinden genç insanların da yurtdışında yayımlanan benzer bir soruşturmada belirttikleri görüşlerden bazılarını sunuyoruz. Dünya gençliğinin önümüzdeki yıla ve yüzyıla ilişkin barış, bağımsızlık ve toplumsal gelişme istemleri ile bu istemlere yönelik olumlu çabaları "aydınlık geleceğimizin" yaratılmasında önemli bir yer tutacaktır. Yeni yılı o güzel geleceğe ilişkin hiç azalmayan inanç ve umudumuzla kutluyoruz. Dünya işçi sınıfının ve onun yanında yeralan tüm ilerici kesimlerin "kardeşçe yaşam" mücadelesi mutlaka başarıya ulaşacaktır.

mücadelesine yöneltmemiz doğrultusunda. Ben umutlu bir insanım ve yeni yıla girerken, önümüzdeki yüzyılda mantığın ve toplumsal gelişmenin her güçlüğü aşacağına inanıyorum.

VLADİMİR MAKELOV

(SSCB, Moskova'da çalışan bir mühendis)

Bence gezegenimiz insanların barış, dostluk ve kardeşlik içinde yaşadığı bir yer olacak. Genç bir mühendis olarak, önümüzdeki yüzyılın şimdiden başlayan yeni ve büyük bir bilimsel-teknolojik devrime tanıklık edeceğini düşünüyorum. Ama bu devrim yalnızca barışa ve insanlığa hizmet edecek.

FRED OLDSON

(Hollanda, Lise Öğrencisi)

Yeni yıla umutla giriyorum. Bence önümüzdeki yıllarda, sosyalizm giderek güçlenecek ve sosyalist düşünce çok daha fazla insan tarafından desteklenecektir.

BOB NIESHOW

(ABD, Desinatör)

Bence, önümüzdeki yüzyıl içinde

ülkeleri birbirinden ayıran sınırlar ortadan kalkacak. Ya da en azından ben buna inanmak istiyorum. Artık savaş olmayacağına ve insanlığın bir büyük aile gibi barış içinde yaşayacağına da inanmak istiyorum.

LAJOS BOROS

(Macaristan, Politik Şarkı Korosu Şefi)

Önümüzdeki yüzyıl içinde dünyanın nasıl olacağını söylemek pek kolay değil. Hiç kuşkusuz, bilgisayarlaşma önemli bir rol oynayacak. Kimi ülkeler, gelişmede başı çekerken, kimilerinde önemli toplumsal dönüşümler yaşanacak. Şarkılar da değişecek. Diyelim yüzyıl sonra, politik protesto şarkıları yerini basit, mutlu şarkılara bırakacak.

JAWARKA ALKALİ

(Gambia, Kasiyer-Sendika Uzmanı)

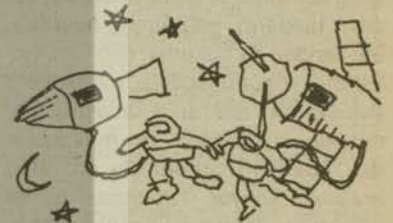
Dünya çok değişecek, özellikle eğitim alanında. Benim ülkemde hala okuma yazma bilmeyen insanlar var. Eğer bu insanlar eğitilirse toplumsal yaşamdaki rollerini daha iyi kavrayabilirler. Yeni yılda herkesin okul ve üniversite eğitiminden yararlanmasını sağlamak için çalışacağım.

Biröl ERTAN

(SBF öğrencisi):

20. yüzyıldan aydınlık bir gelecek bekliyorum. Bu aydınlık gelecek, halkların barış içinde birarada yaşama uğruna attığı her adımla pekişecektir. 1987'den bir şeyler beklemek için bir şeyler yapabilmek gerekiyor. Bu, bir şeyler yapabilmek "bir öğrenci olarak birlik ruhuyla önümüze hedefler koyabilmek ve tutarlı eylem çizgileriye belirli bir yere ulaşabilmek; bir insan olarak barış savaşımı ve daha iyi

bir toplumda yaşama savaşımı içinde yer almak olmalıdır.

Mesut ÖZDİNÇ

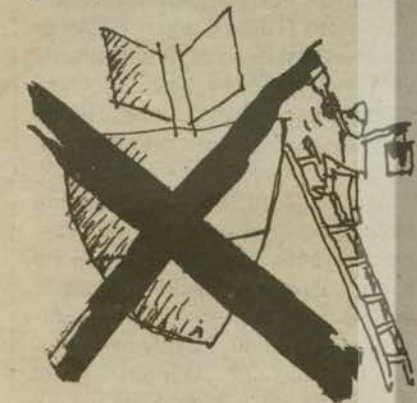
(İ.Ü. İktisat 3. sınıf öğrencisi):

Yeni yıldan bir şeyler beklemek. Umutla, coşkuyla, sevinçle ve dirençle... Yeni yıllar yurdumuzda, insanların mutluluk dolu gülücükler yaydığı, göz yaşlarının olmadığı, demokrasinin kurulduğu günler olacak. Yıllar yıllara eklendiğinde "çabalarımız" sonuçlarını verdiğinde dünyada tüm insanlar barış ve özgürlük şarkıları söyleyecekler.

Ahmet Erhan ÇELİK

(SBF I. sınıf):

2000 yılımız, tüm günahların yıkıldığı yüzyıl olsun. İnsanlar, insanlıklarını kazanıp, duyguluca, hakça yüzyıllara adım atsın. Ve insanca yaşama selam verebilsinler. Güneş batıdan doğsun doğudan batsın Ay sadece geceleri çıkmassın. Mutluluk için ağlansın, göz yaşı dökülsün, acılar gülücüklere yerini sonsuza değin bıraksın.

BOATENG AKULAOAH
(Ghana, Tıp Öğrencisi)

Bugün yapmamız gereken en önemli şey, geleceğimiz için çabalarımızı birleştirmektir. Nükleer tehlikeye karşı sesimizi her zamankinden daha kararlı biçimde yükseltmeliyiz. Önümüzdeki yüzyılda yaşamın güzelliklerle, insanların mutlulukla dolu olacağını düşünüyorum. Ashnda bu bize bağlı. Gelecek bizim ellerimizde.

JACQUES DRESHER

(Lüksemburg, Gazeteci)

Barış mutlaka kazanılmalı. Dayanışmaya ilişkin cesaret verici girişimler yapılmaya başlandı bile. Bence önümüzdeki yüzyılın nasıl olacağı, üçüncü dünya ülkelerin Jeki durumu ve dünya barış hareketinin göstereceği gelişmeyle yakından ilgili.

LASKİ MASABA

(Güney Afrika Cumhuriyeti, Tarih Öğrencisi)

Yüzyıl içinde her şeyin nasıl olacağını kestirmek güç. Ama tarihin bize verdiği ders, tüm çabalarımızı barış

Yaklaşık 4 aydan beri genel kurullar nedeniyle sendikal alanda görülen canlılık, TÜRK-İŞ kongresiyle noktalanacak. Sendikal Hareketin Kongreden sonra göstereceği ivme ise büyük ölçüde yeni yönetime bağlı olacak. Kuruluşundan bu yana TÜRK-İŞ'e hakim olan uzlaşmacı ve partilerüstü sendikacılık anlayışının kongreden başarıyla çıkması durumunda -kişilerin adı önemli değil- sorunlar yine askıda kalacak, demeçlerle, diyaloglarla çözümlenmeye çalışılacaktır. Kongrede demokratik sendikal muhalefetin kazanması durumunda ise tabanın istemleri doğrultusunda sorunlara gerçekçi çözümler aranacak, TÜRK-İŞ'in sadece sendikal alanda değil demokrasi mücadelesinde yer ve işlevi doğru bir biçimde saptanmaya çaba gösterilecektir. Bu nedenle TÜRK-İŞ Genel Kurulu sadece 1.5 milyon üyesini değil, tüm demokrasi güçlerini yakından ilgilendiriyor.

Giderek Zorlaşan Oyun

TÜRK-İŞ tarihinde en zor dönemlerden birisi yaşanıyor. Bunun birçok nedenleri var. Öncelikle sorunların temelinde 24 Ocak modelinin getirdiği ekonomik, siyasi ve yasal çerçeve yatıyor. Toplumun tüm kesimlerine yönelik baskı çemberi içerisinde, bir yandan işçiler varolan haklarını korumak ve geliştirmek, kaybedilen haklarını geri almak isterken, öte yandan da hükümet ekonomik sıkıntının yükünü işçilere, emekçilere yükleyerek "istikrar" a kavuşma macerasını sürdürüyor. Bu mücadelede TÜRK-İŞ yönetimi iki ateş arasında kalıyor. Tabandaki işçiler yaşam koşullarının dayanılmazlığıyla, "en büyük" konfederasyon olmakla övünen TÜRK-İŞ'den bu sorumluluğun gerektirdiği görevleri yerine getirmesini bekliyor. Tabanın bu haklı istemlerinde, DİSK'in sınıf bilincini belirli ölçüde de olsa kavramış üyelerinin katkısı gözardı edilemez. Buna karşılık, uygulanan politikada sendikal hak ve özgürlüklere yer olmadığı için, hükümet TÜRK-İŞ'in "uslu durmasını" istiyor. TÜRK-İŞ yönetiminin sızlanmaları karşısında Başbakan, "TÜRK-İŞ'e akıllı bir ekip gelsin" diyebiliyor.

12 Eylül yönetimi ve onun uzantısı olan bugünkü hükümetin oluşturduğu siyasi ve hukuki yapı içerisinde demokrasiden söz edilemez. Toplumsal yaşamın her alanında tam bir otoriter anlayış söz konusu. Ülke adeta "sivil sıkıyönetim" ile idare ediliyor. Devlet, "polis devleti" kimliğine büründürüldü. Ama artık toplum suskunluğu, yılgınlığı yırtmaya başladı. Yaşamın tüm alanlarında demokrasi mücadelesi filizleniyor. Yemek boykotları, açlık grevleri, öğrenci yürüyüşleri ve benzeri faaliyetlerin ortak noktası, demokrasi özlemi. Ne var ki, Silahlı Kuvvetlerden sonra "en büyük organize güç" olduğunu ileri süren TÜRK-İŞ, demokrasi mücadelesinde başı çekmesi gerekirken hep geride kalıyor.

TÜRK-İŞ: TEK HE

Sebahattin Şen

TÜRK-İŞ'in bu konuma düşmesinde suç sadece merkez yönetimin değil. Genel merkezin politikasını onaylayan üye sendikaların yönetimleri de en az TÜRK-İŞ merkez yönetimi kadar sorumludur. Nitekim Şevket Yılmaz, eleştirileri her yanıtlamasında, "Ne yaptysak beraber yaptık, Başkanlar Kurulu'nun kararlarına harfiyen uyduk" derken sorumluluğun ortak olduğunu vurgulamaktadır. Ama üye sendika yönetimleri hem kendi kongrelerinde, hem de genelde kendilerini savunabilmek için suç hep TÜRK-İŞ merkez yönetimine yıkmaya çalışmış, TÜRK-İŞ yönetimi "günah keçisi" yapılmıştır.

1986'nın sözleşmeler yılı olması da, TÜRK-İŞ'de yaşanan güçlüklerden birisidir. İşçiler haklı olarak sözleşme masalarında kaybedilen haklarının geri alınmasını, MESS'in, TİSK'in, kamu işveren sendikalarının ilke kararlarının aşılmasını bekliyordu. TÜRK-İŞ yönetimi bu konuda da başarı gösteremedi ama, Şevket Yılmaz TEKSİF Genel Başkanı olarak TİSK ile yaptığı 100 bin işçiyi kapsayan grup sözleşmesinde, ilke kararlarının üzerinde % 35 zam aldı. Tekstil işkolunun içinde bulunduğu krize rağmen bu zammın verilmesi, genel kurul yaklaşırken "Narin Kardeşi" nin katkısıyla Şevket Yılmaz'ın başarı hanesine yazılan önemli bir puandı.

TÜRK-İŞ Genel Kuruluna işte tüm bu olumsuzluklarla birlikte gidiliyor. TÜRK-İŞ'in kurulduğundan bu yana

oynanan uzlaşmacı ve partilerüstü sendikacılık oyununu yeniden sergilemek giderek güçleşiyor. Bu kez roller çok daha zor, seyirci de daha bilinçli üstelik

Göstermelik Eylemler

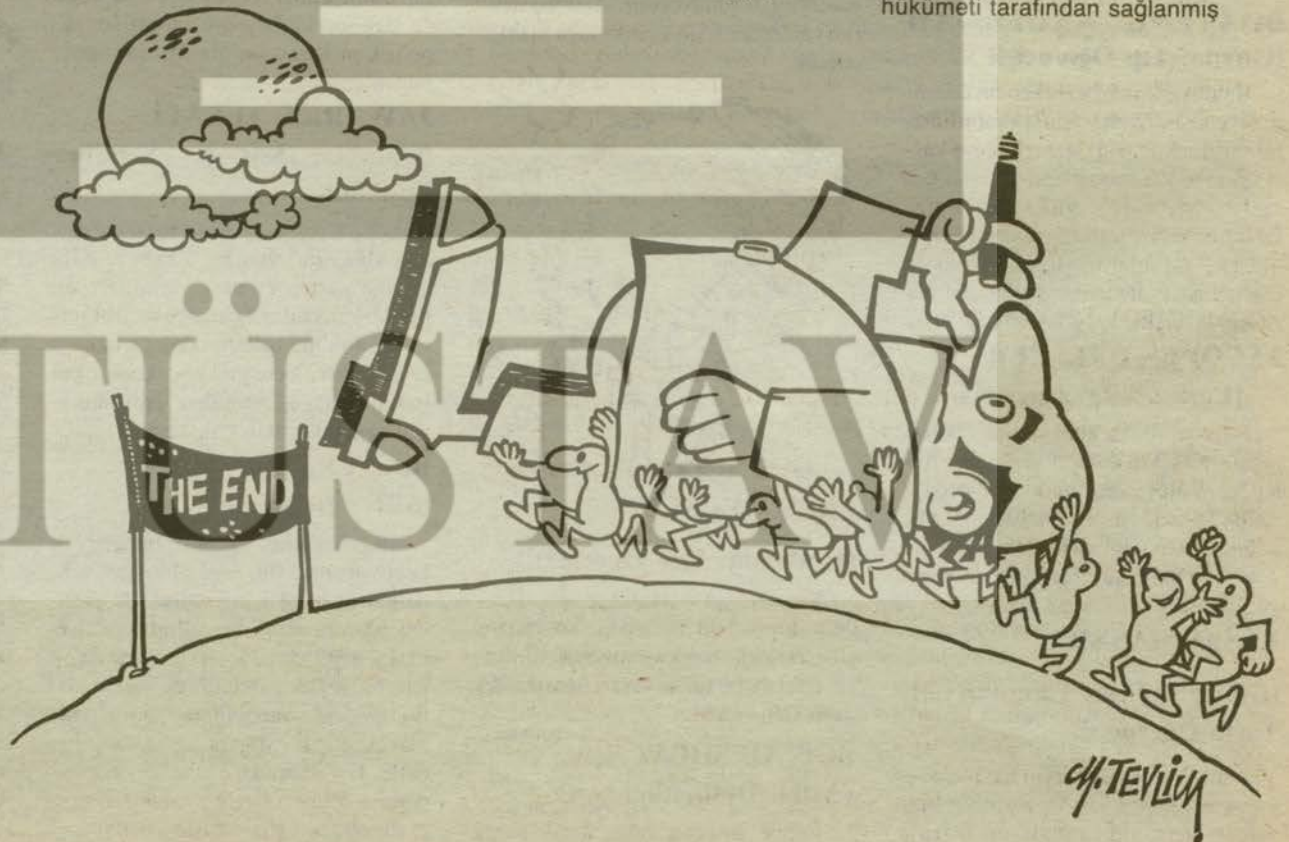
TÜRK-İŞ, tabanın ve demokrat niteliğe sahip kimi sendika yöneticilerinin baskısıyla bugüne kadar çeşitli eylemler yapmak zorunda kaldı. Ama TÜRK-İŞ yönetimi bu eylemleri hiçbir zaman benimsemedi, demokrasi mücadelesinde bir açılım olarak görmedi; aksine, uzlaşmacı sendikal anlayışının gereği tabandaki tepkileri yumuşatmak ve başka yönere kanalize olmasını önlemek için bir yol olarak değerlendirdi. Bununla birlikte İzmir Mitingi'nin olumlu etkileri görmemezlikten gelinemez. İzmir Mitingi'nde işçiler, demokratlar, ilericiler istemlerini açıkça haykırabilmiş, kendi güçlerini görebilmişti. Bundan korkan ve ders alan TÜRK-İŞ ve egemen sınıflar Eskişehir Mitingi'ni çok daha dar tutular, katılımı engellediler ve çok sıkı önlemler aldılar.

Ara seçimlerin gündeme gelmesiyle birlikte TÜRK-İŞ yönetiminde tehlike çanları çalmaya başlamıştı. TÜRK-İŞ'ten beklenen ara seçimlerde gücünü göstermesi, hükümete gerekli dersi vermesiydi. Ama nasıl? Uzun tartışmalardan sonra ara seçim yapılacak olan Manisa, Samsun, Zonguldak ve Gaziantep illerinde açık hava mitingleri yapılmasına karar verildi. Karar verildi ama, bu illerde miting yapılaca-

ğına TÜRK-İŞ yönetiminin kendisi de inanmıyordu. Şevket Yılmaz mitingler için, "Müracat ederiz, eğerizin vermezlerse kapalı salon toplantısı için başvururuz" diyerek, eylem yapmağa, hükümeti zorlamağa hiç de niyetleri olmadıklarını, kararın "kerhen" alındığını açıklıyordu. Hükümetin mitingler için izin vermemesi, TÜRK-İŞ yönetimini gerçekten sevindirdi.

Yönetimin daha sonra TÜRK-İŞ tarihinde ilk kez politik iktidara karşı açıkça tavır alarak, "ANAP'a işçilerden oy yok" şeklindeki açıklaması yine tabanın zorlamasıyla genel siyaset yasağına karşı atılmış bir adımdı. Bazı sendika başkanları ise tavırlarını daha da netleştirerek hangi partiye oy vereceğini açıkça söylüyor, üyelerine, kamuoyuna mesaj gönderiyordu. Böylece TÜRK-İŞ'in partilerüstü politikası açıkça çiğneniyordu. TÜRK-İŞ'de merkezi disiplin çok zayıf olduğu için, bazı sendika başkanları hükümete oy vereceğini açıklarken (Turan Çağlar, Haber-İş Gn. Bşk), başkaları da muhalefete oy vereceklerini söyleyebiliyordu. Oysa sendikaların kendi içlerinde birliği sağlamadan kamuoyunda etkin bir güç oluşturmaları olanaksız.

İşin doğrusu, TÜRK-İŞ yönetimi diyalog politikasından bir türlü vazgeçemiyordu. Kamuoyunda her ne kadar hükümete karşı sert demeçler verilse de, TÜRK-İŞ hükümete güvenmek istiyordu. Bu güven duygusu ILO'nun 72. Dönem Genel Kurulunda şöyle ifade edildi: "Türk hükümeti tarafından sağlanmış

DEF GENEL KURUL MU?

bulunan bilgiye atıfla, (Komitenin) işveren üyelerince de desteklenen işçi üyelerin bir önerisi üzerine, Türk hükümetinin raporunda tasrih ettiği sözleri tutacağı umudu belirtilerek bu ülkenin durumunun görüşülmesine karar verildi..." Her fırsatta hükümeti ILO'ya şikayet etmekten söz eden TÜRK-İŞ, bu kez de Türkiye'nin durumunun ILO Kongresinde görüşülmemesini öneriyor, gerekçe olarak da hükümetin "taahhütte bulunduğu" önu sürülüyordu. Oysa işçi sınıfının hak ve özgürlüklerinin "taahhütte" değil, mücadele ile alınacağını TÜRK-İŞ yönetiminin çoktan öğrenmesi gerekiyordu. Hükümetin, "taahhüt" önu yerine getirmesi, 24 Ocak politikasından vazgeçmesi demektir. Çünkü, demokrasinin, sendikal hak ve özgürlüklerin yok edilmesinin temel mantığı bu politikada yatmaktadır. Hükümet bugüne kadar uyguladığı politikadan kendiliğinden vazgeçmeyeceğine göre, ki tersini düşünmek eşyanın tabiatına aykırıdır, sendikal yasalarda da hükümetin tek taraflı değişiklik yapmasını beklemek hayaldir. Yasalarda işçilerden, emekçilerden yana bir değişiklik olacaksa, bunun önkoşulu işçi sınıfının örgütlü mücadelesidir.

İlk Ciddi Muhalefet

İşte bu koşullarda TÜRK-İŞ tarihinde ilk kez ciddi bir muhalefet ortaya çıkıyor, Petrol-İş Genel Başkanı Cevdet Selvi yaklaşık 8 ay önce yönetimin işlevini yerine getiremediğini söyleyerek genel başkanlığa aday olduğunu açıklıyordu. Bugüne kadar TÜRK-İŞ kongrelerini, kapalı kapılar arkasında yürütenler bundan rahatsız oldular. Onlara göre TÜRK-İŞ yönetiminin kamuoyunda açıkça eleştirilmesi, örgütü yıpratıyordu. Ne var ki, bu iddiayı öne sürenler daha sonra, özellikle kendikongrelerinde yeniden seçilebilmek için, TÜRK-İŞ yönetimini eleştirmekten geri kalmayacaklardı. Muhalefetin TÜRK-İŞ'in pasifliğine daha fazla göz yummasının sayısız yararları da daha sonra görülecekti. Göstermelik de olsa bazı eylemler yapılması, bir önceki genel kurulda "sosyal demokrat" sözcüğüne tahammül edemeyip delegelerin üzerine yürüyen Şevket Yılmaz'ın bile, tabana şirin gözükmesi için de olsa, sosyal demokrat olduğunu söylemesi, genel grev "tehdit"inin savrulması, kimi sendikacıların daha da ileri giderek "hapse girmeyi göze almak" tansözemesi muhalefetin zamanında başlamasından kaynaklanan gelişmelerdi. Muhalefetin önce sosyal demokrat sendikalarla sınırlı kalmasına karşın daha sonra demokratik bir yelpazeye yayılması sevindiriciydi. Bununla birlik-

te demokratik muhalefetin ilkelerini ve programını zamanında açıklaması, hareketin dar sınırlar içerisinde sıkışıp kalmasına neden oldu. Oysa ilkeler ve program zamanında açıklansaydı, tabanda daha geniş tartışma ve destek bulma olanağı sağlanacaktı. Bu makale yazılırken de demokratik muhalefette yer alan sendikaların tek tek program hazırladıkları bilinmekle birlikte ortak bir program ve ilkeler henüz açıklığa kavuşmamıştı.

TÜRK-İŞ içerisindeki rahatsızlık sadece demokratik muhalefetle sınırlı değil. Sağ kesimdeki sendikaların büyük bir çoğunluğu da Şevket Yılmaz'ın dışında yönetimin değişmesini, "taze kan" verilmesini savunuyor. Bu arada yönetimin beş kişiden yedi kişiye çıkarılmasını isteyen ve yeni yönetimde "koltuk kapma" sevdasında olanlar da var. Yönetici sayısının artırılması Şevket Yılmaz'a da hareket serbestliği kazandıracak. Türk Metal Genel Başkanı Mustafa Özbek'in de genel başkanlığa aday olduğunu açıklaması ise, kişisel pazarlık gücünü artırmak istemesinden başka bir anlam ifade etmiyor. Türk Metal'in ambleminde kurt resmi bulunması ve MHP davasından idamla yargılanan Avni Çarsancaklı'nın kısa bir süre öncesine kadar bu sendikanın başkan vekilliğini yürütmesi, liberal sendikaları dikkatli olmaya zorluyor. Mustafa Özbek'in "aşırı sağla ilgim yok" demesi de hiç inandırıcı değil.

Demokratik Muhalefete Düşen Görev

TÜRK-İŞ içerisinde demokratik muhalefet, yönetimi ve bazı çevreleri çok rahatsız etti. Delege seçimlerinden başlayarak demokratik muhalefet ezilmeye, yok edilmeye çalışıldı. Birçok delege seçimleri "korsan" yapılırken bu engeli aşım şube yönetimlerine aday olanlardan bazıları isten atıldılar. Bu anti-demokratik uygulamalarla tabandaki muhalefetin delege ve yönetici düzeyine yansması önemli ölçüde engellendi. Kongreler sonucundagelinen noktada TÜRK-İŞ üyesi sendikaların yönetimlerinde önemli bir değişiklik olmadı ve güç dengesi önceden olduğu gibi sağ kesimden yana.

Öte yandan, TÜRK-İŞ'in yerli ve yabancı birçok karanlık güçlerin cirit attığı bir kuruluş olduğu artık iyice biliniyor. İlişkiler ne kadar sertleşse de TÜRK-İŞ, her zaman hükümetlerin en büyük destekçisi. Böylesi bir ortamda demokratik muhalefetin başarılı olması güç. Ama bu güçlük, demokratik muhalefeti sınıf ve kitle sendikacılığından ödünler vererek liberal kesimle uzlaşmaya itmemeli. Kuşkusuz kimi uzlaşma

yolları aranabilir; ancak temel eksen, demokratik sınıf ve kitle sendikacılığının yaşama geçirilmesi olmalıdır. Bunun için de yönetim tamamen değişmeli, uzlaşmacı ve partilerüstü sendikacılık anlayışı reddedilmelidir. Böylesi bir hedef Genel Kurul sınırlarını aşabilir, çok daha uzun süreli bir mücadele gerektirebilir. Bu mücadele başlamıştır, giderek daha geniş tabana yaygınlaştırılıp sürdürülebilir. Amaç, ne pahasına olursa olsun yönetimi kazanmak ya da yönetime girmek olmamalıdır. TÜRK-İŞ'e bugüne kadar hakim olan uzlaşmacı ve partilerüstü sendikacılık anlayışı değişmediği sürece yönetime girmek ya da yönetimi kazanmak hiçbir anlam ifade etmeyecek, aksine varolan demokratik muhalefeti de köreltecek, yılgınlığa düşürecektir. Demokratik muhalefet Genel kurulu bu anlayışla değerlendirilerek bir platforma dönüştürülmeli ve şu hedefleri önüne koymalıdır.

• TÜRK-İŞ yönetiminin 12 Eylül'den bu yana izlediği uzlaşmacı politika tüm belgeleriyle, kanıtlarıyla deşifre edilmelidir.

• Demokratik sınıf ve kitle sendikacılığı anlayışı tüm yönleriyle ortaya konulup savunulmalı, TÜRK-İŞ'e bu anlayışın egemen olmasına çalışılmalıdır.

• TÜRK-İŞ içerisinde merkezi disiplin sağlanmalı, aynı işkolundaki sendikalar demokratik esaslar çerçevesinde birleşmelidir.

• Demokrasi ve sendikal haklar için bir program çizilmeli, bu programın yaşama geçirilmesi için kitlesele eylemler önerilmeli, diğer sendikalarla, demokratik örgütlerle ve siyasi partilerle işbirliğinin yolları aranmalıdır.

Kesinlikle unutulmaması gereken bir nokta da, işçi sınıfı mücadelesinin siyasi ve sendikal alandaki başarısının atbaşı gittiği, biri olmadan diğerininuzun süreli olmayacağıdır.

Dindi Bakışların

dindi pervazlara eğleşmeyen kapaklandı yere biçerek omuzlarımı yalnızlıklar, dalgınlıklara yakıştımda daha çok kaç zamandır camlarda unutuporum alnımı

böyle miydim, yürüdüm mü bıçkın bir savrulmuş dudaklarımda dönen papatyada duyardım kenti. bilirdim değiştirebilir günü gülüşlerinden boşanan mevsim hırçınlığımı aysız dağlara saklardım

usullüğümü sonsuz kuytularına

durmadan kendi kıyılarına yiten bir dalga

-miyim şimdi. nedendir

kanatlarını eskiterek bulur beni martılar

acı akşam

-lara

vura

vura

eski sulara mı bu durgun sanki bitimsiz yorgunlukta yaşayabilir miyim alnımsız, ya dağınık saçlarımla -diye savruluyorum duru çıplaklığına gecenin şakaklarımı eskiten ellerim kahıyor sabaha uçup gidiyor gözlerim

(saçlarını okşuyordur ilk ışıltıları güneşin

çiylerin taç rengi

ne güzeldir değil mi erken saatlere gül dikmek

ne güzel duymak sabahın sevincini

bu zamansız günbatımına ne demeli alıp duvara astığımızı)

avuçlarımda o delifışek mevsiminden mevsime yüreğim

M. Mahzun Doğan

Türk-İş Genel Kurulu

2-28 Aralık 1986 günleri yapılan 14. olağan Türk-İş Genel Kurulu, Türk-İş'in 34 yıllık tarihinde yapılmış olan genel kurullar içinde önemli farklılıklar ve demokratik dinamikler içermesiyle ayrı bir yere şimdiden oturmuş durumda.

Genel Kurul, aynı zamanda Türkiye işçi sınıfını ilerci sendikal örgütü DİSK'in kapatılma kararının verildiği ve yöneticilerinin hapis cezalarına çarptırıldığı bir tarihe rastladı. Genel kurulun ikinci günü açıklanan DİSK kararı ilerici delege ve sendaka yöneticilerinin tepkilerine yol açarken, Türk-İş yöneticilerinin bu konudaki samimiyetsizliğini de bir kez daha sergiledi. DİSK'in kapatılmasını kınayan, en azından geçiştirme bir "kaygı" ile karşılayan bir karar bile çıkamadı. DİSK kararı duyulduğunda Şevket Yılmaz "kaygısını ve üzüntüsünü" açıkladı ama Türk-İş yöneticisi olarak değil, Türk-İş'in de üye olduğu Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) yürütme kurulu üyesi olarak. Türk-İş Genel Başkanı Şevket Yılmaz "kaygı ve üzüntüsü"nü böyle dolambaçlı biçimde ifade ediyordu. Şevket Yılmaz'ın açıklamasının ardından bu içtensizliği, Yol-İş delegesi Cengiz Çerezciolu yerinden seslenerek vurguladı ve bu açıklamanın, "1983 genel kuruluna sunulan çalışma raporunda DİSK'i suçlayan cümleler karşısında inandırıcı olmadığını" hatırlattı. Salonda bulunan bazı delegeler "DİSK'e özgürlük" ve "hükümet istifa" diye slogan attılar.

1.5 milyon üyesi olan Türk-İş, 400 dolayında koltuğu olan DSİ salonunda kongresini yaptı. Delege sayısının 400 olduğu, konuklar basın düşünüldüğünde bu sayının 600-700'ü bulacağı açıkken, Türk-İş yöneticilerinin kapalı salon tutmaktan kaçınmaları "işçiye kapalı kongre" esprilerinin yapılmasına yol açtı. Herkes taban korkusunun bu garipliğe neden olduğunu düşünüp yadırgıyordu.

Bu genel kurulun diğerlerinde ayrılan bir yanı, 1971'den bu yana Türk-İş'te faaliyetlerini sürdüren CIA'nın paravan örgütü ve sömürge tipi sendikacılığı Türk-İş'te egemen kılmaya çalışan, Asya Amerika Hür Çalışma Enstitüsü (AAFLI) hakkında o tarihten bu yana yapılan genel kurullarda tek sözcük söylenmemişken bu genel kurulda demokratik muhalefet sözcülerinin ve delegelerinin AAFLI'ya cepheden yüklenmeleriydi. Hatta bu yolda, Yol-İş delegesi Etem Cankurtaran'ın verdiği sözlü önerge, içeriği biraz bulanık olsa da, ilişkilerin kesilmesi anlamına geliyordu ve genel kurulda kabul edilerek karar haline geldi. AAFLI ile ilişkilerin kesilmesi demokratik muhalefetin çalışma programına da girerek, muhalefetin ortak hedefi haline geldi.

14. genel kurulun en önemli yanı ise Türk-İş tarihinde muhalefetin ilk kez ciddi bir alternatif oluşturması, birliğini sağlaması ve ortaya oldukça geç çıkmasına (genel kurulun al-

DEMOKRATİK MUHALEFET ZORLADI

Cemil Turan

tıncı günü) karşın bir çalışma programı oluşturması oldu. Birliğini sağlayan demokratik muhalefet, sağın bölünmesinden de yararlanarak ayrı bir liste çıkardı ve yönetimi kılıpayı kaçırdı. Bu, yoğun bir birlik-bütünlük-beraberlik edebiyatı

ve muhalefetin eritilmesi çabaları reddedilerek oldu. Muhalefetin kararlılığı, yine ilk kez genel ku-

ruldan hemen önce, kapalı kapılar ardında ve otel lobilerinde yönetimi belirleme geleneğine son veriyordu. Cevdet Selvi'nin sekiz ay önceden genel başkan adaylığını ilan ederek yönetime yeni bir anlayışın gelmesi ve "Türk-İş'te değişim" isteklerinin tabanda tartışılmasını sağlaması Türk-İş'te görülmemiş bir yenilikti. Nitekim kamuoyu önünde tartışma,

sağın sendikacılarının geçen yıl boyunca bir türlü sindiremedikleri bir yöntem oldu. Bütün bu gelişmelerin sonucunda demokratik muhalefet Türk-İş'in kemikleşmiş yapısını ve sendikacılarını epeyce zorladı, soğuk terler döktürdü.

Bu genel kurulun şimdiye kadar-kilerden değişik bir yanı da eski yönetimin birbirlerini "mafya" diye suçlamalarına dek varan, yolsuzlukları ortaya karşılıklı olarak döken, uzlaşmaz bir biçimde bölünme ve çatışmalarıydı. AAFLI, Pathfinder Vakfı ve ISAAC adlı Amerikan kuruluşlarından gelen paraların nasıl yendiğinden tutun, oğullarının AAFLI parasıyla Amerika'da nasıl okutulduğuna, birbirlerini mahkemeye vereceklerine kadar birçok kirlî çamaşır, 12 Eylül uygulamaları karşısında herbiri birdiğeri kadar sorumlu oldukları halde suçu birbirlerinin üstüne atmaları, kapalı kapılar ardında dönen dolaplar ..., hepsi delegeler önünde ve basın toplantılarında ortaya atıldı. Şevket Yılmaz artık köprüleri iyice attığı Sadık Şide ile çatışırken, Şide bir yandan da eğitim Sekreteri Kaya Özdemir'e ve mali sekreter Ömer Ergün'e yüklendi. Seçimi kazanan Şevket Yılmaz'ın listesinde Sadık Şide, Kaya Özdemir ve Türk-İş'in dillere destan "iç mali yapısının" simgesi haline gelen 34 yıllık mali sekreter Ömer Ergün yeni yönetimde yer alamadılar.

Türk-İş'te "hareketçi" diye bilinenlerin, şimdiye kadar hiç olmadıkları kadar güçlenmeleri ve bazı sendikalarda (Tes-İş, Şeker-İş gibi) bu grubun etkinliğinin artması, 100 dolayında bir delegeyi kontrol altında tutmaları sonucunu getirmişti. Şevket Yılmaz'ın DYP yönünde ağırlık koyması ve listesini DYP ağırlıklı oluşturması da ANAP çevresinde tepkiye yol açmıştı. Bu gelişmelerin sonucu olarak, daha önce Türk Metal'in danışmanı olan ANAP milletvekili Alpaslan Pehlivanlı'nın da desteği ile hareketçi Türk Metal Genel Başkanı Mustafa Özbek önderliğinde sağın bir kanadı ayrı bir listeleşmeye gidiyordu. Sağın bu şekilde bölünerek iki liste halinde seçimlere girmesi de Türk-İş tarihinde ilk kez görülen bir gelişmeydi.

Ağırlıkla bir seçim genel kurulu olarak geçen genel kurul, Türk-İş'te yürütülen politikanın "partilerüstü" değil, "işçilerüstü" olduğunun sayısız kanıtlarıyla ve tartışmalarıyla geçerken, demokratik muhalefetin bu politikayı ve uygulayıcılarını oldukça zorladığı, geleceğe dönük bir umut ve güven verdiklerini belirtmek gerekir.

Muhalefet sağladığı bu bütünlüğünü korumalı, geliştirmeli, ortaya çıkardığı programı uygulamaya yönünde zorlayıcı bir güç olmalı ve varlığını her zaman güçlü biçimde hissettirmelidir. Aksi takdirde, genel kurul kararı olarak çıkan "1987'nin eylem yılı olması" bir boş söylem olmaktan öteye gitmeyecek ve yine hükümetlerle "diyalog" politikası sürdürülecektir.

Taner Gürel

S eul ulusal üniversitesinin duvarları "Kahrolsun Chun Doo Hvan, Kahrolsun Diktatör" sloganlarıyla dövülürken, öğrenci Lee Dong Soo, kendisini yakarak üç katlı binanın çatısından atlar. "Kahrolsun ABD emperyalizmi" Lee'nin son haykırışıdır.

1980 Nisan'ında başlayan muhalefet gösterileri, mucizelerin icracısı General Park'ın sandalyesini sallamaktadır. Göstericilerin istekleri arasında ücretlerin artışı, başbakanın istifası, Güvenlik örgütü başkanı Chun Doo Hvan'ın istifası ve Güney Kore'nin demokratik bir ülke olması vardır. Chun'un istifa ettiği, başbakanın görevden çekildiği açıklanır. Ama bir anda muhalefeti de şaşkınlığa düşüren silah sesleri yükselir Mavi saraydan. Toz duman ortaldıktan yavaş yavaş çekilirken, Park'ın cesedi başında Chun Doo Hvan durmaktadır. Chun Doo Hvan acımasızlığını Kwangu göstericilere karşı aldığı ölümlerle sergiler: 1000 ölü.

Chun Doo Hvan, 1961 darbesinden 1979 darbesine dek ülkeyi demir ölçesiyle yöneten Park Çung Hi'nin mirasına konmuştur. Mısa ve İsa'dan sonra kutsal kitaplardan çıkarılan mucize, Park Çung Hi ile yeniden insanlığın önüne konulmuştur. Mucize olanaksız oldurmak sanatıdır ve sanatkarların yapıtlarını ortaya koyabilmeleri için malzemeye teknik ve içerik olarak egemen olmaları gerekmektedir. Park 'Mucize Ülke' Güney Kore tablosunu tuvale istendik renkler ve desenlerle işleme karşın kellesini kurtaramamıştır. Chun, Park'ın ithal ikamesinden, ihraç ikamesine dönüşen tablosuna bir iki fırça darbesi atarak mucizevi tabloyu tamamlamıştır. Tamamlamasına tamamlamıştır ama Park'ın kellesini alan koşullar solugunu Chun'un ensesinde duyurmaktadır.

Mucizevi anlamak için Kore tarihinde biraz dolaşmak gerekmektedir.

Kore, Japon imparatorları, Çin imparatorları ve Rus Çarları için bereketli topraklardır. Tümü de aynı topraklar üzerinde egemenlik kurmak isteyince, Kore halkı birbiri ardına değişik ulusların sömürgecilik anlayışlarını öğrenirler. Sarı çöce Japonlar, Çin ve Çarlık Rusyasına postayı atar, Kore'nin egemenliği 1905'ten sonra Japonlardan sorulur. Japonlar, bir genel vali, nitelikli iş gücü, idari personel ve eğitilmiş polis gücünü ülkelerinden getirirler. Japon uzmanlar, Kore'nin ekonomik gelişmesinin rotasını, Japon ekonomisinin gereksinimlerine göre çizerler. Ülkelerinde ikinci sınıf insan durumuna düşen Korelilerin görevi Japon işgücüne ucuz gıda maddesi üretmek, Japon sanayiine kömür, demir çıkarmaktır. Asya'nın en iyi çin pirincini üreten Koreli köylüler bir yandan da açlıktan kırılmaktadırlar. Okur yazarlık oranı düşüktür, ulusal bilinç bozguna uğramıştır. 1919 yılında Japon egemenliğinden kurtulmak için başlatılan Samil hareketi ezilmiş, yurt dışında Dr. Singman Ri tarafından kurulan hükümet, sorunların ağırlığı altında kalmıştır. Savaşa hazırlanan Japonlar yayacak denli yiyecek verdikleri Korelilerin bir kısmını da Japonya'ya sürerek silah sanayiinde çalıştırmaya başlamışlardır.

Ne ki Pearl Harbour baskını ile başlayan savaş Missouri'nin güvertesinde sona erince Kore kurtulur gibi olur. 38. enlemden ayrılmış iki Kore çıkar ortaya. Sürgündeki Singman Ri hükümeti Sam amcadan izin alarak 1948'de Güney Kore Cumhuriyetini kurar. Ri'nin ağır sanayiye yönelmek, tarımsal gelişme ile sanayileşme arasında uyumu sağlamak için tasarları vardır. Sam Amca sorar: Hammadde,

mavi saraydaki paraşütçü

enerji, teknik, bilgi, nitelikli iş gücü var mı? Düşleri bırakır, Japon döneminden kalan alt yapı ile nafif sanayilesirseniz size kredi ve hammadde gelecektir. Derken 38. enlem provakasyonu çıkar ortaya.

Türkiye'de bu sıralar NATO'ya girmek düşüncesindedir. 3 aylık Menderes hükümeti savaş kararı alır. Anayasa, Meclis atlanmıştır bu kararın alınmasında. Asker götüren trenlerin üzerlerine tebeşirle "Atatürk'ün evlatları, İnönü'nün fidanları, Celal Bayar'ın kurbanları" yazılmıştır. Hür dünyanın diğer ülkeleri sıhhiyece, tesisatı vb. cephe gerisi birliklerle savaşa katılırken Türkiye 4500 kişilik bir Tugayla savaşa katılır.

Savaş sonrası Sam Amca Güney Kore'nin dipsiz bir kuyu olduğunu anlamakta gecikmez. Verilen tüm kredilere, kaynak aktarımlarına karşın beklenen, istenen ekonomik gelişme ortalarında yoktur. Sam Amca Güney Korelilere sarı cücelele ilişkileri sıcak tutmak gerektiğinden söz eder. Sarı cüce Japonlar geleneksel düşmandır oysa. Bu istek anti-Japon ve anti-Kuzeyci bir yönelimle, Sam amcanın çizdiği ekonomi politikayı izleyen Singman Ri'yi sarsmıştır.

Singman Ri Nisan 1960'da kendisinin seçileceği bir seçim düzenler. Nasıl bir sihirbazın şapkasından tavşan çıkacağına insanlar önceden hazırlıklıysa sandıktan da her koşulda Ri'nin çıkacağı açıktır. Muhalefetin gösterileri, Singman Ri'yi istifaya

zorlar. 1960 Temmuz-1961 Nisan arasında Miyun Çong II. Cumhuriyeti kurar. Güney Koreliler II. Cumhuriyetin ne olduğunu anlamadan Tuğgeneral Park Çung Hi başkanlığında bir grup subay dar-

be yapar. Kentler Park'a karşı durur. Park köylülere borçlarını sileceği müjdesini vererek destek ister. Kentliler yaşamlarından bezerken köylüler bir süre sonra hükümet denetimindeki kooperatifler ve kredi umacıyla hizaya girerler.

Park, doğaldır ki Sam Amcanın önerilerine başvurur. Önündeki aşamada tüketim maddelerinin üretimini arttırılması, enerji sanayinin geliştirilmesine önem verilecektir. Park Çung Hi, III. Cumhuriyete kendisini başkan seçtirmeyi ihmal etmez. Sam Amca her başkandan istediğini Hi'den de ister. Japon kredileri için Japon dostluğu. Ashında bu dostluğu Park'ın kişiliğinden başka sağlayacak adam da yoktur. Park Japon askeri akademisinde okumuş, savaşa Japon üstteğmen Minoru Okomoto olarak katılmıştır. Koreli Japon Minoru Okomoto-Park Çung Hi bir sıkıyonetimle Japon-Kore dostluğunu ilan eder. Park kredi için özveriden kaçınmaz, Vietnam savaşına da asker gönderir.

Japon kredileri ile birlikte Güney Kore ihracata yönelik bir ekonomik rotaya girer. Ucuz, sendikası işgücü, askeri bir denetim içinde üretim sürecindedir. Park

seçimlerin yapılmasına karar verir. Muhalefet Kim Dae Yung'la büyük bir atılım yapar. Park seçimleri yüzde 2-3'lük bir farkla kazanır. Park'ın bir huyu vardır. Güney Kore halkına bir tasarısından söz edecekse olağanüstü hal ya da savaş durumu ilan etmektedir. Bu kez Yuşin anayasası ilan edilecektir. Olağanüstü hal altında kabul edilir. Park'ın yetkileri artmıştır. Kırsal kesimde Samuel hareketi başlar. köylüler gönüllü olarak çalışmaya katılacaklardır. Çalışmaya katılmayanların evlerinin çatılarına sarı renkli onursuzluğu simgeleyen bayrak asılacaktır.

Sam Amcanın isteği ile ithal ikameci sanayi politikasının tüm özellikleri ortadan kalkar, ihraç ikameci sanayi modeline dönüşür. Gemi yapımı, elektronik ve petrokimya, tekstil sanayiinin geliştirilmesine 5 yıllık planda yer verilir. Kentlerde de Fabrika-Samuel hareketi başlar. İşçiler gönüllü çalışmaktadırlar.

1979 Ekim'de Park rejimine karşı gösteriler çoğalmıştır. Park sorunlara çözüm bulamamaktadır. Kargaşadan paraşüt general Chun Doo Hvan iktidar olarak çıkar. Kwangu göstericilerine karşı giriştiği katliam, Kore tarihinde iç savaştan daha önemli bir anı durumuna gelmiştir. Chun birbiri ardına kararlar alarak yürürlüğe koyar. Muhalefet partilerini yasaklar. Kim Dae Jung ve Kim Young Sam gözaltına alınır. Neki Sam amca Chun'un kulağını bükür. Ölüme mahkum edilen Kim Dae Jung sürgüne gönderilir. Chun seçim yapılacağını açıklar. Koreliler, tavşan çıkararak sihirbazı izlerler. Chun kendisini başkan seçtirecek 5 bin kişilik bir kurul için seçim yaptırır. Kurduğu Adalet ve Demokrasi Partisi bu kurulda çoğunluğu kazanır. 7 yıllık bir süre için 4. Cumhuriyetin başkanı olur. Elinde bir sihirli değnek vardır. Dokunduğu her kurum yeniden örgütlenmektedir. Devleti düzenler, ekonomik rotayı kesin olarak ihraç ikamesine çevirir. Hammadde kaynakları kısıtlı, iç pazarı dar, kırsal nüfusu topraklarından sanayileşme uğruna koparılmış, küçük ve orta işletmeciliği çökmüş, yerli kredi ile kurulmuş tekelere Japon tekellerinin içiçe geçtiği bu ülkede Chun mucizelerini sürdürmeye başlar. Chun demokrasi için izin verir. Muhalefet gösterilere başlayınca Kwangu katliamını anımsatan önelemlere başvurmadan çekinmeyeceğini gösterir. Chun, 'Yeni Kore Demokratik Partisi'nin kurulmasına izin verir. Seçimlerde yüzde 29'luk bir oy oranına ulaşması ve anayasayı değiştirmek için 10 milyon imza toplaması tüylerini diken diken eder. Parti merkezini askerler basar, kim var kim yok gözaltına alınır, tartaklenir. Chun imza kampanyası öncesi halkı uyarmıştır. Başınıza iş gelebilir ona göre demmiştir. Sam amca Chun'un kulağını bir kez daha bükür. Chun muhalefet liderlerini toplayıp özdür diler, Mavi Saray'da yemek verir. Polis'in halka karşı sert davrandığını ve cezalandırılacaklarını belirtir. Beyaz Saray Dışişleri Sözcüsü Charles Reedman "halkın hükümeti eleştirmesini engellemek demokrasıyla bağdaşmaz" demmiştir çünkü.

Chun, muhalefete uğraşırken, Amerikan kongresinde yükselen seslerle irkilivermiştir. Güney Kore malı kimi ürünlerin ABD pazarlarına girmesi derhal önlenmelidir denmektedir.

Chun buruk ve kırgındır. Kuşkusuz Amerika'ya sürgüne gönderdiği birisinin yerine getirileceğininoktasında toplanmaktadır. Sam Amca Chun'un başını artık okşamamaktadır. Ucuz işgücü sağlamadaki başarısı, Kore mucizesine katkıları unutulacak mıdır?

CHUN DOO HVAN

Karşı-Devrimcilerin

Tüm dünyada, özellikle sanayileşmiş batı toplumlarının gençlerinin en büyük sorunlarından biri olan uyuşturucu kullanımına karşı savaş açılmışken, hemen hergün Batı basınının sayfalarında boy gösteren bir ülkede, Afganistan'da olup bitenler görmezlikten geliniyor. Demokratik Afgan Hükümetine karşı savaşan isyancı grupların durumları, uluslararası ilişkilerden gündelik yaşamlarına kadar her boyutta propaganda amacı ile ele alınırken, bu güçlerin, ülkede var olan düzeni yıkmaya çabalarını dünya gençliğinin geleceğini tehlikeye sokma pahasına yürütmekte olduklarından nedense pek söz açılmıyor. Kamuoyunu bilgilendirme konusunda izlenen bu çifte standart, aynı zamanda kapitalist ülkelerin yöneticilerinin kendi halklarının çıkarlarını nasıl hiçe saydıklarının bir göstergesidir.

Evet; Afganistan'ın gri bozkırlarının ortasında eflatun, kırmızı ve beyaz renkli çiçeklerle dolu tarlalar uzanıyor: Haşhaş tarlaları... Buralarında keyif verici ve uyuşturucu özelliğiyle tüm dünyada kendine yaygın bir pazar bulmakta güçlük çekmeyen afyonun elde edilmesi amacıyla büyük oranlarda haşhaş ekiliyor ve elde edilen zehirin satışı ile sağlanan para da isyancılar ile bunlarla ilişkide olan gizli haberalma örgütlerinin finansmanında önemli bir rol oynuyor.

Afganistan'ın güneyinde 1000 milik bir alanda çarpışmakta olan isyancılar, 3 ayrı bölgede doğrudan haşhaş işine karışmış olduklarını saklama gereğini bile duymuyorlar. Onlara göre savaş, kendine özgü ekonomik ve ahlakî zorunlulukları da beraberinde getirmiş. Haşhaş ekimi Demokratik Afgan Hükümetine karşı yürüttükleri savaşında ayakta durabilmeleri anlamında yaşamsal bir öneme sahip olduğundan, kendilerini bu amaca yönelik olarak yaptıkları hiçbir şeyden sorumlu tutmuyor ve yöntemlerinin sorgulanmasına karşı çıkıyorlar.

Isyancılarla işbirliği içinde bulunan Pakistan güdümlü Afgan siyasi partileri, isyan hareketinin kimi bölgelerde doğrudan afyon üretimine giriştiğini, kimi bölgelerde de ekimini özendirdiğini, hatta zorladığını itiraf ediyorlar. Pakistanlıların olayın sorumluluğunu ülkeyi yöneten güç olmaları nedeniyle Demokratik Afgan Hükümetine, hatta daha da ileri giderek Sovyet birliklerini yıkmaya çabalarına karşın, haşhaş ekiminin devrim sonrasında yalnızca isyancıların denetimindeki bölgelerde gerçekleştiğini bizzat Amerikalı görevliler ifade ediyorlar.

Öte yandan, Pakistan'da bölgesel

AFYON

yayın yapmakta olan Khyber Mail gazetesi, bölgede dev boyutta işleyen uluslararası bir mafya'nın olduğunu ve onun önderliğinde ABD ve İngiltere'de tüketilen eroinin % 80'ini. Pakistan-Afganistan sınırından geldiğini belirtmektedir. Gene Pakistan'da yayınlanmakta olan Amn gazetesi, Quette, Peşaver, İslamabad ve Ravalpindi'nin yeraltı narkotiğinin merkezleri haline geldiğini, ve sınır boyunca bizzat batılı kimyagerler tarafından işletilen 20'den fazla laboratuvarın kurulmuş olduğunu söylemekte. Bu konudaki haberlere sayfalarında sık sık yer vermekte olan yayınlardan Mag dergisi, Afganistan'dan getirilen eroinin, başta uluslararası bir havayolu ve geniş bir limana sahip olan Ka-

Gizli Silahı

ileri gitmiştir. Oysa Ziya ül-Hak yönetiminin olayı örtbas etme çabalarına isyancıların kendileri bile katılmamakta ve gerçeği en açık biçimde liderlerinin ağızından dile getirmektedirler: "Afganistan'da haşhaş ekimi böylesine büyük boyutlara yeni yeni ulaşmıştır ve hükümet güçlerine karşı yürüttüğümüz savaşınla doğrudan ilintili bir şekilde gerçekleştirilmektedir."

Aslında Afganistan'ın birçok bölgesinde yıllar öncesinde de haşhaş ekimi yapılmaktadır. Hatta bazı kabileler için, bu iş kültürlerinin geleneksel bir parçası haline gelmişti. Ancak devrim sonrasında bu başıboşluğa dur-

denilmiş ve denetimsiz her faaliyet hükümet güçlerince yasaklanmıştı.

Bugün Musa Quala kentinde öğretimlik yapan ve Helman bölgesinin önde gelen asillerinden Nazım Akınzade'nin ağabeyi olan Muhammed Resul, haşhaş ekiminin isyancılar için taşıdığı önemi şöyle vurguluyor: "Başka nasıl yapabiliriz ki? Allahsız Afganlılar ve Ruslara karşı savaşımızı afyon üretip satarak ve karşılığında silah alarak sürdürüyoruz."

Diğer birçok isyancı lider tarafından da dile getirilen bu gerçeği Müslüman halka empoze etmek için bir kılıf bulmakta da gecikmemişler. Bilindiği gibi Afganlılar, hele isyancıların etkili olduğu bölgelerde yaşayan halklar, dinlerine fazlasıyla bağlı olup, Müslümanlığın reddettiği herhangi bir konuda oldukça duyarlıydılar. Aynı sorunun keyif verici ve uyuşturucu maddeler konusunda tepki yaratmaması amacıyla, isyancıların halkı ikna etmek için buldukları çözümü Resul şöyle dile getiriyor: "Müslümanlığa göre afyon kullanımı yasak, ancak yetiştirilmesi ve satılması serbesttir. Bizim de yaptığımız bundan başka bir şey olmadığına göre, günah filan işlemiyoruz demektir." İşte böylesine kurnaz bir aldatmaca sonunda dır ki, afyon üretimi güneydeki halklar arasında bugünkü boyutuna ulaşabilmiş.

Afganistan'da gözlemlerde bulunan bir Federal Alman tıp ekibi, güney bölgelerinde neredeyse her kasaba ve köyde haşhaş tarlalarına rasladıklarını ve bunların tamamının isyancıların denetiminde olduğunu söylemekte. Uluslararası uyuşturucu ile mücadele kurumlarının Pakistan'daki uzmanlarını belirttiğine göre de, Afganistan, yasadışı afyon üretiminde dünyada birinci sırayı almaktadır. Amerikalı yetkililerin tahminine göre de, Afganistan'dan alınan ürün yılda 800 tonu bulmakta. Hatta bu konuda ABD Kongresine bir rapor da gönderilerek, Afganistan'ın dünyanın en büyük eroin kaynağı olduğu bildirilmiş.

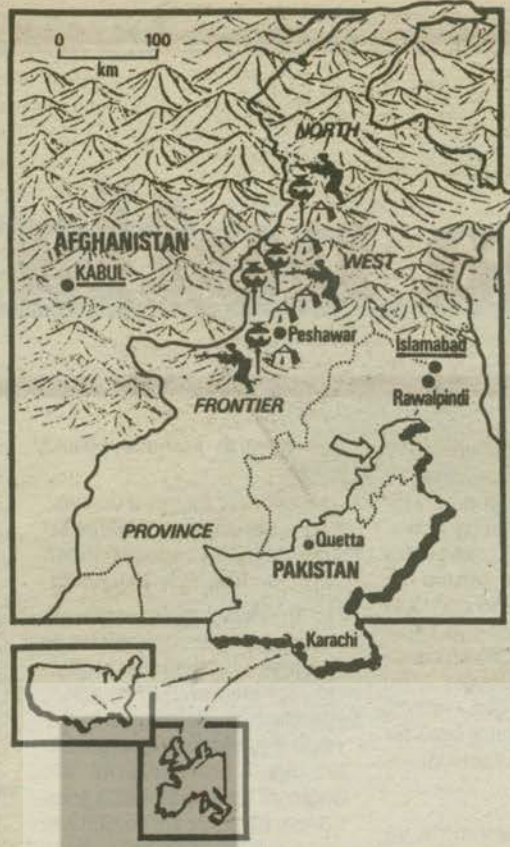
Isyancı liderlerden Ali Ahmad'ın

Zeki Yücel

raçi olmak üzere, çok çeşitli kaynaklardan batıya aktarıldığını yazarken, Hindistan Times da, işlerin böylesine yaygın ve kolay yürütülmesini dağıtmakta olan büyük rüşvetlere bağlayıp, üst düzeydeki Pakistan yetkililerinin bile uyuşturucu işine karışmış olduklarını bildiriyor.

Ancak anti-Afgan ve anti-Sovyet bir politika izlemekte olan Pakistan, hem isyancılara hem de kendilerine kara çalınmasını engelleme yolunda yoğun bir çabaya girmiş, hatta konu hakkında bilgi almak için -nedense-İslamabad'a gelen Birleşmiş Milletler görevlilerinin eline, isyancıların uyuşturucu işine girdiklerini gösteren yeterli kanıtların olmadığına dair düzmece bir rapor tutuşturacak denli

Bölgeden gelen uyuşturucular- dan kazanılan para yalnız Af- gan isyancıları- nın değil, CIA aracılığıyla tüm dünyadaki karşı devrimci hare- ketlerin ve batı- lı istihbarat örgütlerinin giz- li operasyonla- rının finansma- nında kulla- nılmakta.

NewYork Times'a verdiği bir deme-
cinden, uyuşturucu işinin ne kadar
kârlı olduğu anlaşılmaktadır. Ahmad,
afyonun pound'unun en aşağı 50-60
dolarasatıldığını ve diğer tarım ürün-
lerine oranla 100 mislinden fazla kâr
elde ettiklerini söylüyor. Hasadı ilk-
baharda gerçekleştirilen haşhaştan 2
kez ürün alınabiliyor. 5 kişinin üç haf-
tadan az bir süre içerisinde ilkel me-
todlarla bile birçok dönümün hasadını
gerçekleştirebildiği ve dönüm başına
40 pound'u aşkın afyon elde edildiği-
de göz önüne alınırsa, geniş Afgani-
stan topraklarından elde edilen gelirin
büyüklüğü daha iyi anlaşılır.

Afganistan'da incelemelerde bul-
nan Alman doktor Karl Friegang,
Helmand, Oruzgar, Kandahar ve
hangarhar bölgelerinde tarımın, isyan-
cılar eliyle ağırlıklı olarak haşhaş eki-
mine kaydırıldığını ve özellikle
Nangarhar'ın her yanının afyon tar-
lası olduğunu belirtmiştir. Bunlardan
elde edilen uyuşturucular, Pakistan ve
İran yolu ile dağıtılmaktadır.

Genç isyancı liderlerden Davut
Han, oldukça yüksek fiyatlarda satı-
labilmesinin yanısıra her zaman hazır
bir pazar bulunması, depolama soru-
nunun olmaması ve taşıma kolaylığı-
nı, haşhaş ekiminin diğer avantajları
olarak belirtiyor. Davut Han'a göre
çiftçi ürününü nasıl satacağını düşün-
üyor bile. Zira İran'daki alıcılar cep-
leri para dolu olarak onların ayağına
geliyor. İran yolunun daha güvenli ol-
masının yanı sıra, bu alıcılar Pakis-
tan'dakilere göre daha fazla fiyat
veriyorlar.

Ancak, daha fazla kazanmak iste-
yen üretici için yapılacak tek şey mali
develere yükleyip sınırın yolunu tut-
mak. Çünkü sınıra doğru gidildikçe
uyuşturucu fiyatları da artmakta. Yal-
nız bu kervancıların başı, Afgan hü-
kümetiyle olduğu kadar, yerel
haydutlarla da deritte. Bu nedenle ço-
ğu kez, isyancılar tarafından oluşan "özel ko-

ruma timleri" kiralama yoluna
gidiyorlar. Böylelikle isyancılar yan-
lız afyon üretimini fiilen gerçekleştiri-
mek ya da denetlemekle kalmıyorlar,
aynı zamanda elde edilen zehrin da-
ğıtımına da bizzat göz kulak olarak,
ikinci bir maddi çıkar sağlıyorlar.

Afgan karşı-devrimcileri uyuşturucu
satışlarından elde edilen paralara
ve bunlarla sağlanan silahlara kendi-
lerini öylesine kaptırmışlar ki, işi sırf
bu, nedenle ülkenin güney yöresinde
dükkanlar, lokantaları ve konaklama
merkezlerine sahip küçük çöl şehirle-
ri kurmaya kadar vardırırmışlar.

Time dergisine göre, CIA, heryer-
de olduğu gibi burada da doğrudan
işin içine girmiş durumda. Dergide, bu
örgütün Pakistan'dan güçlü bir şebe-
ke olduğu ve afyon mafyasını en ufak
detayına kadar bildiğini söylüyor. Du-
rum böyle iken, neden bu tür etkin-
liklere bir dur denmiyor? Bu sorunun
oldukça ilginç bir yanıtı var. Olay yal-
nızca, CIA'nın, tamamen Waşing-
ton'dan yönlendirilen karşı-devrim-
cilerin faaliyetlerini baltalamama iste-
ğinden kaynaklanmıyor. 1984'de Da-
nimarkalı gazeteci Henrich Krüger ta-
rafından yayınlanan "Otantik
Gerçek" adlı kitapta da belirtildi-
ği gibi buralardan gelen uyuşturucu-
lardan kazanılan para yalnız Afgan
isyancılarına değil, CIA aracılığı
ile tüm dünyadaki karşı devrimcilerin
finansmanına gitmekte. Hatta Krü-
ger'in belirttiğine göre, başta CIA ol-
mak üzere, batılı istihbarat örgütleri,
gizli operasyonlarının finansmanını da
bu yolla sağlamakta. Aslında bölge-
de var olan afyon potansiyelinin, ör-
gütlü bir biçimde batıya aktarılmasına
70'li yıllarda "Altın Üçgen" adlı bir
firmanın kurulmasıyla başlamıştı. Fir-
manın görevi uyuşturucu satışından
elde edilecek paranın Şah'ın gizli ser-
visi SAVAK'a aktarılması idi. Ancak
bölgede meydana gelen politik deği-

şiklikler, bu işlemin uzun süre devam
etmesini engelledi. İran'da Humeyni
rejiminin kurulması, Afganistan'da
devrimin gerçekleşmesi sonucunda,
bu kez para CIA ve Afgan karşı-
devrimcilerinin kasasına akmağa
başladı.

Görüldüğü gibi Batı'nın ve özelli-
kle ABD'nin, kimi zaman doğrudan,
kimi zaman da Pakistan eli ile kendi-
lerine sağlanmakta olduğu parasal ve
askeri yardımla yetinmeyen Afgan is-
yancılar, hükümete karşı açmış olduk-
ları savaşta, daha da güçlenebilmek
amacıyla kendi denetimlerindeki böl-
geden tüm dünyaya uyuşturucuların
yayılmasına neden olmakta ve bu yol-
la elde edilen paralarla alınmış askeri
malzemelerin yardımıyla da örneğin
bir Kabil'de film seyreden çocukla-
rı, okullardaki öğretmen ve öğrenci-
leri öldürmekte, camileri, devlet
dairelerini bombalamaktadırlar. Bu
duruma, yalnız muhafazakar Afgan
karşı devrimcilerinin ahlaki bir soru-
nu olarak değil, dünyadaki diğer anti-
sosyalist ve anti-demokratik hareket-
lere örnek olması anlamında, emper-
yalizmin kişileri nasıl insanlık dışı
yollara itmekte olduğu açısından da
bakmak gerekmektedir.

Öte yandan Afganistan ve İran
Devrimleri ile Yakındoğu'daki hege-
monyasına büyük darbeler vurulmuş
olan ABD, her fırsatta, uluslararası
alanda kendi güdümündeki karşı-
devrimcilere ark çıkarak yalnız Af-
gan halkının çıkarlarına karşı gelmiş
olmuyor, aynı zamanda bu geniş çaplı
uyuşturucu şebekesinin etkinliğine göz
yumarak, kendi halkı da dahil olmak
üzere tüm dünya gençliğinin yozlaş-
masına yol açıyor. Üstelik bu tutumu,
bir yandan Batı'da uyuşturucuya karşı
geniş kampanyalar açılır, hatta bun-
lara destek verdiklerini söyleyen Ron-
ald ve Nancy Reagan'ın konuyla
ilgili boy boy fotoğrafları basında çı-
kar, diğer yandan ABD Dışişleri
Bakanı uluslararası terörle uyuşturucu
kaçakçılığı arasında yakın bir iliş-
ki olduğunu belirtirken
sürdürebilmeleri de utanmaz bir iki-
yüzlülüğe örnek oluşturuyor.

İşte Afganistan'da oynanan bu iki-
li oyun, emperyalizmin, her tür aldat-
macılığı deneyerek, dünya halklarına
ne denli sinsince yaklaştığının açık bir
kanıtıdır.

(x) Bu yazı a, Times, New York Times ve New
Times gazete ve dergilerinde çıkan makale-
ler kaynaklık etmiştir.

Kış Boğar Ankara'yı

Ankara'da bir sokağa nasıl iner akşam
Perdesiz evlerinde 25 watlık ampuller
Aydınlatır hal artıklarından yapılmış yemekleri

Ankara'nın ünlü kabadayılarını
Besler Bent Deresi'nin namli orospuları
Eski bir anının izini taşır yüzünde
Şark çıbanına benzeyen o sevensiz kalesiyle

Ankara'da sonbahar hastalıklı sarılarla gelir
Sessizce, hiç bitmeyecekmiş gibi kışı da getirir

Aybaşlarının korkunç taksitlerle yüklü yüzü
Memur ceplerinin boynu bükük çaresizliği

Ne anlatacaktır şair
Hangi denizi, hangi maviyi, hangi sevgi öpücüğünü

Bir çocuğun küskün istemlerini mi
Gecekondu aralarında dolaşıp
Fabrikalara türkülerle giren şafak yelini mi

Gecelerin hastalıklı soluğunu
Uykusuz insanların parmaklarındaki sarıhtığı mı

Aynaların içindeki karikatürleri
Yaşamın durmayan trenini mi

Ne anlatacak şair
Dizelerine nasıl can ve biçim verecektir
Ankara'nın bir sokağında nasıl çiçek açacaktır
Ağaçlar, sis boğazına sarılmışken kentin yapılarının

Yine da şair yüreğinde sağacaktır herşeyi
Ve dizelerine bir bir serecektir imgeleri

Gültekin Emre

okuma notları...

Kadınların Özgürlüğü
Aleksandra Kollontay
Çeviren: Yasemin
Çongar,
Yarın Yayınları,
Aralık 1986 122 sayfa,
1000 lira.

Tarih, tekrardan ibaret değildir. Ama tarih içinde şöyle bir gezinip, bir toplumdaki diğerine şöyle bir gidip geldiğimizde görürüz ki, toplumsal mücadelenin belirli aşamalarında, belirli konular gündeme gelmiş, belirli politikalar üretilmiş, belirli çağrılar, belirli suçlamalar yapılmıştır. Tüm bu "belirli" deneyimler mücadelenin akışı içinde kaçınılmaz biçimlere bürünmüş ve tartışmaların son noktasını, gene tarih, tarihi doğru kavrayıp, doğru yorumlayanların ve tarihi yapma görevini somut biçimde üstlenenlerin eliyle koymuştur. Ama aradan geçen zaman, bazı noktaların sanki hiç konulmamış gibi algılanmasına, bazı gerçeklerin sanki saptanma-

mış, sanki nereye ulaşacağı belirlenmemiş gibi yeniden keşfedilmesine çalışılmasına neden olabilecek bir unutkanlık oluşturabilmektedir insan belleğinde. Değişen zamanla gelişmek değil, değişen zamanın çoktan kabul ettirip aşıklaştırmanın ardına düşmek kimi çevrelerin hem seçimi, hem yazgısı olmuştur. Bu seçimin yaygınlaştırılmasını önlemek ve toplumsal gelişime karşı güçlerini kendi yazgılarıyla başbaşa bırakmak, özellikle belleklerin iyice unutkanlaştığı, toplumsal gelişiminin birtakım müdahalelerle felce uğratılmak istendiği dönemlerde daha da önem kazanan bir görevdir. Bu görevin sorumluluğunu omuzlarında hissedenlerin sarılacakları en iyi dost ise gene tarihtir.

İşte **Yarın Yayınları**'nın eleştiri-deneme-inceleme dizisinin ilk kitabı olarak geçtiğimiz ay içinde çıkarılan **Kadınların Özgürlüğü** kitabı da böyle bir işlev üstleniyor. Kadın özgürlüğü gibi, hiç de yeni olmayan bir sorunun tek geçerli çözüm yo-

lunu tartışırken, bizlere 1917 Ekim Devrimi öncesinde ve sonrasında yaşanan deneyimleri aktarıyor. Kitaptaki makalelerin yazarı **Aleksandra Kollontay**, kadın sorunu ve sosyalist devrim için etkin görevler almış, dünyanın ilk kadın büyükelçisi olma ünvanına ve Lenin Nişanı, Emeğin Kızıl Bayrağı Nişanı gibi önemli ödüllere sahip olmuş ünlü bir kadın. Yaşamı ve yaptıklarıyla örnek bir kişi.

Ülkemiz okurlarının da yakından tanıdığı Kollontay, bu kitapta toplanan makalelerinde kadınların gerçekten ne zaman ve nasıl özgür olacakları" sorusuna yanıt getirirken, Türkiye'de de son üç-dört yıldır çeşitli yerlerden başını gösteren feminizm akımının açık bir tanımını yapıyor, çelişkilerini sergiliyor.

Evet, feminizm de, yukarıda sözettiğimiz "belirli" konulardan biri. Feminizmin sınıf mücadelesini bölen bir hareket olmadığı savıyla ortaya çıkanlar, birleşik bir kadın hareketi yaratmanın olanaklılığından ve gerekliliğinden söz edip, birlik çağrısı yapıyorlar. Olayları bilimsellikten alabildiğine uzak, cinsiyetçi bir bakış açısıyla değerlendiren ve özünde burjuva dünya görüşünün bir yansıması olan feminizmin, emekçi kadınların da toplanabileceği geniş bir birlik platformu olarak gösterilmesine çalışıyorlar. Hatta "sosyalist mücadeleyi dışlamayan bir feminizm anlayışına sahip olduklarını" öne süren kimi feministler de, işçi sınıfının dünya görüşünü benimseyen kimi örgütlere "siyasi eylemi kendi tekelinde görmek ve öteki örgütleri, sendikaları, halk kitlelerinin demokratik organlarını, kadın hareketini vb. genel sorunlarla ilgili inisiyatif geliştirmelerini engelleyerek, kendi özel sorunlarıyla kısıtlamaya çalışmak" gibi suçlamalar getiriyorlar (Feminizm, Sosyalizm ve Eylemde Birlik, Rowbotham, Segal, Wainwright, İletişim Y.) İşte bu noktada sap ile samanı birbirinden ayırabilmek gerekiyor. Burjuva ve feminist kadın hareketi ile işçi sınıfının kadınların özgürlüğü mücadelesinin niçin birleşik bir kadın hareketine dönüşemeyeceğini aralarındaki temel farklılığı or-

taya koyarak somutlayabiliriz ancak.

Kollontay da bunu yapıyor. **Kadın Sorununun Toplumsal Temelbaşlıkları** makalesinden bir bölümü birlikte okuyalım:

"Erkeklerin dünyası gibi kadınların dünyası da gerçekte iki cepheye bölünmüştür bugün. Bu cephelerden biri, amaçları, istemleri ve çıkarlarıyla burjuva sınıfının yanında yer almakta, diğeri proleterya ile sıkı bağlarını koruyarak kadın sorununun da tümünden çözümünü getirecek bir genel bağımsızlık isteminde bulunmaktadır. (...) Geçici, anlık durumlarda tüm sınıflardan kadınların ivedi amaçları çakışabilir, ancak hareketin yönünü belirleyen uzun vadeli, genel amaçlar ve bu amaçlarla izlenilecek taktikler birbirinden kesin biçimde ayrılmaktadır. Feministler için, çağdaş kapitalist dünyanın çizdiği çerçeve içinde erkeklerle eşit haklara kavuşmak 'son hedef'tir, proleter kadınlar için ise bu eşit haklar, işçi sınıfının ekonomik köleliğine son vermek için sürüp gidecek savaşımında kullanılabilir. Yeni bir silahtır sadece. Feministler için 'baş düşman' tüm hakları kendisine alıp, kadınları bağımlı duruma düşüren erkek cinsidir. Feministlerin kazanacağı her başarı, erkeklerin bazı ayrıcalıklı haklarından vazgeçmeleri anlamına gelecektir. Proleter kadınlar ise tümüyle farklı bir yaklaşım içindedirler, onların gözünde erkekler bir düşman, bir baskı unsuru değil, tam tersine bu mutsuz dizgeyi kendileriyle paylaşan bir ortak ve daha aydınlık gelecek için savaşımında bir yoldaşlardır. Kadınları olduğu kadar, kadınların erkek yoldaşlarını da köleleştiren aynı toplumsal ilişkilerdir, kapitalizmin aynı nefret bağları onları baskı altına almakta, yaşamın sevinçlerinden, zevklerinden koparmaktadır. Mevcut sistemin kendine özgü yönleriyle kadınları iki kat ağır bir baskı altına aldığı bir gerçektir. Ancak bir başka gerçek de, emek pazarında kadın işçinin sistem tarafından erkek işçinin çıkarlarını tehdit eden bir unsura dönüştürülebilişidir. Ne var ki, işçi sınıfı, tüm bu olumsuzluklardan kimin sorumlu olduğunu çok iyi bilmektedir. Kadın işçi, en az erkek

kardeşi kadar acı çekerken, erkek, kadın, çocuk, tüm işçi sınıfını aynı oburlukla yiyip tüketen ve milyonlarca insanın yaşamı pahasına semiren canavardan nefret etmektedir. Kadın işçi, binlerce görünmez bağla bağlıdır erkek yoldaşına. Burjuva kadının amaçları ise ona yabancı ve anlaşılmaz görünmekte, onun acı çeken proleter benliğini rahatlatamamakta, tüm sömürülen insanların umut bağladığı aydınlık geleceği vadetmemektedir. Feministler 'kadınların birliği' diye diye genç işçi kardeşlerine el uzatırken, o 'kadın bilmez yaratıklar' kendilerine uzak, yabancı bu kadınlara güvensizlikle bakmakta ve onlar için daha anlaşılır olan, yüreklerine daha yakın gelen proleter örgütlerin çevresinde birleşmektedir."

Evet, gerçekten de feministlerin birlik çağrısı bundan 70 yıl önce, Lenin'in "kendileri işçi kitlelerinden kopuk küçük güçsüz grupların birlik yaygarası halis bir ikiyüzlülüktür; çünkü birliği bozan, bölücü taktikleriyle çoğunluğun isteğine karşı gelen onlardır" diye nitelediği işçi sınıfının uzağında üretilen birtakım "aydın" akımlarından biridir sadece. Kadınların özgürlüğü mücadelesi ise bağımsızlık ve toplumsal eşitliğin gerçekleştiği bir toplumda zafere ulaşacaktır ancak. Bu nedenle, o toplumu kurma mücadelesinden ayrı düşünülemez, düşünülmemelidir.

Ancak böyle bir toplumda, kadınlar "tam ve eşit bir yurttaş" olacak, siyasal, cinsel haklarına kavuşacak, evliliğe ilişkin sorunlar, anneliğin korunması, kadının her alanda mesleki, sosyal kültürel gelişimi gibi konular çözüme ulaşacaktır. Kollontay, "Kadınların Özgürlüğü"nde tüm bu konuları ele alıyor, örnekliyor. Bir yanda kadınların sosyalist devrim mücadelesine katılımlarını anlatıp, öte yanda yaşama geçirilen somut kazanımları sıralayarak. Tarih bir kez daha karartılmak istenen köşelere güçlü ışığı vuruyor.

□ Alev Sevinç

okurdan...

"Gençliği daha duyarlı ve sorumlu olmaya çağırıyoruz".

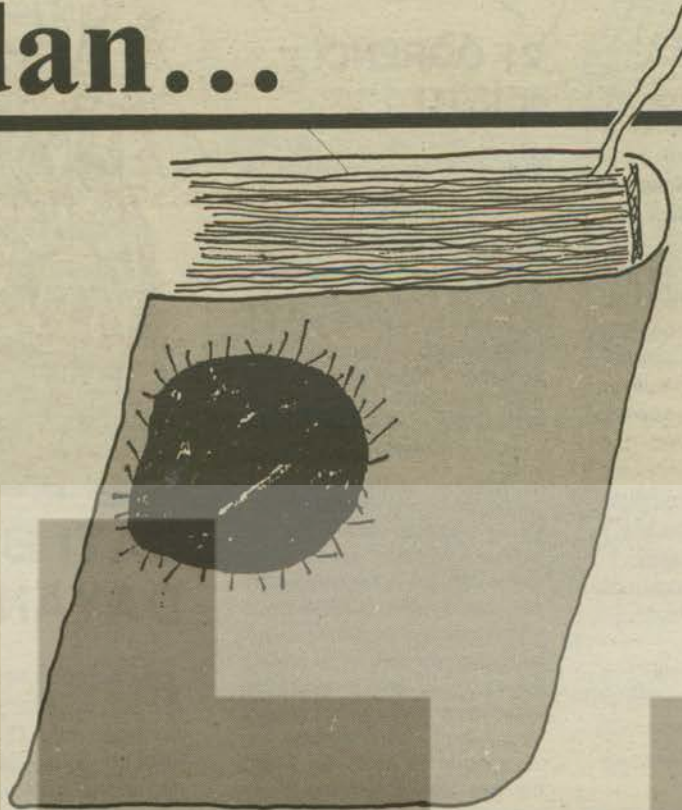
Toplumdaki huzursuzluğun kaynağı bir müftü yardımcısı tarafından teşhis edildi. Muğla İşletmecilik Yüksek Okulu (MIYO) anfisinde konuşmacının adı verilmeden düzenlenen "GENÇLİK ve İMAN" konulu konferansı izlediğimizde müftü yardımcısının bağnazlık ve saldırganlık dolu sözlerine hayretle tanık olduk. Bakın neler söylüyor sayın müftü yardımcısı: Büyük bölümü yüksek öğrenim yapmakla birlikte gençlik mutsuzdur (?) Ekonomik yönden güçlü olmakla beraber mutlu olamıyorlar (?) Ülkemizde eğitim eğitimsizliğe dönüşmüştür. Bethoven ve birçok yabancı yazarın tanıtıldığı ülkemizde gençler Mevlânâ'yı Ahmet Yasevi'leri tanımıyorlar...

"Toplumdaki huzursuzluğu dağdaki çoban yaratmamıştır. Huzursuzluğun kaynağı aydınlardır. Aydınlr topluma ihanet etmektedir. Ülkenin kargaşa ortamına sürüklenmesinin tek nedeni aydınlardır. Bugün, sokakta köpeği ile dolaşan kadına ilerici deniyor, tarlasında çalışan köylü kadına gerici deniyor. Marmaris kıyılarında açık seçik dolaşan, köpekbalığı gibi denizde kızaranlara, babasına "moruk" diyenlere, elinde silah sağı solu tarayanlara ilerici deniyor. Bunun sorumlusu aydınlardır" diyor müftü bey. Bunlar konuşmasının kısa bir bölümü.

Bizler bir gençlik dergisi olan "YARIN" sayfalarından, saldırganlara hedef olan AYDINLARA sesleniyoruz. Bir din görevlisi üniversite kürsülerinden böyle bir açıklama yapabilir mi? (YÖK'cü bir eğitim sistemi buna her zaman açıktır). Yapabiliyor..

Bizler bu olayı protesto ediyoruz. Bu iğrenç saldırılara hedef olan aydınları, ilerici gençliği daha duyarlı ve sorumlu olmaya çağırıyoruz.

M.İ.Y.O.'dan bir grup öğrenci adına MUĞLA

"İnkilâp Tarihi dersi "Anarşi ve Terör" Dersi olup çıkıverdi..."

Sevgili Dostlarım Merhaba. Uzun zamandan beri YARIN'a sizlerle tanışmak istiyordum. YARIN'ı ne denli severek, ne denli büyük bir ilgiyle okuduğumu uzun uzun anlatmak kendi yazı çalışmalarımı, şiirlerini göndermek istiyordum. YARIN olarak, biz YÖK gençliği için çırpınışlarınızı, yorulmak bilmez çabalarınızı biliyorum. Bir üniversiteli olarak, bizlerde tepki doğuran bir dersten, DEU, İİBF Manisa Maliye Mühendislik Y.O.'nda okutulan bir dersten söz etmek istiyorum sizlere.

Biz YÖK gençliği bu yıl yeni bir uygulamayla karşılaştık. Her yıl verilmekte olan "İnkilâp Tarihi" dersi bir anda "Anarşi ve Terör" dersi olup çıkıverdi. İnkilâp tarihi kitabıyla birlikte, aynı derste gördüğümüz "Türkiye'de Anarşi ve Terörün Sebepleri ve Hedefleri" adlı tektirimiz 12 Nisan 1985 günü YÖK binasında verilen konferanslardan oluşturulmuş. Bu tektirde, her kesim ve kesitteki ülke vatandaşlarının iç ve dış tehdit odakları tarafından uygulanmakta olan baskılara maruz kaldığı, fikir hürriyeti adı altında "fikir savaşlarının" sürdürüldüğü ve bu yolla hedefe varılmak istendiği vurgulanarak, hayat şartlarından doğan endişelerin kullanılmasyla, ücret, fiyat, zam gibi konularda kişilerin istismar edildiği, ayrı-

ca silahsızlanma, barış dernekleri, af örgütleri aracılığıyla gençliğe aktarılan temaların anti otoriter davranışlara yol açtığı da belirtilmiştir.

Bakınız bu tehdit odaklarının temaları neymiş:

1. Hak, adalet, eşitlik, özgürlük, tam bağımsızlık,
2. Emperyalizm sömürü, geri kalmışlık,
3. Dünya barışı, bölge barışı, uydu devlet imajı,
4. Milli, dini, tarihi değerlerin çağdışı oluşu,
5. Türk dilinde yersiz, lüzumsuz ve yanlış bir özleşme,

"Değerli Büyüklerimiz" kullanılan araçlar konusunda bizleri "aydınlatma" görevini de VASİTALAR başlığı altında yerine getirmiş. Kimmiş bu araçlar dersiniz?

1. Muhtelif kademelerdeki idareci, öğretim üye ve görevlileri,
2. Gazete ve dergilerin köşe yazarları,
3. Seçkin öğrenciler ve liderler,
4. Tanınmış lider ve üst düzey yöneticileri.

Görüldüğü gibi, onlara göre tüm bu sakıncalı konulardan uzak durmalıyız. Zaten "uslu" bir YÖK öğrencisine yakışan da bu değil midir?

Saygı ve Sevgilerimle Onur İleri

"Size bizi bölme görevini vermiyoruz..."

Bu mektubumda size tanıdığım bir olayı ve bunu çevremdeki arkadaşlarımda yarattığı izlenimleri aktarmaya çalışacağım. Kamuoyunun geniş desteğini çeken, yankılar uyandıran uzun yürüyüş sonrası buna ve açlık grevine katılanlar bir değerlendirme toplantısı yapıyorlar. Burada bizleri derin derin düşündüren kimi olaylar gelişiyor.

Bizler için, yine bizlerin katkılarıyla oluşturulan derneklerimizin sonuna dek desteklediğimiz bu eylemlerinin ardından, (...) bildik bir terane yeniden tekrarlanmaya başlıyor. "Açlık grevine niye karşı durdunuz?.. Siz yürürken bizler açlık grevi yapıyorduk... Pasifistler.. Eylem kırıcılar.. Oportünistler..."

(...) Böylesi zamanlarda Demokratik Özerk Üniversite için yalnızca hayaller kuran güçsüz, moralsiz, denetlenilemeyen gençler olduğumuz duygusuyla bunalmıyoruz. Ve sizin aracılığımızla bir yanlışlığı tekrar tekrar vurgulamak istiyoruz.

Dernek yöneticisi, kurucusu kardeşler.

Sizler dört yıldır YÖK cenderesinde inletilen doğal eğitim hakları, bilimsel çalışma ve araştırma yapma vs. (...) okumak ve öğrenmek için sağlıklı bir yaşama ortamında tok bir karınla yaşama hakları gasp edilmiş yüzbinlerce kardeşimizin sözcüsü, temsilcisisiniz. Bizler adına haklarımızı arama, birliğimizi pekiştirme gibi görevleriniz var. Ama bizler adına bizi bölme görevini size biz vermiyoruz. Soruyorum: Geçen acı ve baskı dolu altı yılda uğradığımız bunca horlanma hangimizi ayırt etti? Bizler, gerçekleştirilen eylemlerin cinsi tipi, adının haşmetiyle ilgilenmiyoruz. Bizler, gerçekten tabanın onayıyla, tabanın katılımıyla, yaratılan, hanurunda bizim unumuzun bizim tuzumuzun kullandığımız eylemler istiyoruz.

Sizler sözcülüğünü yaptığımız kitlelerin, bizlerin önünde başlattığımız ve bizler adına, bizler için alevlendirdiğiniz bu tartışmayı, bu yanlışlığı noktalamasınız. Bizler için "iş yapmanın" ölçütü girilen eylemin isminin çarpıcılığı olamaz. Bizim istediğimiz ölçüt bir öncekinden daha geniş kitlelerin aktif desteğini sağlayabilecek çalışma ve iş üretme biçimlerinin bulunmasıdır. O işler, bizim kendimize olan, kendi gücümüze olan, yeteneklerimize ve hepsinden önemlisi birliğimize olan inancsızlığımızı ikircimliğimizi kıracak, yok edecektir.

F. TUNABOYU
İ.Ü. Hukuk Fak.

"Genç olmanın anlamını bilmek..."

21 yaşındayım. 1980 yılında üç aylık tutukluğum var. Çıktıktan sonra tüm çabalarıma karşın başvurduğum okullardan hiç bir sonuç alamadım. (...) Ev hanımlığına başladık. Boş boş oturmaktansa, çalışıp toplum içindeki yerimi bulmak istedim. Bu kez de hem öğrenim hem de tutukluluk durumum engel oluşturdu. Bütün bu olup bitenlerin sonucunda, işsiz güçsüz bol bunalmış bir genç örneği.

Selam YARIN Emekçilerine, Bir sorum var sizlere. Acaba okuyamamaktan ve işsizlikten nasibini almış, bomboş ev mahkumları olan bizler, kısaca sesini duyuramayan gençlik, bizler genç değil miyiz? Bu soruyu bir de size sorma gereğini duydum. Gençliğe verdiğiniz önemi ve değeri farkederek, derginizi biraz geç olmasına rağmen bir yıldan beri okuyordum. Konulara eğilim biçiminiz gerçekten takdir değer.

Bu kadar çok yönlü araştırmalar yaptığınız halde, acaba biraz da bizlere, yukarıda belirttiğim gençlik kitlelerine (ki azımsanamayacak kadar çoğuz), bizlerin beklentilerine inemez misiniz?

Adım Zeynep Kaya, şu anda

Sanırım bu konu sizlere hafif gelecek; ancak araştırılıp derinlerine inildiği zaman, boşlukta olan ben ve benim gibilerin de genç olmanın anlamını bilmek, gençliğimizi yeniden hissetmek istediğimizi ve bizlerde gelecekte beklenenimiz olduğunu anlayacaksınız.

Tüm YARIN Emekçilerine Saygılarımla.

TÜRKİYE'DEKİ ÖĞRENCİ ARKADAŞLARIMIZA AÇIK MEKTUP

Yurt dışında öğrenimini sürdüren biz Türkiyeli Öğrenciler, Türkiye'de öğrenim yapan arkadaşlarımızın karşılaştıkları sorunları çokyakından olmasada günlük basın ve haberlerden takip etmeye çalışıyoruz. Sizlerin karşılaştığı sorunlar bizi de yakından ilgilendiriyor. Çünkü öğrenimimizin bir kısmını bizde ya orada yaptık veya kalan kısmını orada yapacağız. Kısacası sizin karşılaştığınız sorunlar bizim sorunlarımızdan ayrı değil.

Yurt dışında öğrenim görmekten kaynaklanan birtakım sorunlar bizimde karşımıza çıkıyor. Ancak sizin karşılaştığınız problemler bizlerinkinden daha farklı. Almanya'da öğrenim yapan her öğrenci Üniversitelerdeki Öğrenci Parlamentolarında istediği gibi kendi iradesini temsil edebiliyor. Hiçbir korku ve baskıya maruz kalmadan seçme ve seçilme haklarını kullanabiliyor. Legal yollardan isteklerini elde etmek için her imkanı kullanabilme imkanına sahip. Yürüyüş, Açlık grevi, gazete çıkarmak, bildiri dağıtmak, her insanın olduğu gibi her aydının da hakkıdır. Ancak siz Türkiye'deki öğrenci arkadaşlarımızın bu en temel hakları kullanırken nekadarda engelle karşılaştığınızı görmek bizleri çok üzüyor. Geleceğin aydın ve bilim adamlarının bu koşullarda yetişmesi Ülkemiz açısından önemli ve tarihi bir kayıp olacaktır.

Bir taraftan Türkiye'de demokrasi tartışmaları sürerken, diğeryandan biz Türkiye li öğrenciler de bu gelişmeleri Alman eğitim çevrelerine yansıtmaya ve ülkemizde yaşanan 'eğitim' dramını anlatmaya çalışıyoruz.

Geleceğe umutla bakan gençler olarak daha güzel bir geleceğe sahip olmak ve bunun için mücadele etmek hepimizin temel görevidir. Onurlu ve kararlı mücadelelerimizin sonunda isteklerimizin bir bir elde edileceğini hep birlikte göreceğimize inanıyoruz. Mücadelenizde yanınızdayız, başaracağınıza inanıyoruz.

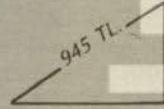
Yurt dışındaki öğrencilerden içten selamlar...

Bonn ve Köln'de
Yüksek Öğrenim yapan
Bir grup Öğrenci adına
BİRSEL ÖNSAY

— OKUDUNUZ MU! —

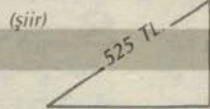
● ERMiŞ

HALİL CİBRAN

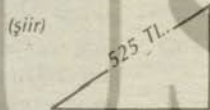
● ÖTELERDE

AYTUNÇ ALTINDAL

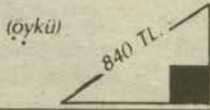
● YAZ MEKTUPLARI

MELİSA GÜRPINAR

● BENİM ADIM MAYIS

BUKET UZUNER

süreç

Yayıncılık ve Tanıtım Ticaret Ltd.Şti. Piyerloti Cad.
47-49 D.8 Çemberlitaş/İstanbul TEL: 526 85 27

21 ÖĞRENCİ SUSTU

H.Ü.'den bir grup öğrenci YÖK ile içinde buldukları ve tüm üniversite öğrencilerini etkileyen koşulları protesto etmek için değişik bir direniş biçimini gündeme getirdiler: Konuşmama Grevi.. 12 Eylül'den sonra üniversiteleri bir merkeze bağlama isteği sonucu oluşturulan YÖK'ün üzerine düşen görevi istenildiği biçimde sürdürdüğünü belirten grevci öğrenciler, üniversite'nin amaçlarından saptırılması, kukla yetiştiren bir kurum haline getirilmesi ve öğretim üyelerinin araştırma yapamamasının yanı sıra, disiplin, para, sınıfta kalma cezaları ile beslenme, ısınma, ulaşım, öğrenci affı ve paralı eğitim gibi birçok güncel sorundan yakınıyor ve tüm bu nedenlerden ötürü konuşmadıklarını bildiriyorlar. Öğrenciler, çağdışı bir görünüme büründürülen üniversitelerin bu acıklı durumuna herkesin tepki göstermesi gerektiğini ve bu tepkiyi göstermeyen, bir başka deyişle robotlaşmayı içine sindirebilen öğrencileri de protesto ettiklerini söylüyorlar.

Sayıları 21'i bulan grevci öğrencilerin öncelikle dile getirdikleri şu olmaktadır: "Bizim 12 Eylül öncesine dönmek isteğimiz yok. Onu isteyen demokrasi dendiğinde başı dönen, hastalanıp yataklara düşenlerdir. Bizler kendi hakkımızda karar almak istiyoruz. Bizler çalışkan ve o oranda üretken olmak istiyoruz. Üniversitelerden aldığımız ışıkla ülkemizi aydınlatmak istiyoruz. Ve tüm bunların tersini getiren bu ortama daha fazla dayanamayacağımız için konuşmuyoruz."

BATI BERLİN'DE DAYANIŞMA

Bir süreden beri gençliğin üzerinde yoğunlaşan baskılar yurtiçi ve yurt dışında tepkilerle neden oldu. Dünya Demokratik Gençlik Konferansı'na da ulaştırılan ve tüm barış ve demokrasi güçlerini ülkemiz gençleri ve öğrencileriyle dayanışmaya çağırarak "Basın Açıklaması"nı Batı Berlin'de WUS (World University Service) tarafından yapılan "açlık grevi" izledi.

Öğrenci Dernekleri'nin acil demokratik istemleri için Ekim ayında başlattıkları ortam kampanyalarından ve istemlerinden söz eden basın açıklaması şöyle sonlanıyordu:

- Bilimsel ve özgür eğitim sağlanmalıdır, "BİLİM İÇERİ, YÖK DIŞARI"
- Öğrenci kıyımına, atımlara son verilmeli; paralı eğitim kaldırılmalıdır,
- Öğrenci örgütlenmesine uygulanan baskılara ve engellemelere son verilmelidir,
- Basın ve Yayın özgürlüğü garanti altına alınmalıdır.

Öte yandan, üç gün süren ve 26 Kasım'da sona eren açlık grevi ise Türkiye'li öğrencilerle dayanışmayı somutladı.

Bizden sonraki Gelecekler

Bizden sonraki gelecekler
Demir parmaklıklar
Arkasından değil
Asma bahçelerinden
Seyredecekler
Yaz akşamlarını
Bağar

Hıdır ASLAN

Sayın Yarın Dergisi Yöneticisi ve çalışanları Yeni yılınızı en iyi dilekelerimle kutlar, çalışmalarınızda başarılar, sağlıklı ve özgür günler dilerim. Saygılarımı ve dostça selamlarımı gönderiyorum.

Muzaffer Çengil
E Tipi Cezaevi D-2
BURSA

Tüm YARIN emekçilerinin ve okuyucu topluluğunun yeni yılını kutlar, başarılar dilerim.

Naci Tokmak
E Tipi Cezaevi D-1
BURSA

Yarın çalışanlarına,
Tümünüze aydınlık bir yıl...

A. Tarık Hatipoğlu

Tarık

Kahta Cezaevi

Sevgili Yarın Dergisine emeği geçen tüm arkadaşlara ve tüm okurlarına yeni yılda sağlıklı ve başarılı günler diler, nice yeni yıllar temenni ederim. Ayrıca içerdeki bizlere olan tüm yardımlarınızdan dolayı Yarın ilgililerine teşekkürler diyoruz.

En içten sevgilerle!
Recep Duymaz
E.T. Cezaevi D-1
BURSA

Coşkuyla kutlanacak nice güzel yıllara olan umut ve inancımlla YARIN ve YARIN'a katkıları ve emeği geçen tüm dostların yeni yılını kutlar, güzel çabalarınızın daha da güzelleşerek sürmesi, geleceğin sesi olması dileğiyle...

Onurlu yaşantınızdan başarılar dilerim
Yürek dolusu sevgilerimle saygı ve selamlar

Şanlıbey Alabay
E Tipi Cezaevi D-1
BURSA

Yarın çalışanlarının yeni yılını içtenlikle kutlar, 87'nin yaşanılması, özgürlük ve barış dolu bir yıl olmasını, Yarın'ın daha geniş boyutlu dal-budak salmasını dilerim.

Yeni yılda
Varlık Dergisi'nden okurlara
Kitap armağanlı
ABONE KAMPANYASI

Yıllık abone bedeli 3500 liradır.

Çeşitli yayınevlerinden derleyerek düzenlediğimiz liste üzerinden armağan kitabınızı kendiniz seçin. Ayrıca, indirimli kitap edinme olanağından yararlanın. (Ayrıntılı bilgi için adresinize broşür gönderilir.)

Ocak sayımızda:

85. DOĞUM YILDÖNÜMÜNDE NAZIM HİKMET
Türkiye'de ilk kez Fahri Erdiç'in kaleminden:
Kalkın Nazım'a Gidelim

Afşar Timuçin/İşin Sonuna Doğru
Nazım Hikmet'i Anarken

Orhan Kemal'in Kemal Sülker'e mektupları
İlk kez yayınlanan mektuplarda 1943-1951
arasında Orhan Kemal'in ilginç yaşamı, düşünceleri

Edebiyat-siyaset ilişkisi
Asım Bezirci/Sibel Özbudun/Erdiç Özköylü
Ömer Ateş/Tansu Bele/Veynel Atayman

VARLIK YAYINLARI A.Ş. Tel. 522 69 24
Cağaloğlu yokusu 40/2 İstanbul

Yeni Adres!

TUTUKLU VE HÜKÜMLÜ AİLELERİ
YARDIMLAŞMA DERNEĞİ

Tiryaki Hasanpaşa Cad. No. 60
Toprak Han. Kat. 4 Aksaray-İSTANBUL

YENİ ÇIKTI

KADINLARIN ÖZGÜRLÜĞÜ
Aleksandra Kollontay

Kadının toplum üzerindeki yeri erkekten ne önce, ne de sonra. Toplumsal dönüşümler cinsiyet ayrımı gözetmiyor. Bu kitapta kadın mücadelecisi yanını gösteriyor. Sadece kadın hakları için mi örgütlenilmeli, yoksa daha geniş istemler için mi? Kollontay tartışıyor, tartışıyor. 1000 lira.

Tek isteklerde ederi kadar posta pulunu göndermeniz yeterlidir. Ancak dörtbin lirayı aşan istekler ödeme li ve yüzde yirmi indirimli gönderilmektedir. Adres: Asmalı Çeşme Sokak, 14/2, Binbirdirek-İstanbul

YARIN
YAYINLARI

87'de okuyacağınız ilk kitap
yayınevimizden olsun.

YARIN
YAYINLARI
YARIN
YAYINLARI
YARIN
YAYINLARI

YENİ ÇIKTI

TOPLULUK VE BİREY
Sovyet Toplumsal Ruhbilimi
A.V. Petrovski

Çağdaş Sovyet Toplumsal Ruhbilimi üzerine ülkemizdeki sayılı kaynaklardan biri olan Topuluk ve Birey'in ikinci cildi çıktı. Birey ve kişilik üzerine araştırmaların, alle ile ilgili düşüncelerin yer aldığı ikinci cildi kitaplığımızdaki yerine koyabilirsiniz. İlgili duyduğunuz bu alandaki tartışmalara katılabilirsiniz. 1. Cilt 1000, 2.Cilt 840 lira.

Tek isteklerde ederi kadar posta pulunu göndermeniz yeterlidir. Ancak dörtbin lirayı aşan istekler ödeme li ve yüzde yirmi indirimli gönderilmektedir. Adres: Asmalı Çeşme Sokak, 14/2, Binbirdirek-İstanbul

BİLİM VE SANAT
KİTAPLARI

BİLİM VE SANAT
KİTAPLARI

BİLİM VE SANAT
KİTAPLARI

BİLİM VE SANAT
KİTAPLARI

İÜ TIP

FAKÜLTESİNDE SINAV SÖYLENTİSİ

"İ.Ü. Tıp Fakültesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı, sessiz sedasız bir karar aldı Ekim ayı başlarında. Niteliksiz hekim yetişmesine içleri el vermeyen hocalarımız, aslında sınavsız geçen son sınıf öğrencilerini bir sınavdan geçirirlerse, eğitimde nitelik sorunu büyük ölçüde çözülecekti. Fakültemizi bu yıl bitirecek 500'e yakın hekim adayını eğer böyle bir sınavdan geçirilirse, artık hasta karşısında aciz kalmayacak, İTF mezunu olma ayrıcalığını ta en baştan yaşayacaklardı.

Bu neşaba pek aklımız ermedi. Kiminle konuşsak sınava karşı çıkıyordu. Bu durum kürsü yöneticilerinin de kulağına gitmiş olacak ki, İç Hastalıkları yapan internleri bir araya toplayıp, sınavın aslında öğrenciler için ne denli yararlı olduğunu anlatmaya çalıştılar. Ancak Anabilim Dalı Başkanı Prof. G. Ertem'in ardından söz alan öğrencilerden bir tanesi bile sınava evet demedi.

Bu arada öğrenciler akın akın yardımcısıyla konuşmaya gidiyorlar, sınavın kaldırılmasını istiyorlardı. Aslında dekan da iki arada bir derede kalmıştı. Yönetmelikte 'son sınıf öğrencilerine sınav yapılmaz' deniyordu. Ancak İç Hastalıkları Başkanı 'bu sınav yapılmazsa istifa ederim' diyordu. Ya öğrenciler, onlar da bir yandan derneği araya koymuşlar, Geçici Yönetim Kurulu'na konuyla ilgilenmesi için dilekçeler yağdırma-ya başlamışlardı. Kimileri sınav yapılsa girmeyelim, kimileri de oturma eylemi yapalım diyorlardı. Kimi arkadaşlar da sınavın yasalara aykırı olduğunu ve hukuksal yöntemlerle engellenebileceğini öne sürüyordu.

Öncelikle İST-FÖD GYK'na dilekçeler verildi. Tüm okula yayılmasına da iç hastalıkları bölümünden önemli sayıda imza toplandı.

70-80 son sınıf öğrencisi, görüşmek üzere dekanın odasına çağrıldı. Dekan'ın söze girişi ilginçti: Yavrularım, aranızda bir söylenti yayılmış. Kim çıkarıyor bunu bilmiyorum. Güya biz sizi sınav yapacakmışız. 'Bunları söylerken, İç Hastalıklarında bize dağıtılan, sınavın nasıl yapılacağını anlatan broşürden habersiz görünüyordunuz.' Durumu belirttik: "Sizler boşuna meraklanmışsınız. Biz sizi denemek için bu sınavı düşündük. Aslında sonuç ne olursa olsun hepimiz başarılı sayılacaksınız. Kimsenin bir kaybı olmayacak." Sonuçta sınav kaldırıldı.

Dilekçeyle hiç bir sorun alınmaz diyenler, imza atmaya çekinenler kendileriyle bir hesaplaşmaya girdiler. Sonuçta bu küçük olay, İstanbul'un Çapa'sında demokratik öğrenci hareketinin başarı hanesine hepimizin çabasıyla yazıldı."

Arda Yurtseven

DÜNYANIN EN GÜZEL ÜNİVERSİTESİ: KARADENİZ ÜNİVERSİTESİ

Öğrenci derneklerinin yurt çapında başlattıkları "44. Madde'nin Değiştirilmesi" kampanyasına karşı Karadeniz Üniversitesi Rektörü Kemal Gürüz de kendi çapında bir kampanyayla karşılık verdi. Kemal Gürüz, öğrenci dernekleri konusundaki örnek tavrıyla da daha önce dikkatleri çekmişti. Öğrencilerin kurduğu derneğe Valilikten yanıt gelmesini, "derneğin kurulmamış olması" olarak yorumlayan Rektör Kemal Gürüz, bu arada kendi seçtiği ve "okulun çalışkan ve uyumlu öğrencilerinden oluşan" yeni bir kurucular kurulu oluşturarak okulda bir öğrenci derneği olması yolunda içten çabalarını sergilemişti.

Kemal Gürüz'ün 44. maddeye karşı kampanyası önce her fırsat öğrencilerle konuşmakla değerlendirerek başladı. "Dünyanın en güzel üniversitelerinden birinde öğrenim görüyorsunuz. Hangi öğrenci benimle konuşmak istedi de sorunuyla ilgilenilmedi. Kitaplığı akşam 9.30'a kadar açık tutuyoruz, sizin için. Bölümlerde de isteyen çalışabiliyor.

Siz daha o zaman 2 yaşındaydınız bilmezsiniz, 1968'de de öğrenci olayları böyle masum isteklerle başlamıştı. Hep böyle masum istekleri öne sürerek başladılar. Size bir örnek vermek istiyorum, 1974'de ODTÜ'de sıcak su isteğiyle başlayan olaylar nereye vardı hepimiz yaşadık... Demokrasi falan filan laflar hepimiz biliyoruz. Sizi korumak zorundayım. Hatta gerekirse sizi, size karşı korumak zorundayım. Bunları yapanları biliyoruz. Atılıp afftan dönenler, Onları tespit ettik, gereken önlemleri alacağız. Onların öğrenci derneğine (Rektörün kurdurduğu dernek) üye olmalarına izin vermeyeceğim."

Kemal Gürüz, gençlik hareketleri konusundaki deneyimlerini ve bilgilerini yurtlarda yaptığı konuşmalarda da aktardı: "Ben 1968 yıllarında ODTÜ'de görevliydim. (Bölüm başkanıydım.) Öğrenci sorunları çok basitten başladı; birgün bir öğrenci elinde bir muhtıra ile geldi. Yazılı olan şuydu: "yurtlarda ütü yok." Hemen ütüler alındı. Ancak daha sonra geniş kapsamlı, 300-400 kişinin (kararlı kişiydiler) önderliğinde bir muhtıra verdiler ve okul kapandı. Bu olay öğrencinin iki yılına mal oldu. Öğrenci sorunlarının nereye varacağı belli olmaz. Çeşitli protesto dilekçelerinin üniversitemizde de çeşitli öğrenciler tarafından ortalıkta gezdirildiği öğrenildi. Toplu dilekçe olaylarına sakın girmeyin. Girenlerin cezasını ben vereceğim. Eski 7 dernek kurucusunu da cezalandıracağım. Ve onları öğrenci derneğine de almayacağım. Sizleri bu gibi oyunlardan korumaya kararlıyım."

Bu konuşmalardan sonra 'eski' öğrenci derneği kurucusu 7 öğrenci ve ayrıca 4 öğrenci hakkında disiplin soruşturması açıldı. Ayrıca haklarında disiplin soruşturması açılan öğrencilerin listesi 'öğrenci derneğine üye olamayacakları' belirtilerek duyuruldu.

Öğrencileri korumaya kararı Kemal Gürüz, bu konuda oldukça sistemli ve düzenli bir çalışma yürütüyor. Yeni kaydolun öğrencilere okulun başlama tarihi, diğerlerine göre 3 gün erken bildirildi. Birinci sınıf öğrencileri bu üç gün boyunca anarşi ve terörden ve kışkırtıcı öğrencilerden nasıl korunacaklarını öğrendiler. Rektörler toplantısında öğrencilerin boş vakitlerini değerlendirmeleri için elinden geleni yapacağını bildiren Kemal Gürüz, okuldaki halkoyunları çalışmalarına 'çalıştırıcıları öğrenciler, öğrenciden çalıştırıcı olmaz.' gerekçesiyle izin vermedi.

SIIRT EĞİTİM YÜKSEK OKULU'NDA GERİCİ UYGULAMALAR

Son yıllarda gericiğin örgütlü bir biçimde geliştirildiği yüksek okulların sayısında gözle görülür bir artma var. Siirt Eğitim Yüksek Okulu da bu uygulamaların sıkça rastlandığı okullardan biri.

Siirt Eğitim Yüksek Okulu'nda dersler Siirt İmam Hatip Lisesi'nden gelen öğretmenler tarafından veriliyor. Pek çok öğretmen derslerinin yarısını dini propaganda ayırıyorlar.

Okulun Müdür Yardımcısı İhsan Göldoğan bazı öğrencileri

dersinden geçirmeyerek, hakkını aramaya çalışan öğrencileri ise odasına çağırıp, tehdit ederek okulda düzeni sağlamaya çalışıyor. Öğrencileri not vermemenin yanısıra "Diplomayı alsanız da öğretmen olamazsınız" biçiminde tehdit ettiği öğrenildi. Öğrenciler ayrıca kendisiyle tartışmaya çalışan öğrencileri Emniyet'e göndermekle tehdit ettiğini de belirtiyorlar.

Öğrenciler mezun olanların öğretmen olamayacaklarını ama her türlü gerici fikri konusunda uzman duruma geldiklerini belirtiyor ve birlikte ya da tek tek tüm hak arama çabalarının okul idaresi ya da Sıkıyönetim tarafından cezalandırılarak karşılandığını ekliyorlar. Tüm bunların yanısıra hızlandırılmış eğitim, pek çok öğrencinin ruhsal bunalıma girmesine neden oluyor.

ÇENTİK OYUNCULARI

MEŞGULDÜ ŞEKSPİR BABA

Yazan: Özcan Yağcı
Funda Alaybeyi
Yöneten: Orhun Şemin

Yer: AST Tarih: 8-9 Aralık
Saat: 19.00

S. Akbaba GÜNEŞİN KONAĞI (Şiirler)

Aydın Doğan'ın kapak (tanıtma) yazısıyla çıktı. Kendi Yayını. 64 Sf. 350 TL.

İsteme Adresi:

Billur Sok. 3/9 Kavaklıdere / Ankara

TÜRKÇEMLE TÜRKÜLER (Şiir)

HAYDAR EROĞLU
Kerem Yayınları

Edinme Adresleri: 1. Kerem Yayınları P.K. 78
Bahçelievler, Ankara
2. Toplum Kitabevi, Zafer
Çarşısı 18 Yenisehir, Ankara

JEAN ELLEINSTEIN

Devrimlerin Devrimi

Sovyet Devrimi, tarihte ilk kez, üretim ve dağıtım araçlarının özel mülkiyetine saldırmıştır. Sorbonne Üniversitesinde öğretim üyesi olan Jean Elleinstein, bu yapıtta, Sosyalist Devrim'in hangi nedenlerle ilk kez Rusya'da zafer kazandığını açıklamaya çalışmaktadır. Yazarı, 1914'te bu ülkenin durumunu gösteriyor. 1917 olaylarını inceliyor, Lenin, Troçki, Stalin gibi kişilerin rolünü ortaya koyuyor. Son olarak, bir iç savaşın ortasında, de genç Sovyetler Birliği'nin durumunu ele alıyor. Bu kitabın okur, böylelikle, Sovyetler Birliği'ni, bu Devletin geçişini ve bugünü ve dolayısıyla çağımızı daha iyi anlayabilecektir.

BASAK
YAYINLAR

Fevzi Çakmak Sok. 36 / 13
Tel: 30 50 49 Demirtepe / ANKARA

AYDINLIK DEMOKRASİDİR

**BİLİM VE SANAT DERGİSİ'NİN YAYINLANIŞININ 7. YIL DÖNÜMÜ
DOLAYISIYLA DOST DERGİ VE KURULUŞLARIN KATILIMI İLE
DÜZENLENEN ETKİNLİKLER**

Ankara

Sergi: 8, 9, 10 Ocak 1987 tarihlerinde,

abece Dergisi, Afsad -Fotoğraf, Alinteri Dergisi, Bilar A.Ş.,
Bilim Kitabevi, Bilim ve Sanat Dergisi, Bilim ve Sanat Kitapları,
De Yayınları, Felsefe Dergisi, Görüş Dergisi, Gün Dergisi,
Yarın Dergisi, Yarın Yayınları, Yeni Düşün Dergisi'nin
katılımıyla,

Mülkiyeliler Birliği Salonunda

Panel: 9 Ocak 1987 tarihinde

Aydınlık Demokrasidir

Türk-İş Konferans salonunda

(Düzenleyen: Bilim ve Sanat Dergisi)

İstanbul

Sergi: 15, 16, 17 Ocak 1987 tarihlerinde

Başak Sanat Galerisi'nde

Mühürdar Cad. No: 4 TÖBANK Yanı-Kadıköy

Şenlik: 17 Ocak 1987 tarihinde

Ortaköy Kültür Merkezi'nde

(Düzenleyen: Yarın Dergisi)

İzmir

Sergi: 22, 23, 24 Ocak 1987 tarihlerinde

Köşk Sineması Fuayesinde

Panel: 24 Ocak 1987 tarihinde

Köşk Sinemasında

(Düzenleyen: Gün Dergisi)

**DOSTLARIMIZLA BİRLİKTE OLMAKTAN
MUTLULUK DUYACAĞIZ**

BİLSAN A.Ş.

3

İçtik çamurlu sularını Dağıstan istasyonlarının.
Sıcak, sıcak, sıcak!
Kumun ufkunda erimiş kurşun gibi Hazer denizi!
Sıcak, sıcak, sıcak!
Beyaz kıvılcımlar yakıyor gözlerimizi!

6

"Dördüncü ve son gece"

Birden bire durdu tren

karanlığın ortasında

Sıcak

ve yumuşak

kumun üstüne ind

oturmaktan uyuşan

vucudumla gerindim...

Gök yüzü renkli rüyalarla dolu bir uyku gibi,

durgun ışıklı, koyu mavi bir su gibi.

İçimden bir ses diyor ki, bak bu suya,

yıldızların altında yat uykuya!

Yükseldikçe fakat kumların üzerinden

yağlı bir nefit kokusu,

dağılıyor gözlerimden

bu yorgun yaz uykusu!..

"- Neye durduk"

- Ne bekliyoruz?

- Karşıdan gelecek Bakü postasını..."

Birden

tutuştı siyah İpekli bir kumaş gibi

karanlıklar alt ucundan.

Kum kızardı.

Yandı raylar.

Karşıdan gelen tren

kızıl sırma surgucundan

havalara ateş parçaları bırakıp geçti...

Sırtı pul pul ışıldayan bir yılan

hışırdayarak kumun üstünden akıp geçti...

"- Saat kaç?

- Sekiz!

- Üç saat sonra Baküdeyiz!

- Hayır iki saat!

-Hayır bir saat sonra!.."

Kanat takmak kabil olsaydı saatlere!..

7

Variş

Geldik!..

Bizi nefite getiren

bu uzun boylu tiren,

neft yakarak yüreğinde

aştı dört aylık yolu dört günde...

Geldik!..

Piril piril yanan Bakünün karşısında ben

bir dağın dibinden

dağı seyir eder gibi hayranım,

yıldızların altında tek başıma gider gibi hayranım.

İçimde hiç durmadan koşmak,

yüksek sesle konuşmak,

haykırmak arzusu var!..

Yağlı paltarlı, kara gözlü işçilerle öpüşüp,

Bakünün mukaddes toprağına yüz üstü düşüp,

avuçlayıp nefiti siyah şarap gibi içmek istiyorum!

Neftin cevabı

İlik

ve aydınlık
bir güney gecesi...

Havalarda iri taşlı billür avizeler yanıyor...

Her tanesi içinden aydınlanan

şeffaf üzüm salkımları sallanıyor

havalardan...

Adım adım

dolaşmadayım

neft buruklarının arasında.

Süzüyor ışıklı gözlerle yukardan beni,

bu kara, sivri ve dar

ehramlar...

Evlerinde devler oturan bir şehirdeyim!

Biz çağırdık yer altından bu şehrin devlerini,

biz kurmuşuz elimizle devlerin evlerini...

Şimdi devler

uyuklarken

derin bataklarında,

birer birer

dolaşarak

ben bu şehrin sokaklarında,

evlerinin kapısını çalmaya geldim...

Nefite bir suallim var.

Cevap almıya geldim.

Dinle nefit!

Yedi kat yerin altından işit beni:

- Sen bilirsin ki, biz

alnımızın teriyle,

ve ölen ustamızın

ölmiyen gözleriyle

yeni bir dünya kurmak isteriz!

Isteriz ki, kanınla sen

bereketli bir rahmet gibi besleyesin,

demir dağlara tırmanan azmimizin

yeşil filizli sarmaşıklarını...

Isteriz ki, uzak Sibiryâ köylerinin ışıklarını

karlı gecelerde kızıl lâleler gibi yaksın kanınla.

Isteriz ki, gençlik iksiri gibi aksın kanın,

yüz elli milyonun damarında!

Isteriz ki, dinliyelim barışın musikisini

fişkiran fontanlarında!

Isteriz ki, okşyalım dizimizin üstünde seni

ışıklı kara saçları gibi Azer kızlarının.

Isteriz ki...

Fakat

eğer,

sivrilirse sınırın ufkunda düşman süngüler

tel direkli gemilerin yağlı gölgesi

düşerse yeşil sularında altın balıklarıyüzen denizlere

duyulursa şehirlerin üstünde hırıldayan sesi

kara kanatları İngiliz bayraklı katil çelik kuşların,

Çökerse güneşli tarlalara

koyu beyaz

bir karanlık

zehirli gaz

bulutlarından.

Britanya lordu ortaçağın deli papası gibi

toplarsa bayrağına ehli sahibini.

kan akarsa eğer,

söyle nefit!

Cevap ver!

Korumak için sosyalist vatanını

hazır mısın akıtmaya kanını?"

Birden

geldi neftin cevabı dev evlerinden.

yer oynadı yerinden,

- Hazırım, beli!

Neftin dili - kuvvetin dili!..

1927

Moskova- Bakü yolu

SAKKO İLE VANSETTİ

Yuvarlanıyor, iri sıcak damlalar

bakır yanaklarımızdan!

Yuvarlanıyor iri, sıcak damlalar

Kalbimize!

Kalbimiz artık dar geliyor bize!

Kopararak

kanlı sargıları

yaramızdan,

sokaklarda haykırmadayız

hep bir ağızdan,

Dişi bir kaplanız ki biz,

kara saplı bir hançer deldi yavrularımızın göğsünü!

Dişi bir planız ki biz,

dişlerimi te taşıyoruz altın başlı yavrularımızın

ölüsünü

Kin'in kızıl gözlü sarı alnına

sardık sevginin beyaz çiçekli örgüsünü!..

Kan geliyor kâinatın rengi bize!

Yuvarlanıyor iri sıcak damlalar

bakır yanaklarımızdan

kalbimize -

- Hikâye -

Onların cebinde fırkamızın bileti yoktu.

Onlar, kurtuluşun kapısına varmayı:

ferdin cesur hamlelerinden uman

iki saf ve namuslu çocuktu!

Ne milyonların rehberiy li onlar,

ne de inzibatlı bir inkilâ, ordusunun askeri!

İhtilâlin sıra neferiydi onlar,

ihtilâlin namuslu iki neferi.

Yanıyordu kanlarında şavkı İtalya güneşlerinin

koştular temiz esmer alınlarla hayatın sesine,

dövüştüler yanında dövüşen kardeşlerinin.

Yeni dünyada düştüler eski zulmün pencesine!

Yedi yıl ölümün karşısında gülererek durdular.

Elektrikli iskemleye

kadife bir koltukmuş gibi oturdular,

yüreklere dört bin volta yedi dakika dayandı,

yandı yürekleri

yedi dakika yandı!..

Câni değildiler, kurban gittiler bir cinayete,

kurban gittiler dolarların emrindeki adâlete!

Hayatlarında olmadıarsa da kitlelerin rehberi,

ölümleriyle şahâ kaldırdı kitleleri

bu iki ihtilâl neferi!..

Kissadan hisse

Burjuvazi,

katletti içimizden ikimizi!

bu iki ölü ölmeyen iki ölü müdür!

Burjuvazi,

kavgaya dâvet etti bizi

dâvetleri kabûlümüzdür!

Biz nasıl bilirsek hep bir ağızdan gülmesini

bliriz öylece yaşamasını ölmesini

hepimiz - birimiz için,

birimiz - hepimiz için!..

Moskova, 12 Ağustos, 1927

MAKSİM GORKİ'YE AÇIK MEKTUP

Hayır!
Maksim Gorki, hayır!
Hayır ihtiyar usta,
bu hususta
hemfikir değiliz!..
Lenin
senin

gözlerinde,
ruhu keskin azabın çarmihına gerilen,
zaman - zaman dirilen,
ak gömleği kanlı bir ölü.
"Balığın pullarla örtüldüğü gibi
kelimelerle örtülü"
Sen!
Görüyorsun onu bazan
el yazma bir incil sayfasında,
ve bazen
ufuklarında sarı nakışlı kızıl çizmeler gezen
Ural akşamlarının arkasında!..
Bazen Lenin
senin
sözlerinde:
İri mavi gözlü
uzun yüzlü
bir nebi
gibi!
Ve bazan kalın enseli korkunç

Hayır!
Maksim Gorki, hayır!
Hayır ihtiyar usta,
bu hususta
hemfikir değiliz!..
Biliriz:
beraber dinlediniz Peşkova'nın evinde
Bethoven'in sonatlarını!
Duydu Lenin
yükselen seslerin
yüreğinde
serin
kanatlarını!

Biliriz:
beraberdiniz
Kapri sahillerinde!
Kamışsız oltalarla beraber balık avladınız.
O gökyüzü gibi mavi,
gökyüzü gibi şeffaf
suların üzerinde!
Biliriz
Lenin'i

sevdiğini
biliriz!
Biliriz bunu ihtiyar usta!
Bak bu hususta
hemfikiriz!
Fakat sevmek
anlamak
demek
değil!

Suurun
çok uzun
bir köprüsü var
duymakla anlamanın arasında.
Sen de sevdin onu,
onu duydun

takat anlamadın!

Udu,
ağladın fakat
bizim gibi ağlamadın!
Onu sen anlamadın!
Anlamadın!
Anlamadın!..
Lenin'i anlamak demek
İnkılâbî Lenin gibi anlamak demektir!..
Sen inkılâbî anlamadın!..
Bırak!
Maksim Gorki bırak!
Onu anlıyarak
sevenler anlatsın!..
bırak!
Onu bizden dinlesin
Kapri balıkçıları!..

Moskova, 1927

HASRET

Denize dönmek istiyorum!
Mavi aynasında suların
boy verip görünmek istiyorum!
Denize dönmek istiyorum!
Gemiler gider aydın ufuklara, gemiler gider!
Gergin beyaz yelkenleri dolduramaz keder.
Elbette ömrüm gemilerde bir gün olsun nöbet yeter.
Ve mademki bir gün ölüm mukadder:
ben sularda batan bir ışık gibi
sularda sönmek istiyorum!
Denize dönmek istiyorum!
Denize dönmek istiyorum!

1927

SALKIM SÖĞÜT Akıyordu su
gösterip aynasında söğüt ağaçlarını.
Salkım söğütler yıkıyordu suda saçlarını!
Yanan yalın kılıçları çarparak söğütlere
koşuyordu kızıl atlılar güneşin battığı yere!
Birden-
bire kuş gibi
vurulmuş gibi
kanadından
yaralı bir atlı yuvarlandı atından!
Bağırmadı,
gidenleri geri çağırmadı,
baktı yalnız dolu gözlerle
uzaklaşan atlıların pırıldayan nallarına!
Ah ne yazık,
ne yazık ki ona,
dört nal giden atların köpüklü boyununa bir daha
yatmayacak,
beyaz orduların ardında kılıç oynatmayacak!

Nal sesleri sönüyor perde perde,
atlılar kayboluyor güneşin battığı yerde!
Atlılar atlılar kızıl atlılar,
Atları rüzgâr kanatlılar!
Atları rüzgâr kanat!..
Atları rüzgâr
Atları...
At...
Rüzgâr kanatlı atlılar gibi geçti hayat!
Akar suyun sesi dindi
Gölgeler gölgelendi
renkler silindi.
Siyah örtüler indi
mavi gözlerine,
sarktı salkım söğütler
sarı saçlarının
üzerine!

Ağlama salkım söğüt
ağlama,
kara suyun aynasında el bağlama!
el bağlama!
ağlama

1928

HAZER DENİZİ

Ufuklardan ufuklara
ordu ordu köpüklü mavi dalgalar koşuyordu;
hazer rüzgârların dilini konuşuyor balam,
konuşup konuşuyordu!
Kim demiş "çört vazmi"!
Hazer ölü bir göle benzer!
Uçsuz bucaksız başı boş tuzlu bir sudur Hazer!
Hazerde dost gezer, e... y!...
düşman gezer!

Dalga bir dağdır
kayık bir geyik!
Dalga bir kuyu
kayık bir kova!
Çıkıyor kayık
iniyor kayık,
devrilen
bir atın
sırtından inip
şahlanan
bir ata
biniyor kayık!

Ve türkmen kayıkçı
dümenin yanında bağdaş kurup oturmuş.
Başında kocaman bir kara bir papak:
bu papak değil:
tüylü bir koyunu karnından yarıp
geçirmiş başına!
Koyunun tüyleri düşmüş kaşına!
Çıkıyor kayık
iniyor kayık

Ve kayıkçı
"Türkmenistanlı bir buda heykeli" gibi
dümenin yanına bağdaş kurup oturmuş,
fakat sanma ki Hazerin karşısında elpençe divan
durmuş!

Ö bir Buda heykelinin
taştan sükünü gibi kendinden emin
dümenin yanına bağdaş kurup oturmuş.
Bakmıyor
kayığa
sarılan
sulara;
bakmıyor
çattayıp
yarılan
sulara!
Çıkıyor kayık
iniyor kayık
devrilen
bir atın
sırtından inip
şahlanan
bir ata
biniyor kayık!

- Yaman esiyor be karayel yaman!
Sakin özünü Hazerin hilesinden aman,
aman oyun oynamasın sana rüzgâr!
- Aldırma, anam, ne çıkar?

ne çıkar
kudursun
karayel
suları,
Hazerde doğanın
Hazerdir mezarı!

Çıkıyor kayık
iniyor kayık
Çıkıyor ka...
iniyor ka...
Çık...
in...
çık...

1928

HOPA MAHPUSANESİ NOTLARINDAN

KIZ KAPAN OĞLU VEHPİ VE ÇOCUK MUHİTTİNE DAİR

Bir gaz lâmbası...
Çivilenmiş duvara...
Çivi kuyruğunu kıvıra kıvıra
bir defter kâadının
kalbini delip geçmiştir.

Kâat bembeyaz.
kâat sapsarı...
Çivi kâadın kanını içmiştir.
Lâmba, yağmurlu bir sabah güneşi gibi yanıyor.
Ve defter kâadı sallanıyor
asılmış bir adamın
beyaz gömleği gibi...
Beyaz gömleğin göğsünde yazılar

var:

"Yedi günlük
su, sidik
ve temizlik
nöbeti:
İsmail -Cuma
Nuri - Cumartesi
Kız kapan Vehpi - Pazar."

Dar yalakta aptes alan ihtiyar
Kız kapan Oğlu Vehpidir.
Hindistan cevizinden yüzü
ve uzun kollarıyla o,
Okalıptos dalından yeni inmiş
kılı bir maymun gibidir.
Kız kapan su vuruyor
ensesine...
Omuzundan mendili düştü
sidik tenekesine.
Vehpi şaşırıp
arıyor sağını solunu.
Uzattı kolunu,
Kalın bir yılan gibi tenekeye girdi kol,
çıkardı mendili.
Açıldı Kız kapanın dili:
"- Mendil bir karış bezdir amma
beş karış bir arşın olur.
Arşın arşını doğurur..."
Kesildi Kız kapanın sesi.
Anlaşıldı Vehpinin kerrakesi!
"Nâzım - Pazartesi
Ali - Salı

Topal oğlu - Çarşamba
Muhittin - Perşembe."

Muhittin 13 yaşındadır...
Zorla çıkarılmazsa çıkmaz
bir fare gibi girdiği köşesinden.
Saklar kendini pençesinden
yılan gözlü bir kedinin...
Cinayetle Rizeye sevkedecekler
cürüm büyüktür Muhittinin.
Nasıl sevketmesinler ki
bir gece bir kanca alıp yanına
damından inmiş
dedesinin
dükkânına...
Çok sürecek çok
Muhittinin acısı,
kurtuluş yok
dedesi davacısı

SEMBOLİST ŞAİRLERE BENZİYEN BİR DELİYE DAİR

Çıplak omuzlarıyla saatler
çekiyor yedeklerinde

gecenin kara yelkenli gemisini.
Zindanın sarı ışıklı ha: asında sular ıpırdıyor
Mahpuslar abanmış
geminin
parlayan küreklerine...
-"Ormanın içinde tuttum horozu
başında kanlı bir tarağı vardı.
beni kesme dedi, bana yalvardı.
Kesmedi horozu körmüş bıçağım
Horozun başını koparacağım,
Koparacağım,
Koparacağım,
Koparacağım.
Kopara
kopara

Koy parayı çak kozu...
Ormanın içinde tuttum horozu
Ateş kanadını açtı horozum,
fırladı elimden, kaçtı horozum."

Karşımızdaki "Nezarete" atılan deli
sembolist bir şair gibi bağırılmaktadır.
Ateş kanatlı horozunu çağırılmaktadır
-"Ormanın içinde tuttum horozu.
Beni kesme dedi..."

Ses kesildi.
Ses yükseldi haykırarak
- Vurma bana
kırıldı ateş tarak!

Deli şimdi yüz üstü yerededir,
Ve beyaz donlu bir adam,
çiğneyip bıyığını,
bu et yığını
polis palaskasıyla dövmededir...

Hasan dayı bağırıp yanımdan
sarılıp demir parmaklığa.
- Dövmeyin be deliyi...

yol vergi mi arttıran iki misli.
Yatarım doksan gün daha!!!
Sarardı Yusuf oğlu:
gözleri bir mavzer namlusu gibi
kurşunla dolu...

Hopa Mapushanesi, 1928

BAYRAMOĞLU

Mapushanedeyim.
mapushanede kaibimin
kanayan çıplak ayakları
ne zaman çok uzun bulsa yolunu,
hatırlarım bilmem neden
Âzer yoldaşım Bayram oğlunu:
"Baki.
Gece saat iki
sularında...

Karşehrın kara damlarında yatanlar
görüyor kanlı renklerin nesçini uykularında...
Yıldızların altında kara nefit buruğları
hışırıyor servilikler gibi derinden,
Bakıyor uykulu sarı gözler
kara topraktaki yağlı nefit birikintilerinden.
Gök kara, yıldızlar sarı.
Tek katlı, düz damlı, dört köşe taş dükkânların
kapalı kara kapıları

Karşehrın kara damlarında yatanlar
görüyor kanlı renklerin nesçini uykularında.
Baki.

gece saat iki
sularında,
Taşlarda yuvarlanan
nal ve tekerlek sesleri.
Seslerde seslenen sesler..
İşte bir fayton geçiyor,
geçmeden,
geçti:
son evlerin yakınından,
uzağından,
ırağından...

Kara bir lânettir ki, bu
kopmuş geliyor gecenin dudağından...

Bu faytonun okunda iki at değil
iki at iskeleti var.

Bu faytonun fenerlerinde dehşeti var:
hançerle oyulmuş
kör ve derin
gözlerin...

Taşlarda yuvarlanan
nal ve tekerlek sesleri,
gittikçe uzaklaşan,
gittikçe alçalın sesler...

Ortada demiryolu,
sağ yanda Karşehir;
solda fabrikaların
duvarları yükselir.

Karşidan fayton gelir,
içinde Bayram oğlu,
Bağlanmış kolu
Bayram oğlunun...

Karşidan fayton gelir.
içinde Bayram oğlu.

Candarma sağı,
candarma solu
Bayram oğlunun...

Kolunu bağlamışlar
kanadı kırık değil,
gözünde toplanan
hıçkırık değil,
gözleri ışık dolu
Bayram oğlunun.

Karşidan fayton gelir,
içinde Bayram oğlu.

Ölümdür yolu
Bayram oğlunun
Bayram oğlunun...

Kalbimi bunaltın bu dört duvar mı?
Ölümden öteye köy varmı???

1928 ÇOCUKLARIMIZA ÖĞÜT

Hakkındır yaramazlık.
Dik duvarlara tırman,
yüksek ağaçlara çık...
Usta bir kaptan gibi kullansın elin
yerde yıldırım gibi giden bisikletini...
Ve dindersleri hocasının resmini yapan
kurşun kaleminle yık
Mızraklı ilmihalin
yeşil sarıklı iskeletini...
Sen kendi cennetini
kara toprağın üstünde kur.
Coğrafya kitabıyla sustur,
seni "Hilkati Ademle" aldatanı...
Sen sade toprağı tanı,

3-4
toprağa inan.
Ayırdetme öz anandan
toprak ananı.
Toprağı sev
anan kadar...

1928

DEMİR KAFESTE DOLAŞAN ASLAN

Demir kafeste dolaşan aslana bak.
Bak onun gözlerine:
çelik çıplak
iki hançer gibi taşır sarı gözlerinde kınını.
Kaybetmeden temkinini
yaklaşır
uzaklaşır
gelir
gider.
Bulamazsın tasma asınağa yer
tüylü kalın boynunda onun.
Yanarken sarı sırtında kırbaç izleri
gerilir bakır pençeler taşıyan dizleri
yelesi diken diken dikilir mağrur kafasında...
Yaklaşır
uzaklaşır
gelir, gider
gider, gelir...

Zindanın duvarında kardeş'min gölgesi
kâh iner, kâh yükselir...

1928

SÜKÛT

Dışarda,
kara zıpkasında sirmalar yanan
bir eşkiya hali var
başabaş çakmak çalan havalarda...
Dışarda,
karakulak bıçaklarla horon oynuyor
Askeröz deresinden yirmi hovarda.
Dışarda...
Biz içerde susuyoruz.
Sükûtumuzun boynuna saplı değil
kara bir kartalın kanadından kopan bir ok...
Dışarda...
Biz içerde susuyoruz.
Sükûtumuzun sırtında düğmeleri ilikli
eski bir redingot yok...
Dışarda,
yüzüyor ataç gemiler gibi rüzgârda
sarı zafranların kokuları...

Dışarda...
biz içerde susuyoruz,
bir fişek yatağında kurşun nasıl susarsa,
Haykırsın sıkıysa sükûtumuzdan hızlı
gök kubbenin altında öyle bir sada varsa!!!
Dışardı...

Karanlıklarda
çatırdıyor deniz böğründen vurulmuş bir orman gibi
Biz içerde susuyoruz,
susuyor zindan
kanı içine akan
yaralı bir hayvan gibi...

1928

KABLETTARİH

Çok uzaklardan geliyoruz
çok uzaklardan...
Kulaklarımızda hâlâ
şimşekli sesi var sapan taşlarının.
Ormanlarında yabani aygırlar kişniyen
dağ başlarının
Kanlı hayvan kemikleriyle çevrilen sınırları
geldiğimiz yolun ucudur.
Yine fakat
geniş kalçalı genç bir ananın
gergin gebe karnı gibi doğurucudur
matralarımızda çalkalanan su.

Çok uzaklardan geliyoruz.
Tütüyor yanık bir et kokusu
çizmelerimizin kösesinden...
Ürkerek
adımlarımızın sesinden
kanlı karanlık yıllar
kanatlı havvanlar gibi havalanıyor...
Ve karanlıklarda yanıyor
en önde gidenin
ateş bir ok gibi gerilen
kolu.

Çok uzaklardan geliyoruz
çok uzaklardan...
Kaybetmedik bağımızı çok uzaklarla...
Bize hâlâ
konduğumuz mirası hatırlatır
Simavnalı Bedreddinin boynuna geçen urgan.
Engürülü esnaf Ahıllarla beraberdik.
Biliriz
hangi pir aşkına biz
Sultan ordularına kıllı göğüslerimizi gerdik...

Çok uzaklardan geliyoruz.
Aevli bir fanus gibi taşıyoruz ellerimizde
İhrak binnaz edilen Galilenin
dönen küre gibi yuvarlak kafasını
Ve ancak
bizim kartal burunlarımızda buluyor
layık olduğu yeri
materyalist camcı İspinozanın
gözlükleri

Çok uzaklardan geliyoruz
Çok uzaklardan
Ve artık
Saçlarımızı tutuşturarak
gecenin evinde yangın çıkaracağız;
Çocuklarımızın başlarıyla kıracağız
Karanlık camlarını!...
Ve bizden sonra gelenler
demir parmaklıklardan değil
asma bahçelerden seyredecek
bahar gecelerini, yaz akşamlarını...

1929

PROMETE, PİPOMUZ, GÜL, BÜLBÜL v.s.

Kalbimizin ensesinde kıvrılan
yağ uzun saçlarımız yok
Güle, bülbüle, ruha, mehtaba, falân filan
karnımız tok
Ve şimdilik
gönül işlerine vermiyoruz metelik...
Sen bize hiç korkmadan
emanet et karını

Biz
Prometenin çılgınlığını
dolçurup pipomuza
kaba kıyım tütün gibi içiyoruz
Yangı kulesile verip
omuz omuz
ufuklarda kızaran gözleri seçiyoruz.

1929

HER KİTABIMIN SON SÖZÜ

Sen senma ki sanatın
damağında tadı var
acı bir hiyar
lezzeli gibi...
Mısralarımda yok benim
gözyaşlarımın tadı,
Şiirlerim içilmez
ingiliz tuzu gibi

1929

YARIDA KALAN BİR BAHAR YAZISI

Vurdu gergin kalın parmaklar
yazı makinamın dişlerine.
Kağıtta her harfi majeskülle dizilmiş
üç kelime var:

Bahar
Bahar
Bahar...
Ve ben şair musahhih,
ve ben her gün
iki liraya
2000 kötü satır okumaya
mecbur olan ada,

ve ben
neden
bahar geldi de hâlâ
muşambası kopuk
kara bir koltuk
gibi oturmaktayım?
Kasketini kendi kendine giydi kafam,
fırladım matbaadan
sokaktayım
Yüzümde mürettephanenin
kurşunlu kiri,
cebimde 75 kuruşum var.
Havada Bahar...
Berberlerde pudralanıyor.
Babiali paryasının
sarı
yanakları

Ve güneşli aynalar gibi yanıyor
kitapçı camekânlarında
üç renkli kitap kapakları.
Fakat benim
bu caddede yaşıyan
kapusunda ismimi taşıyan
bir formalık "'ALFABE"'nin bile yok!
Adam sen de ne çıkar!
Başım dönmüyor geri,
yüzümde mürettephanenin
kurşunlu kiri
cebimde 75 kuruşum var.
Havada Bahar...

Bu yazı yarıda kaldı.
Yağmur yağdı satırları sel aldı
Halbuki ben neler yazacaktım neler...
3.000 sayfalık 3 cildinin üstünde
aç oturan muharrir
bakmıyacaktı da camına kepaçının
tombul esmer kızını ermeni kitapçının
ışıklı gözleriyle taşıyacaktı..
Deniz kokmıya başlıyacaktı.
Terli kızıl bir kısrak gibi
şahlanacaktı bahar,
ve ben onun çıplak sırtına atlar
atlamaz
sürecektilim sulara

Sonra
her adımda peşimden gelecekti
yazı makinam.
Ona diyecektim:
Etme anam
beni bırak bir saat
rahat..

Sonra,
saçları düşmeğe başlayan başım
haykıracaktı uzaklara:
— Aşıkım...

27 benim yaşım
onun yaşı 17.
Kör şeytan
topal şeytan
kör topal şeytan
gel bu kızı sev, dedi,
diyecektim;

diyemedim,
derim yine!

Ama yağmurmuş
yağıyormuş,
yazdığım satırları sel almışmış
cebimde 25 kuruşum kalmışmış

ne çıkar...

Bahar geldi bahar geldi bahar
bahar geldi ulan
Tomurcuklandı içimde kan!!!!

1929

PROVAKATÖR

Bu adam
sattı arkadaşını;
sattı altın bir tepside arkadaşının
kanlı, kesik başını...
Bu adamın ayaklarında dolaşiyor
korku,
gölgesi gibi...
Karanlık bir su gibi yaşıyor
bu adam.

Güneş batınca her akşam
kaldırımlarda karısının donunu sürüyerek,
parmaklarının ucuna basıp yürüyerek
size doğru yaklaşan odur.

Siz tanıyın onu
kalbinin boynunda sallanarak acelenen
mel'un çingırağından,
ve bilin ki onun
döküyor parça parça cüzam illeti
ruhunun
etini...

Bu adam bugün açtı.
Açtır ama,
kaybetti bu adamda
kudretli ve büyük açıklık bile kudsiyetini...
A dostlar, bu adam
güneş batınca bir akşam
sattı arkadaşını;
sattı altın bir tepside arkadaşının
kanlı, kesik başını...

1929

YÜRÜYEN ADAM

Alını yukarda
kırmızı boyun atkısı rüzgârda,
yürüyor.

Yürüyor adım adım,
yürüyor ağır ağır
yürüyor
Rüzgâr deniz gibi köpürüyor,
esiyor deniz rüzgâr gibi

Akıyor iki yandan ışıklar
düşen yıldızlar gibi.

Sesler geliyor derinden
kalbin uzak sahillerinden,
— Nereye gidiyorsun yavrum benim, nereye?

Dön sevgilim,
dön kardeşim,
dön evimin erkeği dön geriye!

Yürüyor o,
ışıkla kızgın bir ölüm marşı çalarak.

Yürüyor o
gövdesi bir gemi gibi yükselerek, alçalarak
Yürüyor adım adım
yürüyor ağır ağır
yürüyor...

Kimbilir
belki bir daha sokmayacak parmaklarını
dizi dibinde dikmiş diken kardeşinin
sarı saçlarına,
ve belki bir daha altında yatıp
güneşe giden veşil bir yola bakar gibi
bakmayacak
gürge ağaçlarına.

Yürüyor o, yürüyor.

Açık geniş adımlarla arşınıyor yolları
Ağır iki balyoz gibi sallanıyor kolları
Kıllı göğüsü bir kalkan gibi kabarık...
İşitmiyor artık
hep aynı tahta masanın başında akşamliyan
hasta topal dostların
kalbe karanfil ruhu gibi damliyan
sözlerini

Çıplak
iki bıçak
gibi çekmiş yüzünde gözlerini.
yürüyor düşmana doğru

Yürüyor adım adım
Yürüyor ağır ağır
yürüyor...

1929

CEVAP -- 1

Behey!
Kara boynuz gibi kaşlı
mukaddes Apis başlı
adam.

Behey!
Kara maça bey!
Sen şiirin asil kamusuyla konuşuyorsun,
Ben asaletten anlamam.
Şapka çıkarmam konuştuğum dile.
düşmaniyim asaletin
kelimelerde bile.

Behey!
Kara maça bey!
Ben bilirim
Bu tehevür bu şikâyaat niçin!
Bilirim

beni uykuda boğmak için
bekliyorsun geceyi...
Ben ki, bileklerimde tel kelepçeyi
bir altın bilezik gibi taşımışım.
ben ki ilmikleri sabunlu iplere bakıp
kılı kalın ense mi kaşımışım.
tehdidine papuç
bırakır mıyım hiç?

Behey!
Kara boynuz gibi kaşlı
mukaddes Apis başlı
adam,

Behey!
Kara maça bey!
behey, yüzü kara
Ruhunu zenci bir esir gibi çıkardın pazara,
bir orospu odası yaptın kafa tasını...
Hâki ceketli ölümlerin ceplerinden

çalarak parasını
satin aldın kendine

İsviçre dağlarının havasını,
Ve işte bundandır ki, bu gün
allak sarı sırtında senin
kanlı altınların kızılığı var..
Acayip rüzgârlar esmiyegörsün başımdan
yoksa musahhih maaşımдан
haftada üç papetle bağlayıp seni
bir şamar oğlanı gibi kullanırım.
Beyimin böyle işlerle ülfeti var sanırım,
mükemmel yapar vazifesini...

Behey!
Kara maça bey!
Halka ahmak diyen sensin
Halkın soyulmuş derisinden
sır tına falk giyen sensin
yala bal tutan beş parmağını
beş çürük muz gibi.
homurdanarak dolaş besili bir domuz gibi
Meydan senin..

mi dersin?
Hata edersin,
Bizde o göz var mı baksana!

Ben içirmek için sana
kendi kara kanını
Bir ateş çemberle çevirdim dört yanını!
Sağa git
yok geçit
Sola git yok,
İleri
geri
yok.

Kıvrır kuyruk kalemini kalbine sok
bir akrep gibi intihar et...

1929

MUKADDES KARIN

Sen ey kırmızı gözlü ana,
Sen ey kahredip yaratan,
Sen ey köprü altında sularla yan yana
yatan.

Sen ey yangınlı meydanların sesi...
Sen ey şiirlerin şiiri, bestelerin bestesi...
Sen ey kardeşim,
sen ey kahrolası,
sen ey darağaçlık.

Sen ey
her şey,
Sen ey açıklık!!!
Çıplak yakalarına alınımı koyar
andederim ki,
derim ki:

Döğüşeceğim,
Benim, bizim, onun, onların değil
Senin mukaddes karnın doyana kadar...
1929

KORSAN TÜRKÜSÜ

İşte,
geniş ağızlı palalar gibi parıldıyor güneşte,
kuyukları altın küpeli korsanların türküsü
Donna Madonnanın yuvarlak
kalçaları gibi oynak

fiçilerden
içtik ispanyol şarabını!
Kariştı Madrid orospularının kanı
kanımıza!
Beş yüz baş zenciyi zincire vurduk,
üç direkli kadırgayı doldurduk,
aldık yükü
geliyorsa!

Taze balık gibi çıktık denizden;
 Korkma bizden
 tombul, esmer kollarını aç Madonna!
 Afrikada gözü kanlı korsanız amma
 Lizbonda namuslu bezirgânız!
 Kaçıyor kara çıplak derilerin sürüsü!
 kaçırma vur bir yandan,
 durma doldur öbür yandan,
 Dorina Madonnanın yuvarlak
 kalçaları gibi oynak
 fiçilerden
 erimiş altın gibi akan
 ispanyol şarabını!

Karışsın Madrit orospularının kanı
 kanımıza!

1929

İHTİLALİ KEBİR

Dördü de önümdeydi
 Kan içindeydiler

Severim kanı:
 anamın rahminde olduğu
 ve çiyotin sepetine dolduğu
 için...

Dördü de önümdeydiler.
 Kan içindeydiler
 yetiştim onlara
 omzuma deyiler:

Kahrol Donton
 Ölmelisin Robespiyerim..
 Yaşasın Marat!
 Ben Baböfle beraberim —
 dedim.
 ve geçtim onları.

Robespiyer Donton,
 Baböf Marat...
 Ne başlangıç, ne son,
 doğan, ölen, be anaç kom
 doğan, ölen, doğan hayat...

Mayıs, 1930

KEREM GİBİ

Hava kurşun gibi ağır
 Bağır
 bağır
 bağır
 bağıyorum.
 Kosun
 kursun
 erit-
 -meye
 çağırıyorum.

O, diyor ki, bana:
 — Sen kendi sesinle kül olursun ey!
 Kerem
 gibi
 yana
 yana...

Deeert
 çok,
 hemdert
 yok"

Yürek-
 -lerin
 kulak-
 -ları
 sağır...

Hava kurşun gibi ağır..."
 Ben diyorum ki ona:
 — Kül olayım
 Kerem
 gibi
 yana
 yana

Ben yanmasam
 sen yanmasan
 biz yanmasak,
 nasıl
 çıkar
 karan-
 -lıklar
 -aydın-
 -lığa...

Hava toprak gibi gebe.
 Hava kurşun gibi ağır.
 Bağır
 bağır
 bağıyorum.

Kosun
 kurşun
 erit-
 -meye
 çağırıyorum,

Mayıs, 1930

ŞÜPHE

Karısı tarafından satılan arkadaşa
 Şüpheliyim karımdan:
 satıyor bizi
 satıyor işimizi
 diye....
 Şüpheliyim karımdan
 Sabahtan beri
 cigaramı düşürdüğüm yok
 dudaklarımdan..

Şüpheliyim.
 Şüphedeyiz.
 Şüphe;
 Çıplak ayaklı bir gece gibi
 İlerliyor içimde.

Ve yarın
 yıldızlar, üflenen mumlar gibi
 birer birer sönünce,
 gece içimde çirilçiplak,
 simsiyah
 görününce
 yeniden doğacağım...
 Bir kadife gibi okşadığım boğazına
 sarılıp
 karımı boğacağım

Mayıs 1930

ARİFE

Bu gece değilse
 yarın
 gece
 gireceğim kodese
 İçimde yaprak kımıldamıyor...
 Deliksiz uyku gibi rahat
 geniş
 içim..

Rahat
 geniş
 içim...
 havalarda mavilikleri
 yeni doğmuş bir çocuk gibi
 seyredişim—
 -den...

Dün
 ben
 şehrin meydanına gidip:
 "— Onlar için
 kardeşlerimizi öldürmiyelim
 ölmüyelim"
 dedim.

Ve bu gece değilse
 yarın
 gece
 gireceğim kodese...

İçimde yaprak, kımıldamıyor...
 Ellerimi başımın altına koyuyorum..
 Denizi duyuyorum.
 uyuyorum.

Haziran, 1930

MOR MENEKŞE AÇ DOSTLAR VE ALTIN GÖZLÜ ÇOCUK

Abe şair
 bizim de bir çift sözümüz var
 "aşka dair"
 O meretten biz de çıkarız
 biraz!

Deli çiğlikler atıp avaz avaz
 burnumun dibinden gelip geçti yaz
 sarı
 tahta vagonları

ter, tütün ve ot kokan
 bir tren gibi

Halbuki ben
 istiyordum ki gelsin o
 kırmızı bakır bakracında bana
 sıcak süt getiren gibi

Fakat neylersin,
 yaz böyle gelmedi.
 yaz böyle gelmiyor,
 böyle gelmiyor, hay anasını.. şey!

Eeeeeeeey,
 kızım, annem, karım, kardeşim,
 sen
 başında güneşler esen
 altın gözlü çocuk
 altın gözlü çocuğum benim;

deli çiğlikler atıp avaz avaz
 burnumun dibinden gelip geçti de yaz
 ben, bir demet mor menekşe olsun
 getiremedim
 sana!

Ne halte dek,
 dostların karnı açtı
 kıydık menekşe parasına!

1930

SIRADAKİ

Başladı işte
 Bitirdi işi.
 Başlarken avaz avaz bağırmadı
 Bitirdi ve:

— Gelin seyredin, diye
 dört yanı çağırmadı.

O milyonların milyonda biridir
 O bir sıra neferidir
 Damarlarındaki bilmem hangi soyun kanı değil
 O bir yarış hayvanı değil
 Yüzü herkesin yüzüne benzer
 Su içer ağziyla
 ayaklarıyla gezer...

Onun için; başlıyan, biten, başlıyan iş var,
 sorgu soruş yok.
 Gidiş var.
 Duruş yok.

O milyonların milyonda biridir
 o bir sıra neferidir.

1930

SIRADAKİNİN ÖLÜMÜ

O, ne önde
ne arkada
sırada
sıramızdaydı...
Ve yanındakinin kanlı başı onun omuzuna eğilince
ona sıra gelince
sayısını saydı

Söz istemez
yaşlı göz istemez
Çelenk melenk lâzım değil..
Susun!
Sıra neferi uyusun...

1930

YANMAMIŞ CIGARA

O bu gece ölebilir
ceketinin göğsünde bir kurşun yanığıyla
O bu gece gitti ölüme
kendi ayağıyla...
— Cıgaran var mı? dedi..
— Var.
dedim.
— Kibrit?
— Yok,
cıgaranı kurşun yakar,
dedim.
Aldı cıgarayı
gitti..
Belki şimdi upuzun yatıyor
dudaklarında yanmamış bir cigara,
göğsünde bir yara..
Gitti.
Darp işareti.
Bitti...

1930

CEVAP NUMARA İKİ

İki serseri var:
Birinci serseri
köprü altında yatar,
sulara yıldızları sayar geceleri.
İki serseri var;
İkinci serseri
atlas yakalı sarhoş sofralarında
Bağdatlı bir dilencinin çaldığı sazdır.
Fransız emperyalizminin
İdare meclisinde ayvazdır...
Ben:
ne köprü altında yatan,
ne de atlas yakalı sarhoş sofralarında
saz çalıp Arabistan fıstığı satan-
-ların
şairiyim
topraktan, ateşten ve demirden
hayatı yaratan-
-ların
şairiyim
iki serseri var:
İkinci serseri
yolumun üstünde duruyor
ve soruyor
bana:
"Proleter
dediğimin
ne biçim kuş
olduğunu?"
Anlaşılan
Bağdadi şaklaban
unutulmuş,
Mösyö bilmem kimle beraber
Adana — Mersin hattında o kuşu yolduğunu

İki serseri var:
Birinci serseri
pencerelerden bir gölge gibi girer
geceleri.

İki serseri var:
İkinci serseri
halkın alinterinden altın yapanlara
kendi kafatasında hurma rakısı sunar.
Ben hızımı asırlardan almışım,
bende her mısra bir yanardağ hatırlatır.
Ben ne halkın alinterinden on para çalmışım,
ne bir şairin cebinden bir satır...

İki serseri var:
İkinci serseri,
meydana dört topaç gibi saldığım dört eseri
sanmış ki yazmışım kendileri
için

Halbuki benim
bir serseriye hitap eden
ikinci yazım işte budur:
Atlas yakalı sarhoş sofraların sazi,
Fransız sermayesinin hacı ayvazı,
bu yazdığım yazı
örse balyoz salanların şimşekli yumruğudur
katmerli kat kat yağlı ensende.
Ve sen o kemik yaladığın
sofranın altına girsen de,
— dostunu Karamaça bey gibi—
kaldırıp kaldırıp yere çaal-
-mak için
canını burnundan aal-
-mak için

bulacağım seni
Koca göbeklerin rusel kuşsağı sen,
sen uşşak murabbai,
ser uşşak mik'abı.
satılmış uşşakların uşşakları seni!!

1930

BİR ŞEHİR BERBERİ

Ben ne tarih hocasıyım
ne de coğrafya
Beni ancak
dört köşe taş bir ambar
kadar
alakadar
eder
Ayasofya!
Beni Şişlide yalnız
bıraksanız
Maçkanın yolunu butup gidemem.
yani demem
o demek ki,
sanmayın ki elinize
ala Bedeker
bir rehber
-ların
şairiyim
vereceğim

Hayır
ben
size
dört başlı bir şehrin içinden
Haber
vereceğim
Bu şehrin
basılır hep aynı şekilde
coğrafya kitaplarında resmi
Dört çeşit yazılır fakat
bu resmin altına ismi:
Konstantaniyye, Konstantinopol
Dersaadet, İstanbul,
Çalsın Maksimbarın cazbant kolu
Çal bre kara köpoğlu
anlatayım Konstantinopolu
Yüzük, bilezik, gerdanlık, küpe,
muslin, krepoşin, tül.

ipek

— Şu herif te karıma sersemce kur yapıyor pek!
Pudra, lavanta, lavanta, pudra, kozmetik,
tarek

— Kocam bakıyor beni bırak
— Haniya

Şampanya!
— Kuzum kızım bir daha iç!..
Bakara, poker, bakara, poker
briç

Bir
ki
üç
Bir
ki
üç
Bir
ki
üç!

Vaaaals, Vals.
Sinyorina kara gözlü Sinyorina!
gözlerinden yanağına düşen beni
görmiyelim ört yüzüne yelpazeni!
Sinyorina
kara gözlü
Sinyorina
gelelim mi
kullarına
Sinyorina!
Sinyorina! Sinyorina! Sinyorina!
Çalsın Maksimbarın cazbant kolu
Çal bre kara köpoğlu
anlatayım
Konstantinopolu!!!
Sonu var.

1930

NİKBİNLİK

Güzel günler göreceğiz çocuklar,
güneşli günler
göre-
ceğiz..
Motorları maviyeliklere süreceğiz çocuklar,
ışıklı maviyeliklere
süreceğiz.
Açtık mıydı hele bir
son vitesi,
adedi devir
Motorun sesi
Uuuuuuuuy! Çocuklar kim bilir
ne harikulâdedir
160 kilometre giderken öpüşmesi..
Hani şimdi bize
cumaları, pazarları çiçekli bahçeler vardır,
yalnız cumaları
yalnız pazarları
Hani şimdi biz
bir peri masalı dinler gibi seyrederiz
ışıklı caddelerde mağazaları
hani bunlar
77 katlı yekpare camdan mağazalardır.
Hani şimdi biz haykırırız
cevap:
açılır kara kaplı kitap:
zından
kan
Hani şimdi bizim soframıza
haftada bir et gelir
Ve
çocuklarımız işten eve
sapsarı iskelet gelir..
Hani şimdi biz.

İnanın:
güzel günler göreceğiz çocuklar
güneşli günler
göre-
-ceğiz.
Motorları maviliklere süreceğiz çocuklar
ışıklı maviliklere
süre-
-ceğiz...

1930

DÖRT KİŞİ VE DÖRT ŞİŞE

Yuvarlak
bir masa
Dört şişe
Dört kişi
ve dört bardak şarap
Şarabın
markası
Medok
Bardakta
şarap var,
şarap yok
şarap var
Şarap içiyorlar..
Boşaldı bir şişe,
Dedi ki bir kişi
"Yarın iddiam müthiştir,
İlk sözümde işi bitmiştir:
mutlak
asılacak!..."

Boşaldı üç şişe,
cevap verdi üç kişi.
cevap verdi üç ağız:
"Mutlak
asacağız"

Yuvarlak
bir masa,
boşalmış dört şişe
ve dört kişi...

1930

GÜNEŞİN SOFRASINDA
SÖYLENEN TÜRKÜ

Dağaları karşılayan gemiler gibi
gövdelerimizle karanlıkları yara yara
çıktık rüzgarları en serin,
uçurumları en derin,
havaları en ışıklı sıra dağlara.
Arkamızda bir düşman gözü gibi karanlığın yolu,
Önümüzde bakır taslar güneş dolu
Dostların arasındayız!
Güneşin sofrasındayız!
Dağlarda gölgeniz göklere vursun,
göz göze
yan yana
durun çocuklar!
Tasları birbirine vurun çocuklar.
Doldurun çocuklar,
Doldurun
doldurun
doldur içelim.
Başları
göklere
atalım
serden geçelim...
Heeey nerden geçelim?
Yalnayak
koşarak
devlerin
geçtiği
yerden geçelim.

Heeey
hop
heeeey
hep
birden geçelim
Doldurun çocuklar
doldurun
doldurun
doldur içelim...
Dostların arasındayız!
Güneşin sofrasındayız!

1930

19 YAŞIM

Benim ilk çocuğum, ilk hocam, ilk yoldaşım
19 yaşım
Sana anam gibi hürmet ediyorum,
edeceğim,
Senin ilk arşınladığın yoldan gidiyorum,
gideceğim
Benim ilk çocuğum, ilk hocam, ilk yoldaşım
19 yaşım
Çok uzaklarda yuvarlanıyor başım.
Oturuyor 19 yaşım
yatağımın başucunda
Ellerim avucunda
bana diyor ki:
— "Kafamızda getirelim geri
O delikanlı günleri cancağazım.
o dehşetli. güzel günleri..."

Köpüklü sahanışların dönüm yeri...
Dünyanın altıda biri:
kan içinde doğuran
ana...
İstasyondan istasyona
yalnayak
tankları kovalıyarak
açlık, yarış...
Sarkılların boyu kilometre kilometre
ölümün boyu bir karış...
Kafkas.
güneş
Sibirya:
kar...
Seslene bildiğiniz kadar
seslenin.
24 saatte 24 saat ...
24 saat Marks,
24 saat Engels,
yüz dirhem kara ekmek,
20 ton kitap
ve 20 dakikr şey!

Ne günlerdi heheheeeeeey
onlar, ne günlerdi ahbab!..."
Çok uzaklarda yuvarlanıyor başım.
Duruyor karanlıkta 19 yaşım.
Lamaayı yakıyorum.
ona hayretle,
muhabbetle,
hürmetle
ve daha bilmem netle bakıyorum
bakışıyoruz...
Yılların arkasından çırttı kanadını
"Strasnoy Pioşcad"ın saat kulesi.
Yaşıyor her hangi bir 24 saatini
vatand... kavgasının darültünün talebesi:

Balık çorbası, tüfek talimi, tiyatro, balet,
kitap...
Patates kamyonu başında süngü tak bekle nöbet,
kitap, kitap.
Madde, şıur, istismar, fazlakıymet,
kitap... kitap... kitap...
Manükür:
hayır,
diş fırçası:
evet,
kitap... kitap... kitap...
Bu ne 24 saat,
bu ne 24 saattir ahbab!

Aşk:
yoldaş.
Profesör:
yoldaş.
Zenci
Coni,
Alman
Telman
Çinli
Li,
ve 19 yaşım
yoldaş da, yoldaş da, yoldaş da,
yoldaşım..
Yılların arkasından yuvarlanıyor başım
başım yuvarlanıyor,
Uzun saçlarından tutuştu yıllar,
yıllar yanıyor,
yanıyor da yanıyor.

Oku,
yaz,
boz,
bağır,
çağır!
Bütün kuvvetinle nefes al...
Kafanda
kalbinde,
etinde,
iskeletinde ihtilâl...
İhtilâl...
gündüz-gece...
Gece ormanda çam dalları yakarak,
bembeyaz,
yusuvarlak,
aya bakarak,
hep bir ağızdan şarkılar söyleniyor...
Ve bu anda,
kuvvetli diñç
bir ağrıdan gelen deli bir sevinç
sıçrar, atlar, köpüklenir, çatlar
kafanda.
Haaaayda,
beyaz orduları dumanlı ufuklar gibi önüne katan
bir kızıl süvarisin,
bir kızıl süvariyim,
bir kızıl süvariyez,
bir kızıl

Geçti dokuz yıl,
ey benim 19 yaşım,
ormanda çam dalları yaktığımız,
hep bir ağızdan şarkılar söyleyerek
aya baktığımız
gecelemin üstünden...
Ben
yine söylüyorum aynı şarkıları,
Döndürmedi rüzgâr beni havada yaprağa,
ben kattım önüme rüzgârı...
Ve sen ki en yıkılmazları yıkabilirsin,
gözüme bakabilir
elim sıkabilirsin...
Ve sen ki
Sen,
benim ilk çocuğum, ilk hocam, ilk yoldaşım
19 yaşım

1930

YARIN 6. YIL ABONE KAMPANYASI OCAK AYINDA DA SÜRÜYOR

Abone kampanyası süresince okuyucularımız % 25, abonelerimiz % 40 indirimle eksik sayılarını edinebilirler. Ayrıca tükenen (1, 3, 25, 48) sayılar dışındaki sayıları paketler halinde edinebilirler.

1. cilt dergileri : 200 lira
2. cilt dergileri : 500 lira
3. cilt dergileri : 800 lira
4. cilt dergileri : 1000 lira
5. cilt dergileri : 1200 lira

CİLT VE CİLT KAPAĞI

1. ve 3. cilt tükendi
2. cilt: 3500 lira
4. cilt: 3500 lira
5. cilt: 3500 lira
5. cilt kapağı: 1500 lira

KASETLER

Abonelerimiz 1000, okuyucularımız 1200 liradan isteyebilirler. Takım isteklerde % 10 indirim uygulanacaktır.

1. Victor Jara I (Şili)
2. Quilapayun (Şili)
3. Atahualpa Yupanqui (Arjantin)
4. İnti-İllimani (Şili)
5. Paul Robeson (ABD)
6. Pete Seeger (ABD)
7. Isabel Parra (Şili)
8. Woody Guthrie (ABD)
9. Victor Jara II
10. Daniel Viglietti (Uruguay)
11. Amerikan İşçi Baladları

ANAHTARLIK

Abonelerimiz 400, okuyucularımız 500 liradan edinebilirler.

KİTAP KULÜBÜ

Abonelerimiz aşağıda isimleri bulunan yayınevlerinin kitaplarını indirimli olarak edinebilirler. Ayrintılı bilgi isteyen abonelerimiz bize bildirdiklerinde kitap kataloğu adreslerine postalamaktadır.

1. Yarın Yayınları (% 25 indirim)
2. Bilim ve Sanat Kitapları (% 20 indirim)
3. Sol Yayınları (% 20 indirim)
4. Onur Yayınları (% 20 indirim)
5. Sosyal Yayınlar (% 20 indirim)
6. Kuzey Yayınları (% 20 indirim)
7. De Yayınevi (% 20 indirim)
8. Hil Yayınları (% 20 indirim)
9. Kalem Yayınları (% 20 indirim)
10. Dayanışma Yayınları (% 20 indirim)
11. Söylem Yayınları (% 20 indirim)
12. Yurt Yayınları (% 20 indirim)
13. Teori Yayınları (% 20 indirim)
14. Maya Yayınları (% 20 indirim)
15. Ayko Yayınları (% 20 indirim)
16. Yazko (% 20 indirim)
17. Havass Yayınları (% 20 indirim)
18. Birey ve Toplum Yayınları (% 20 indirim)
19. Gündem Yayınları (% 20 indirim)
20. Değişim Yayınları (% 20 indirim)
21. 4 Eylül Yayınları (% 20 indirim)
22. Kerem Yayınları (% 20 indirim)
23. Hacan Yayınları (% 20 indirim)
24. Mayıs Yayınları (% 20 indirim)

— Tüm isteklerinizi YARIN Abone Kulübü, P.K. 723 Kızılay/Ankara adresine bildirmenizi; tutarlarını "164860" nolu posta çeki hesabımıza yatırmanızı ya da posta pulu olarak göndermenizi bekliyoruz.

YENİ BİR ETKİNLİK DAHA

YARIN,, Bütçelerimize küçük de olsa bir katkı ve bugünün ağır koşullarını hep birlikte dayanışma içinde göğüslemek için yeni bir etkinliğe başlıyor. Abonelerimiz, aşağıdaki isimleri bulunan kuruluşların hizmetlerinden indirimli olarak yararlanabilecekler. Bunun için YARIN Abone Kartı'nın gösterilmesi ya da fotokopisinin ilgili kuruluşa gönderilmesi yeterli olacaktır. (Bir fotoğrafını gönderen abonelerimizin kartlarını adreslerine gönderiyoruz).

Bu liste her ay genişleyecek. Etkinliği üç büyük ilin dışına yaymak için, tüm okurlarımızı dayanışmaya çağırıyoruz.

- KONAK KİTABEVİ (% 15 indirim) Belediye Pasajı D-16 Konak/İZMİR
- ERDEM KİTABEVİ (% 10 indirim) Bornova/İZMİR
- GÜN DERGİSİ Aboneliği (% 20 indirim) 856. Sk. 3/502 Konak/İZMİR
- DOĞUŞ KİTABEVİ (% 10 indirim) Konak/İZMİR
- SERĞİ KİTABEVİ (% 10 - % 20 indirim) Konak/İZMİR
- GENÇLİK KİTABEVİ (% 10 indirim) İSTANBUL
- ORTAKÖY SANAT MERKEZİ (% 10 indirim) İSTANBUL
- EKİN SANAT KİTABEVİ (% 20 indirim) İSTANBUL
- DOSTLAR TİYATROSU İSTANBUL
- BİLİM VE SANAT DERGİSİ Aboneliği (% 20 indirim) Sümer Sk. 36/1 - A Kızılay/ANKARA
- FOTOĞRAF DERGİSİ Aboneliği (% 20 indirim) AFSAD, P.K. 830 Kızılay/ANKARA
- AFSAD Fotoğraf Kursu (% 20 indirim)
- EVRENSEL KİTABEVİ (% 10 indirim) Engürü Pasajı, 2. Kat Bakanlıklar/ANKARA
- İLHAN İLHAN KİTABEVİ (% 10 indirim) Bayındır Sok. 23/6 Kızılay/ANKARA
- FOLKTUR (Üyelik, aidat, gece vb. etkinliklerde % 20 indirim) Necatibey Cad. Deniz İşhanı No: 58/11 ANKARA
- YÖNTEM Spor Giyim (% 25 indirim) Sıhhiye Sağlık Sk. 26/A ANKARA
- PENEZ Antika-Gümüş (% 10 indirim) Tunalı Hilmi Cad. Kuşulu Pasajı (alt kat) No: 18/49 ANKARA
- GÜRÜN KİTABEVİ (% 20 indirim) Nalbantoğlu Mh. Kent İşhanı Z. Kat. Heykel/BURSA
- KÜLTÜR ÜRÜNLERİ MERKEZİ (% 15 indirim) Alsancak/İZMİR
- AKMAN KİTABEVİ-KIRTASIYE (% 20 indirim) Atadan Cd. No: 19 Buca/İZMİR
- ELİF KAFETERYA (% 20 indirim) Buca/İZMİR
- BİZİM TİYATRO (% 20 indirim) Halk Cad. No: 37 Üsküdar/İSTANBUL
- DÜŞÜN KİTABEVİ (% indirim) Konur Sok. Yenışehir/ANKARA
- DÜNYA KİTABEVİ (% 10 indirim) Atatürk Cad. ADANA
- HAZİRAN KİTABEVİ (% 10 indirim) Turan Cemal Benker Bulvarı, Kalbglu İşhanı. Bodrum Kat No: 13 ADANA
- BİLİM KİTAP-KIRTASIYE (% 10 indirim) 2. Anf. Mh. Cumhuriyet Cad. No: 75 MANİSA

Yarın, 1981 Eylül'ünden bu yana, yayın yaşamının 6. yılında da toplumcu gerçekçi çizgisiyle gençlerin dergisi, gençlerin söz hakkı olmaya çalışıyor. Bu gün, Yarın üstlendiği bu görevi yerine getirebilmek için ilk günküden daha güçlü, daha ilerde. Ulaşılan bu noktada, kazanımlarımızda Yarın'ın en büyük güvencesi kendisini oluşturan, geliştiren, okuyan, sahiplenen, dağıtan ve bu günkü saygın konumuna getiren özverili, dost okuyucularımızdır. Evet, Yarın bunun için kendisine güveniyor ve 80'li yılların gençliği konuşulduğunda Yarın'ın konuşulacağına inanıyor. Çünkü eleştirilerini ileten, yazılar, şiirler getiren, abone olmak istediğini belirten binlerce mektup ve konuk bunun kanıtı. İşte Yarın, gençlerin dergisi derken bu dostluğu, bu sevgiyi dile getiriyoruz.

Yarın bu dostluk, bu sevgi ve bu güvenceyle her türlü zorbalığa, baskıya, yasadışı uygulamaya, karalamaya, keyfiliğe, komploya göğüs gerd, germekte. Çeşitli güçlüklerin dayattığı şu günlerde Yarın'ın kendine, okuyucularına güvenmekle ne denli haklı olduğu bir kez daha görüldü, kanıtlandı. Dostluğun ve dayanışmanın güçlü eli bir kez daha uzandı. Son 3 ay boyunca temsilciliklerimizin, bürolarımızın kapıları her gün yeni insanlar tarafından çalındı. Dergimizi tanımaya, sohbet etmeye, hatırımızı sormaya, abone olmaya, arkadaşlarını abone yapmaya getiren okurlarımız kampanyamıza canlılık getirdiler, güvenimizi haklı çıkardılar.

Bu yoğun ilgi ve canlılık bizi 6. yıl abone kampanyamızı bir ay daha uzatmaya zorladı. Ocak ayı boyunca da süren kampanyamıza katılan tüm okuyucularımıza burada teşekkür ederiz.

Yarınla Yarın'la Birlikte Ulaşmak İçin Yarın Bir Kez Daha Okuyucularını Dayanışmaya, Görev Başına Çağırıyor. Unutmayalım Her Yeni Abone, Her Yeni Okuyucu Birlikteliğimizin, Gücümüzün Simgesi Olacaktır. Haydi Dayanışmaya...